

GROENPLAN CENTRUM EINDHOVEN

UITWERKING GROENBELEIDSPAN VOOR
EEN GROENER CENTRUM VAN EINDHOVEN

24 FEBRUARI 2022

EINDHOVEN

flux
LANDSCAPE ARCHITECTURE

Colofon

Flux landscape architecture BV
www.fluxlandscape.nl

Ravenoord 235
3523 DB, Utrecht
info@fluxlandscape.nl
+31 30 303 10 94
KvK 75223295

In opdracht van
Gemeente Eindhoven

Datum
28 februari 2022

flux
LANDSCAPE ARCHITECTURE

EINDHOVEN

1 GROENAMBITIES

1.1	Diagnose openbare ruimte	07
1.1.1	Huidige groenvoorzieningen	11
1.1.2	Openbaar toegankelijk groen	12
1.1.3	Bomen	13
1.1.4	Natuurwaarden	14
1.1.5	Verharding en infrastructuur	15
1.1.6	Ondergrondse infrastructuur	16
1.1.7	Mobiliteit	17
1.1.8	Hittestress	19
1.1.9	Wateroverlast piekbelasting	20
1.1.10	Nieuwe plannen	21
1.2	Ambities binnenstedelijke groenstructuur	23
1.2.1	Context	25
1.2.2	Groenambities	27
1.2.3	Groenfuncties Groenbeleidsplan 2017	31
1.2.4	Ambities voor groene openbare ruimte	33

2 TYPE OPENBARE RUIMTE

2.1	12 typologieën openbare ruimte	35
2.1.1	Dak	41
2.1.2	Gevel	43
2.1.3	Steeg	45
2.1.4	Winkelstraat	47
2.1.5	Hof	49
2.1.6	Woonstraat	51
2.1.7	Buurtplein	53
2.1.8	Pocketpark	55
2.1.9	Stadsplein	57
2.1.10	Stadspark	59
2.1.11	Radiaalweg	61
2.1.12	Tangent	63

3 GROENE PLEKKEN VOOR EINDHOVEN

3.1	Groene plekken voor Eindhoven	65
3.1.1	Aanleiding deelgebieden	67
3.2	Selectie groene plekken	77
3.2.1	Dakpark Dynamo	79
3.2.2	Steeg Nieuwe Emmasingel	81
3.2.3	Superdommel	87
3.2.4	18 Septemberplein	93
3.2.5	Genderwig	95
3.2.6	Stratumsedijk	101
3.2.7	Oost-en Westtangent	107
3.2.8	Kanaalpark	109
3.2.9	Wilhelminaplein	111
3.2	Overige zoeklocaties	117
3.2.1	Treffinaterrein	119
3.2.2	Fuutlaan	120
3.2.3	Stadhuisplein	121
3.2.4	Volderhof	122
3.2.5	Fensterrein	123
3.2.6	Woenselse Markt	124
3.2.7	De Rungraaf	125

INTRODUCTIE

Eindhoven is één van de groenste steden van ons land. We hebben prachtige parken aan de randen van de stad, maar ons centrum blijft achter. En juist daar wonen en verblijven veel mensen. Met het Groenplan Centrum maken we werk van het vergroenen van de binnenstad en het centrum binnen de ring.

Groen is belangrijk. Het geeft een prettig leefklimaat voor mens en dier. Het zorgt voor verkoeling tijdens hete dagen, het vangt water op bij heftige regenval, het biedt ruimte voor ontspanning en mensen voelen zich beter in een groene omgeving. We kunnen niet meer zonder. En met de groei van het aantal woningen in het centrum, betekent ook dat we hier meer groen moeten gaan creëren.

In het Groenplan Centrum wijzen we een tiental plaatsen aan in het centrum waar mogelijke vergroening kan komen. Dat kan langs wegen, op hoven en versteende pleinen, aan gevels, op daken en meer. Het resultaat: rustplekken, stads/klimaatpleinen, een stadspark en een eetbaar daklandschap.

Enkele locaties zijn al in een concretere fase, zoals het Victoriapark en het Stationsplein. Bewoners en ondernemers willen van het Wilhelminaplein het groenste plein van Eindhoven maken. De Dommel wordt aangemerkt als interessant, omdat daar mogelijkheden zijn voor een parkachtige omgeving waar je langs het water kunt zijn en waarbij de Stratumسدijk aangekleed kan worden met bomen.

Als alles volgens planning verloopt, kan er vanaf 2023 begonnen worden met de realisatie van plannen. Ik kan niet wachten. U wel?

Rik Thijs
Wethouder groen & openbare ruimte

Eindhoven staat zoals veel steden in Nederland voor een grote uitdaging op het gebied van klimaat, ecologie en een gezonde stad voor de toekomst. Daarnaast leggen de huidige woningbouwopgave, energietransitie en mobiliteitstransitie een grote claim op de openbare ruimte en het landschap binnen de stedelijke contour. De binnenstad van Eindhoven is daar geen uitzondering in. Het Groenplan Centrum Eindhoven is een uitwerking van het groenbeleidsplan voor een groener centrum van Eindhoven. Dit document schetst de potentie van de openbare ruimte voor een gezonde en groene leefomgeving voor mens, dier en plant. Diverse ateliers, expert sessies en ontwerpoverleggen zijn een belangrijk onderdeel geweest van de totstandkoming van dit document. Het groenplan toont hiermee de groenambitie van de Gemeente Eindhoven en is een uitnodiging om integraal het gesprek aan te gaan over de diverse ruimteclaims in de openbare ruimte van de toekomst.

Groenambitie

De groenambitie bestaat uit een diagnose en samenstelling van ambitiekaarten op een binnenstedelijk niveau. Hierin worden verschillende urgente thema's verder onderzocht zoals mobiliteit, groenvoorzieningen, nieuwe woningbouwontwikkelingen en klimaat. Op basis van deze kennis en samenhang met eerder uitgevoerde onderzoeken en beleidsdocumenten is een reeks aan ambitiekaarten tot stand gekomen. Hiermee wordt de ambitie uiteengezet voor een gevarieerde en verbonden groenstructuur. Deze opzet dient daarmee als basis voor de keuze in typologieën en de selectie van potentiële groene plekken in Eindhoven.

Type openbare ruimte

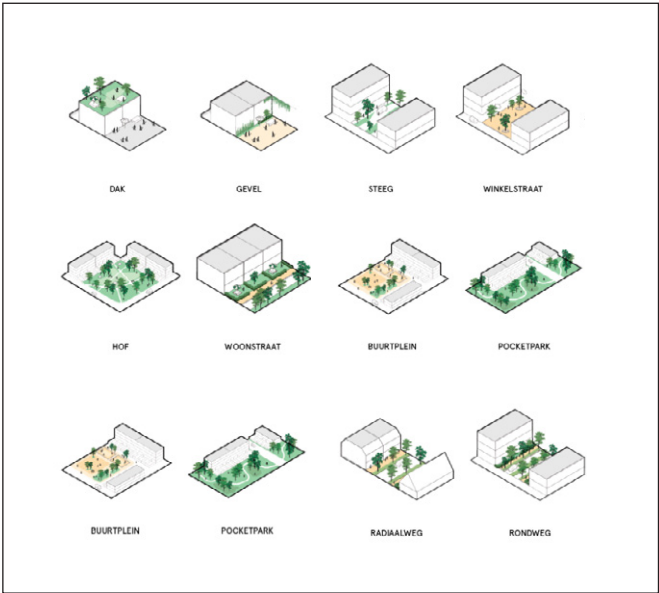
Voor het groenplan worden 12 typologieën onderscheiden die het gehele openbare stedelijke weefsel omvat, waarmee de hele binnenstad onderdeel kan worden van het groenplan en Eindhoven gefaseerd een groene impuls kan krijgen. De 12 typologieën brengen zicht op de vergroeningsambitie van de gehele Eindhovense binnenstad. Deze typologieën zijn een eerste aanzet voor hoe een onderdeel in de stad kan worden ingericht of kan worden getransformeerd. Deze typologieën proberen dan ook geen vast ontwerp van elke gevel, winkelstraat of plein te zijn, maar een manier van aanpak tot vergroening, waarbij elke plek een zorgvuldige eigen invulling zal krijgen in afstemming met andere visiedocumenten en onderzoeken naar de openbare ruimte.

Selectie groene plekken

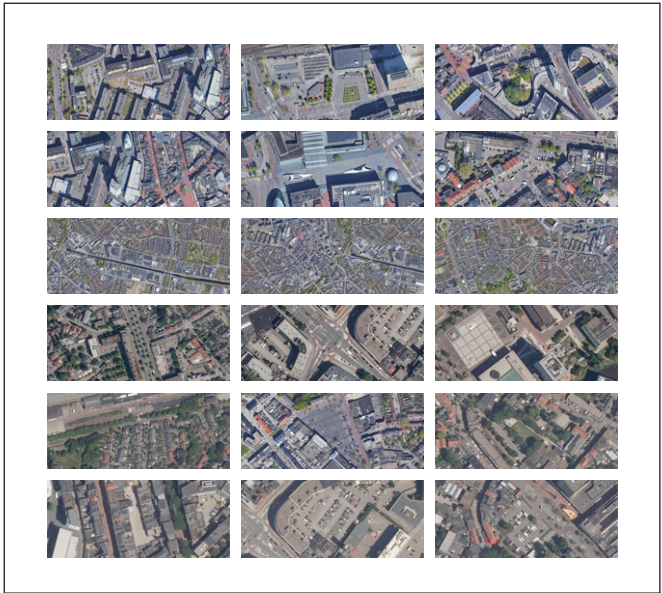
In dit hoofdstuk komen diverse potentiële groenplekken voor het centrum van Eindhoven voorbij. Deze lijst is een samenstelling van gemeentelijke ambities, ruimtelijke vraagstukken en kansrijke locaties als potentiële groenplekken die in samenspraak met verschillende partijen tot stand is gekomen. Deze voorstellen kent een grote variatie van dak tot stadspark en schetst de potentie van verschillende openbare ruimtes. Dit zijn nadrukkelijk geen uitgewerkte plannen maar zijn een eerste aanzet om de ambities voor de openbare ruimte inzichtelijk te maken. Deze lijst is dynamisch en is een uitnodiging om het gesprek aan te gaan waarmee de lijst kan groeien of inkrimpen maar toont wel de urgentie van een groene leefomgeving in de toekomstige ontwikkelingen.

GROENAMBITIE

TYPE OPENBARE RUIMTE

SELECTIE GROENE PLEKKEN

1.1 DIAGNOSE

Een sterke groenstructuur is voor Eindhoven van fundamenteel belang wil het een aantrekkelijke, gezonde, leefbare en klimaatadaptieve stad zijn. Met de huidige dynamiek en te verwachten ontwikkelingen binnen de tangent is het noodzakelijk om de ambitie voor de groenstructuur concreet te maken. Dit groenplan dient dan ook als verdere uitwerking van het groenbeleidsplan uit 2017, met het Ontwikkelperspectief Centrum Eindhoven 2040 en de Verdichtingsvisie in het achterhoofd. Het groenbeleidsplan is hierin cruciaal, maar ook andere beleidsstukken zijn uiterst relevant voor het groenplan op het gebied van inrichting, mobiliteit en verdichting. Hieronder volgt een greep van enkele kenmerkende ambities uit diverse stukken.

Het groenbeleidsplan beaamt dat groen de leefbaarheid in de stad versterkt, evenals beeldkwaliteit en imago. Maar groen is ook onmisbaar voor de klimaatopgave. Groen wordt gespecificeerd als bijdragend aan zes functies: natuur, klimaat, productie, recreatie, water en identiteit. Het belang van de drie groene wiggens als robuuste hoofdgroenstructuur wordt onderstreept: Gennepers parken, De Karpen en Brainport Park. Deze wiggens zijn gelukkig behouden gebleven doordat de tuinstadgedachte als basis is genomen voor naoorlogse stadsuitbreidingen. Ook wordt het belang van groene dooradering benadrukt tussen woongebieden, parken, plantsoenen, wiggens en het buitengebied. Die groene dooradering geeft net als de wiggens antwoord op diverse opgaven zoals leefbaarheid, identiteit en klimaatadaptatie. Daarmee stimuleren groene stad-landverbindingen met het buitengebied gezonde beweging, zoals de Dommelroute, Slowlane, Blauwe corridor en Groene corridor. De ambitie om een Nieuwe Gender te ontwikkelen bevestigt het streven om de groenblauwe structuur van Eindhoven niet alleen te versterken maar ook cultuurhistorische karakteristieken te benutten. Het centrum binnen de tangent wordt aangeduid als een van de prioritaire gebieden.

Op het gebied van mobiliteit is met name het Ontwikkelperspectief 2040 (2020) van belang. Het centrum wil 'van autostad naar bereikbare stad' transformeren en gaat meer ruimte geven aan langzaamverkeer, gepaard met kwaliteitsverbetering en vergroening. Het belang van

goede bereikbaarheid van parkeergarages wordt nog wel benadrukt. In de historische radialen worden de fietser en voetganger primair gebruiker en is de auto te gast. Het HOV is in combinatie met het spoor efficiënt vervoer voor zware verkeersstromen. In het Ontwikkelperspectief worden mobiliteitshubs gesuggereerd als mogelijke overstap tussen verschillende vervoersvormen. Voor de vergroening van het centrum geeft het afschalen van auto-infrastructuur veel kansen. In het Ontwikkelperspectief wordt beschreven dat Eindhoven tot 2040 tot zo'n 35.000 extra woningen nodig zal hebben met het zwaartepunt binnen de tangent, wat een vergroeningsopgave betekent tot ca. 280.000 m² extra groen. Dit geeft extra druk op bestaande groengebieden, (ondergrondse-) infrastructuur en parkeerplaatsen, en vraagt nadrukkelijk om efficiënt ruimtegebruik en heldere keuzes op het gebied van groen. Daarnaast zijn er ook andere onderzoeken die het belang van robuuste groenvoorzieningen ondersteunen zoals de verdichtingsopgave (21.000 woningen volgens de Verdichtingsvisie wat 168.000 m² extra groen behoeft) en het Gemeentelijk Rioleringsplan dat uitgaat van 10% minder verharding in de openbare ruimte. In de vergroeningsstudie van 2019 wordt het potentieel aan vergroening in het centrum indicatief gekwantificeerd. Van straat tot plein en van muur tot gebouw. Conceptuele collages verbeelden hoe de binnenstad kan vergroenen met verwijzing naar het Brabants landschap. Het verdient nadruk dat het naast de vergroeningsopgave noodzakelijk is om ook met bestaand groen zoals grote bomen zorgvuldig om te gaan. Input vanuit beleid vormt samen met de analyse in dit groenplan de basis voor de ambitiekaart.

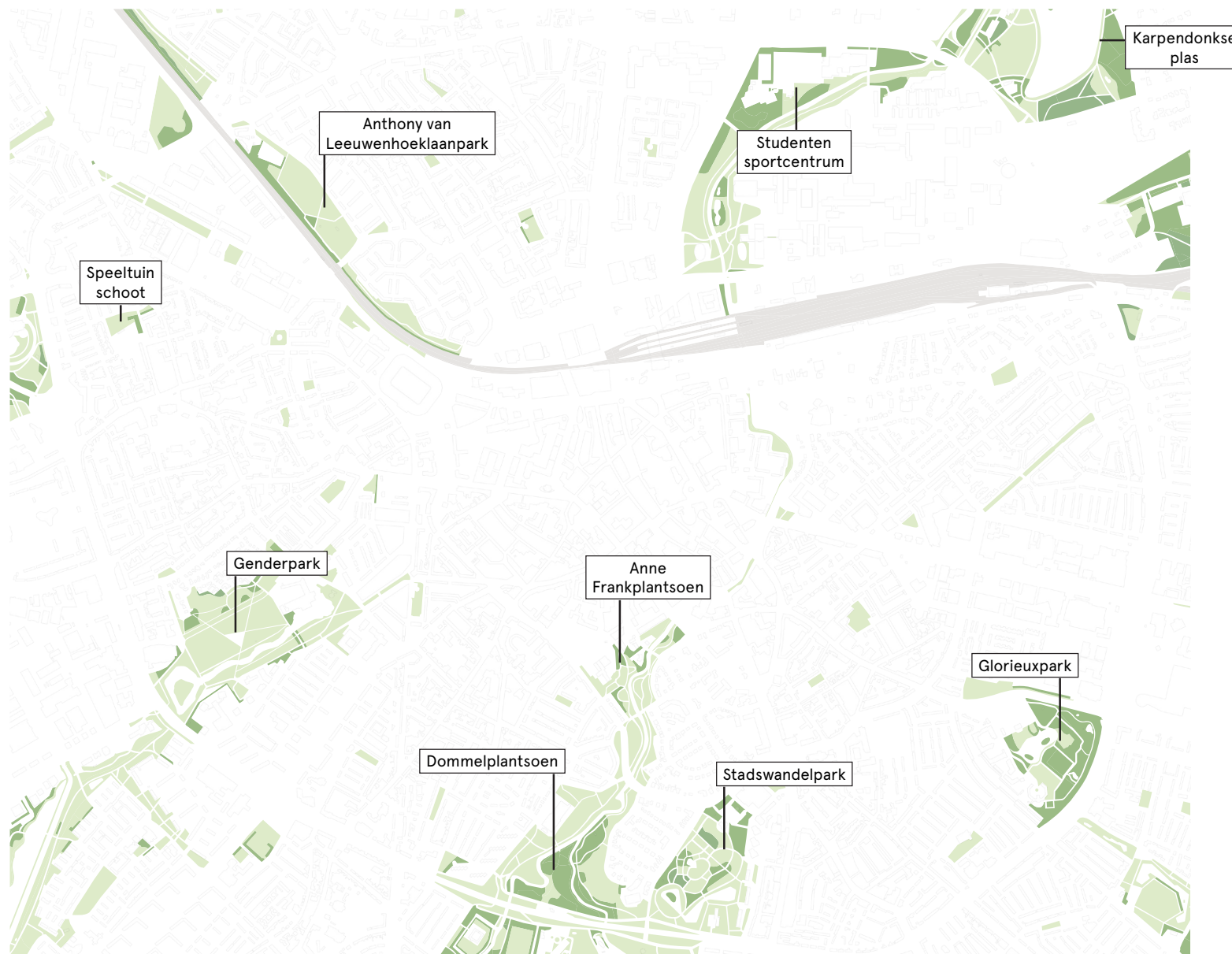
1. Verschillende onderzoeken en beleidsdocumenten dienen als vertrekpunt voor het groenplan

1.1.1 HUIDIGE GROENVOORZIENINGEN

1.1.2 OPENBAAR TOEGANKELIJK GROEN

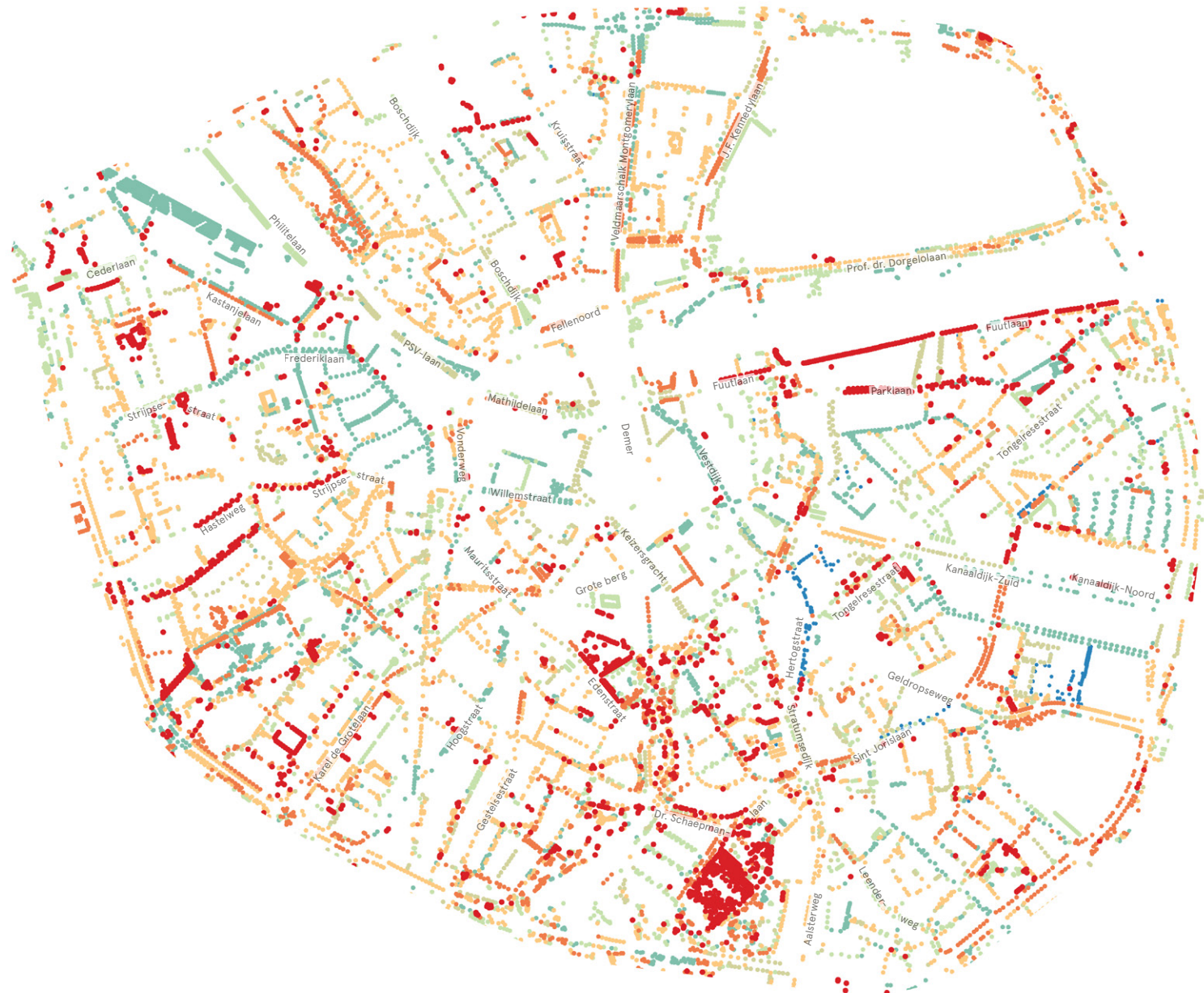

De grote groenstructuren van Eindhoven rondom het centrum, zoals het Genderpark, de Karpendonkse plas, het TU-terrein en het Anne Frankplantsoen dienen als de grote openbare groenruimtes van de stad. Binnenstedelijk is het openbaar toegankelijk groen zeer beperkt. Met name het centrum valt op als zone waar deze groene plekken ophouden. Dit laat sterk de aanleiding voor het groenplan van de gemeente Eindhoven zien en biedt houvast voor het vinden van aandachtsplekken en -zones binnen de stad die radicaal moeten vergroenen.

Legenda leeftijd bomen

gebaseerd op aanplantjaar

- Ouder dan 70 jaar
- 50 - 70 jaar
- 30 - 50 jaar
- 20 - 30 jaar
- 10 - 20 jaar
- 2 - 10 jaar
- Jonger dan 2 jaar

De bomenkaart versterkt het beeld van de sterk verharde binnenstad. De grotere groenstructuren zijn goed herkenbaar als gebieden met grote, oude bomen. De binnenstad daarentegen kleurt wederom een stuk lichter, wat betekent dat de bomen nog vrij jong zijn en hun rol in binnenstedelijke ecologische verbindingen in verloop van tijd sterker zal worden. Soms lopen laanstructuren niet consequent door. Daar liggen kansen om laanstructuren als ecologische verbindingen te versterken.

Beplantingstypen

- bos
- heesters, struweel of bosplantsoen
- bodembedekkers
- schraal gras, extensief
- vochtig schraalland
- gazon
- vaste planten
- rietland
- bomen in gemeentelijk beheer
- overig groen buiten gemeentelijk beheer

Op de kaart staan verschillende beplantingstypen. Groengebieden worden in de stad veelal onderbroken door infrastructuur of ander gebruik, wat gevolgen heeft voor stedelijke biodiversiteit. Het Ontsnipperingsplan voor de fauna van Eindhoven (Taw, 2013) benadrukt het belang van ontsnipperen van stedelijke natuur om verbindingzones als migratieroutes te verbeteren voor fauna. Belangrijke ecologische verbindingzones in Eindhoven zijn de Dommel, Eindhovensch kanaal, Genderpark-Afwateringskanaal, Dommelpantsoen-Stadswandelpark en de spoorzone bij de Dorgelolaan. Ontsnippering is gewenst op een aantal locaties bij de Ring waar ecologische verbindingzones de stad in trekken. Mogelijke ontsnipperingsmaatregelen zijn uitbreiding van het areaal vogel-, vleermuis- en insectvriendelijke beplanting met doorgaande structuren maar ook faunatunnels- of duikers. Op enkele recent heringerichte locaties zoals Vestdijk-Hertogstraat, Parklaan of het Clausplein kunnen ook vaste planten interessant zijn voor insecten en vogels.

1.1.5 VERHARDING EN INFRASTRUCTUUR

Verharding stedelijk gebied

- voetpaden
- fietspaden
- autowegen
- parkeervoorzieningen
- spoorwegen
- oppervlakte water

De verharding binnen de ring is er voor verschillende soorten gebruikers: wandelaars, winkelaars, werknemers, fietsers, openbaar vervoer en autogebruik. De verschillende tinten geven de verschillende gebruikers weer. De parkeerplekken zijn weergegeven in de donkerste kleur. Grote parkeervelden springen er met name uit rondom het centrum. Dit zijn over het algemeen identiteitsloze monofunctionele verharde plekken die veel ruimte innemen in het stedelijk weefsel.

1.1.6 ONDERGRONDSE INFRASTRUCTUUR

Legenda

- Electriciteit
- Gas
- Data
- Riool
- Warmte

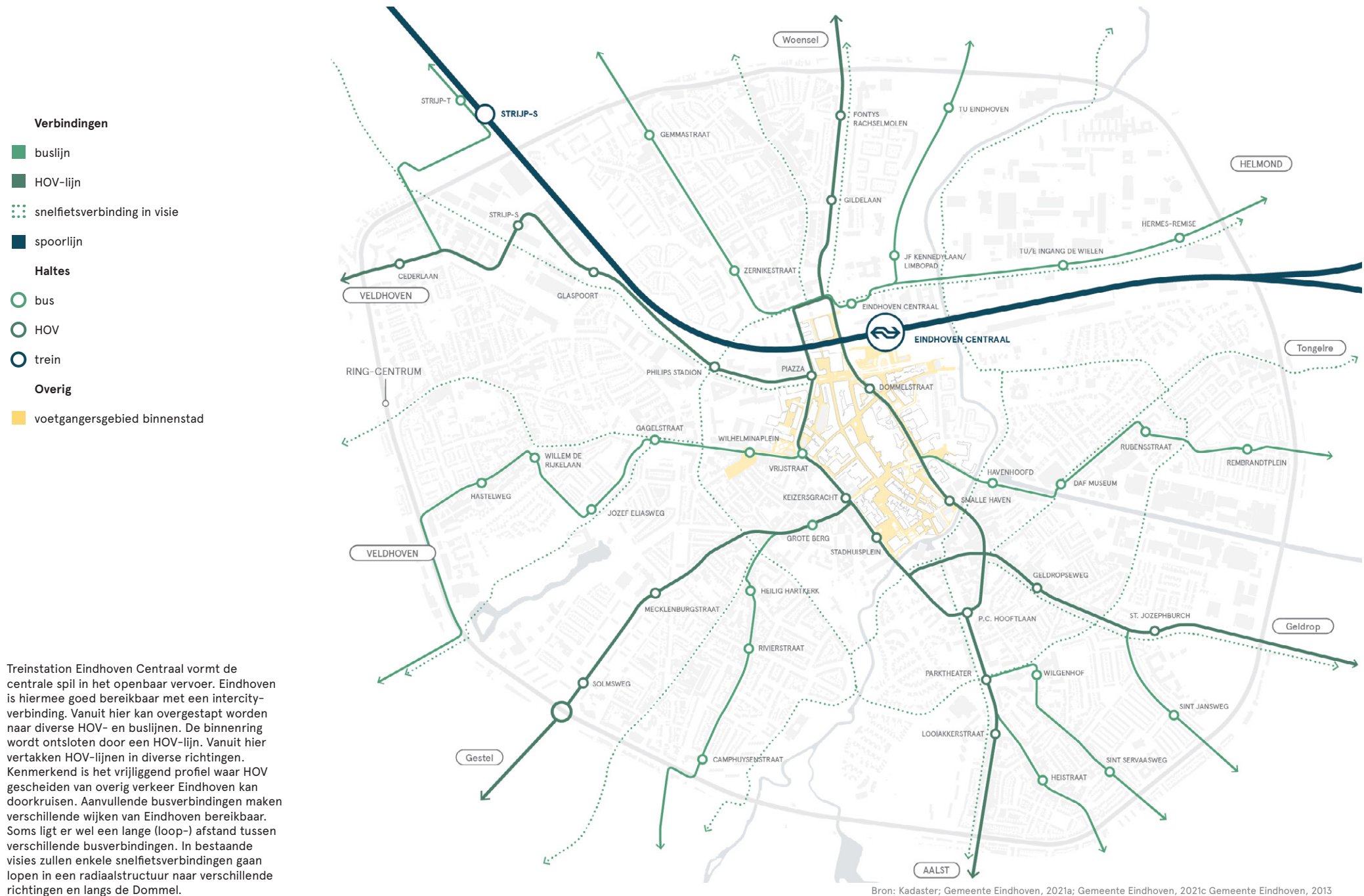

In de binnenstad liggen kabels en leidingen meer verspreid in het straatprofiel dan in woonstraten. Dit komt met name door aanwezigheid van bedrijven, transformatoren en meer doorgaande kabels- en leidingroutes. Naar verwachting zal de ondergrondse infrastructuur uitgebreid moeten worden in het kader van een toenemend aantal energieverbruikers en all-electric nieuwbouwwoningen. De ondergrondse ruimte is beperkt. Bij herinrichting zal daarom afstemming nodig zijn over de bovengrondse- en ondergrondse inrichting, ook over beplantingstypen. Inpassing van bomen in combinatie met kabels en leidingen stuit op meer restricties dan andere beplantingstypen. Er liggen kansen in het combineren van opgaven zoals (ondergrondse-) infrastructuur, mobiliteit, biodiversiteit, klimaat en gezondheid in één toekomstbestendige vernieuwing. Nieuwbouwprojecten kunnen gecombineerd worden met vernieuwing van nabijgelegen plekken. Tevens is efficiënt ondergronds ruimtegebruik zoals het stapelen of bundelen van kabels en leidingen het onderzoeken waard.

- Verbindingen**
- gebiedsontsluitingsweg
 - wijkontsluitingsweg
- Parkeren**
- parkeergarages
 - parkeren op maaiveld, grotere eenheden

De ring-centrum is een doorgaande intensieve autoverbinding, meestal een 2x2-baans rijweg. Enkele gebiedsontsluitingswegen leiden naar de west- en oosttangent. Historische radialen vormden vanuit vroeger belangrijke verbindingen naar oudere dorpskernen rondom Eindhoven en hebben nu nog vaak een functie als wijkontsluitingsweg. Vooral rondom het oude stadscentrum zijn parkeergarages te vinden ten gunste van stadsbezoekers. Het maaiveldparkeren rondom het centrum neemt relatief veel ruimte in beslag.

1.1.8 URBAN HEAT ISLANDS

Hittekaart gevoelstemperatuur 2050

- 53°C of hoger
- 50°C
- 45°C
- 40°C
- 35°C
- 30°C
- 26°C of lager

Gemiddelde PET op een hete zomermiddag tussen 12:00 en 18:00. Gebaseerd op meteorologische input (luchttemperatuur, zonnestraling, wind, luchtvochtigheid) en ruimtelijke input (landgebruik, sky view factor, objecthoogte, vegetatie, bomen).
Bron: Klimaat-effectatlas

De gemiddelde gevoelstemperatuur (PET) kan in de binnenstad op een warme zomerdag op sommige plekken oplopen tot wel 48 graden Celsius, wat als extreme hittestress wordt geclassificeerd. Grote verharde oppervlaktes, zowel horizontaal als verticaal slaan deze hitte gedurende de dag op en laat deze pas 's nachts los waardoor ook de nachten rondom deze plekken onderhevig zijn aan grote hittestress. Opvallend is dat de groene gebieden opvallen door hun relatieve koelte. De oplossing voor urban heat islands ligt dan ook met name in luchtkoeling door evapotranspiratie en schaduwval door vegetatie, verdamping van stromend oppervlaktewater of beneveling met installaties. Oplossingen voor urban heat islands liggen erg lokaal, waardoor de focus voor deze problematiek sterk op het stradscentrum komt te liggen. Plekken als de markt, het Wilhelminaplein en de parkeerplaats aan de Keizersgracht komen hier sterk in naar voren.

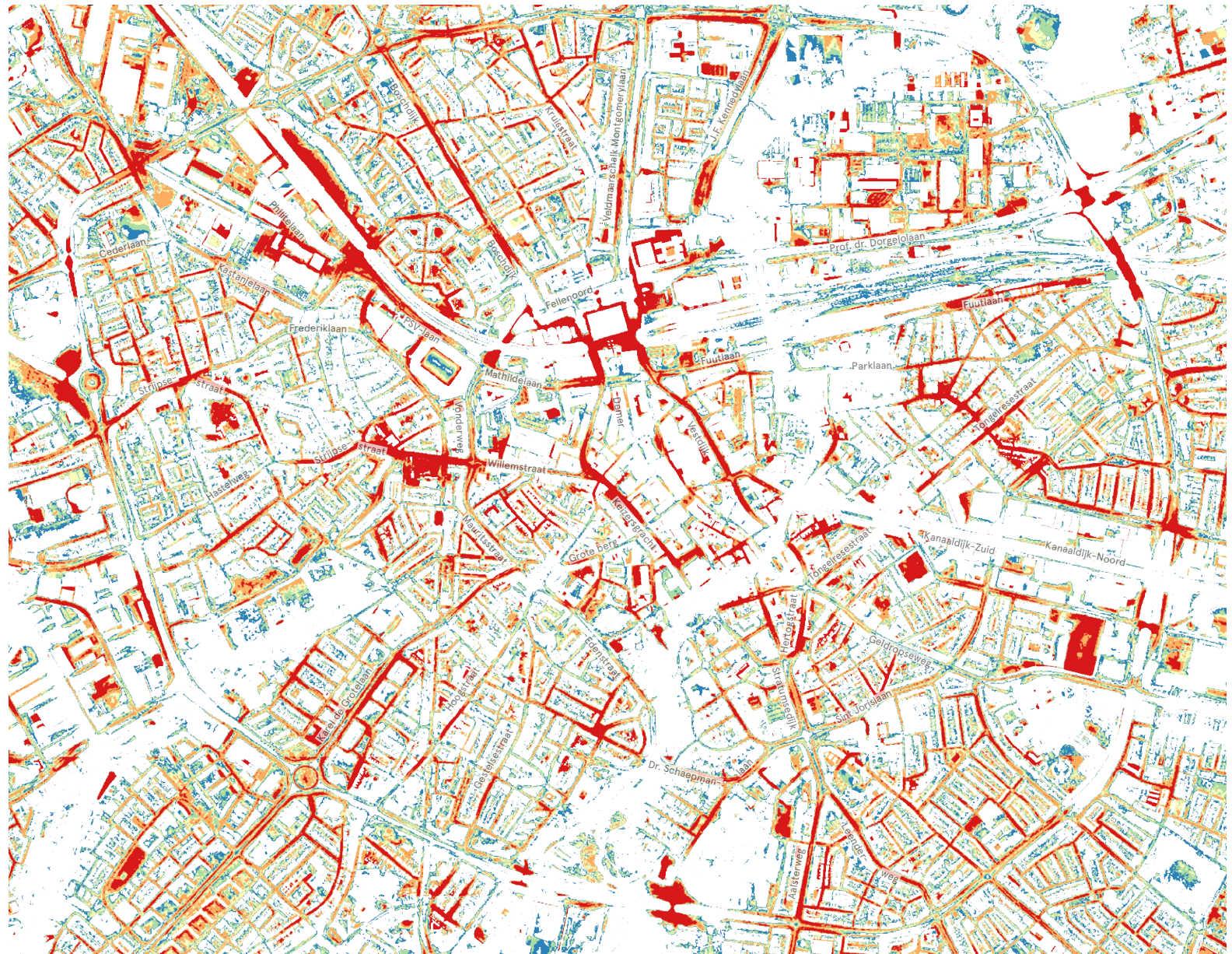

1.1.9 WATEROVERLAST PIEKBELASTING

Wateroverlast 2050
Waterdiepte piekbelasting

- 5 - 10 cm
- 10 - 15 cm
- 15 - 20 cm
- 20 - 30 cm
- > 30 cm

De aanwezigheid van veel verharding in combinatie met het ontbreken van groene infiltratieplekken in de binnenstad zetten druk op het watersysteem in piekbuimomstandigheden. Alhoewel de kaart een uitzonderlijke piekbui weergeeft, is de trend dat deze uitzonderlijkheid in de toekomst door klimaatverandering af zal nemen. Daarnaast geeft de kaart wel sterk weer waar de meest kwetsbare plekken van de stad liggen. De grote rode vlekken door de hele stad geven daarom een zorgelijke situatie weer wat betreft wateroverlast. Oplossingen liggen zowel op de rode plekken, waar al het water naartoe stroomt, als ook in hogere gebieden, die als waterbuffer kunnen dienen om te voorkomen dat het water naar de rode plekken stroomt. Zoekgebieden voor oplossingen voor deze wateropgave liggen dus niet alleen op de meest kwetsbare plekken, maar kunnen in de hele stad gevonden worden.

1.1.10 NIEUWE WONINGBOUWPLANNEN

Woningbouw projecten

- gereed
- in ontwikkeling
- huidige bebouwing
- Kerngebied transformatie openbare ruimte centrum Eindhoven

- A. District-E
- B. Lichthoven
- C. Edge
- D. VDMA
- E. De Nieuwe Eindhoven
- F. Victoriatoren
- G. Bunkertoren
- H. Citywall
- I. Nieuw Bergen
- J. Next Strijp
- K. Trudotoren
- L. Donna
- M. Haasje over
- N. De Bakermat
- O. Knoop XL

Het centrum van Eindhoven is sterk in ontwikkeling. In de komende decennia komen er duizenden woningen bij. In het centrum gaan er veel gebouwen sterk de hoogte in. Deze verdichting legt meer druk op de openbare ruimte, wat de urgentie van een goed groenplan voor het centrum versterkt.

2. District-E
Amvest, Powerhouse Company
3. Edge
EDGE Technologies, MVSA Architects
4. Nieuw Bergen
SDK/Volkerwessels, MVRDV
5. VDMA
Being Development, OMA
6. De Bunkertoren
Red Company/ Being Development, Powerhouse Company
7. Trudo Toren
Sint Trudo/INBO, Stefano Boeri

2

3

4

5

6

7

1.2 GROENAMBITIE

1.2.1 CONTEXT WIGGEN

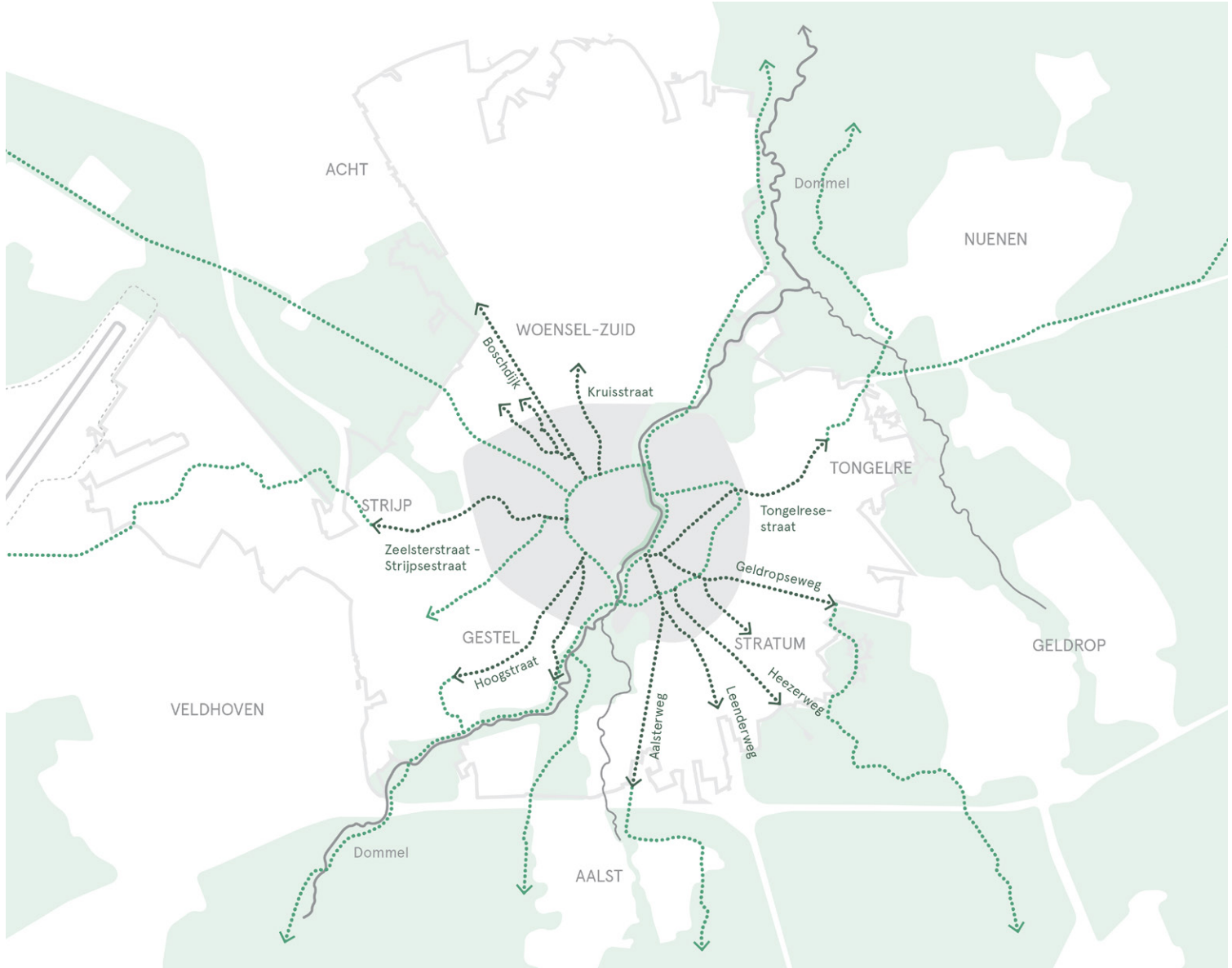
- Groene wiggen
- Omliggende groengebieden
- Stedelijk gebied, binnenstad
- Watergang
- Infrastructuur

De grote regionale groenstructuren die Eindhoven binnentrekken bestaan uit drie wiggen met elk een eigen identiteit: Genneper Parken, De Karpn en Brainport Park. De Genneper Parken is de groene wig in het zuiden en richt zich op ontspanning, sport en recreatie. Deze wig is gevormd door de aanwezigheid van de Gender en de Dommel, die op verschillende plekken als kleinere wiggen het centrum in lopen. De Dommel loopt daarbij door de stad heen door naar groene wig De Karpn, ten noorden van de stad die zich kenmerkt door een veel natuurlijker verloop in een erg landelijk Brabants landschap. De Gender loopt de ring in tot aan het Genderpark en houdt daar op dit moment op. De wig Brainport Park aan de westzijde van de stad kenmerkt zich als voormalig landgoed van Philips, met productiebossen, fruittuinen en lange lanen en stopt op dit moment als het ware waar de bebouwing begint. De gemeente heeft de wens uitgesproken om de Gender opnieuw aan te laten sluiten op de Dommel. Dit geeft ook een aanleiding om de wig Brainport Park aan te laten sluiten op de andere wiggen, door een sterke groene connectie te maken tussen de Wielewaal en het stadscentrum en zo direct een connectie te vinden tussen Brainport Park en de Gender.

1.2.1 CONTEXT LIJNEN

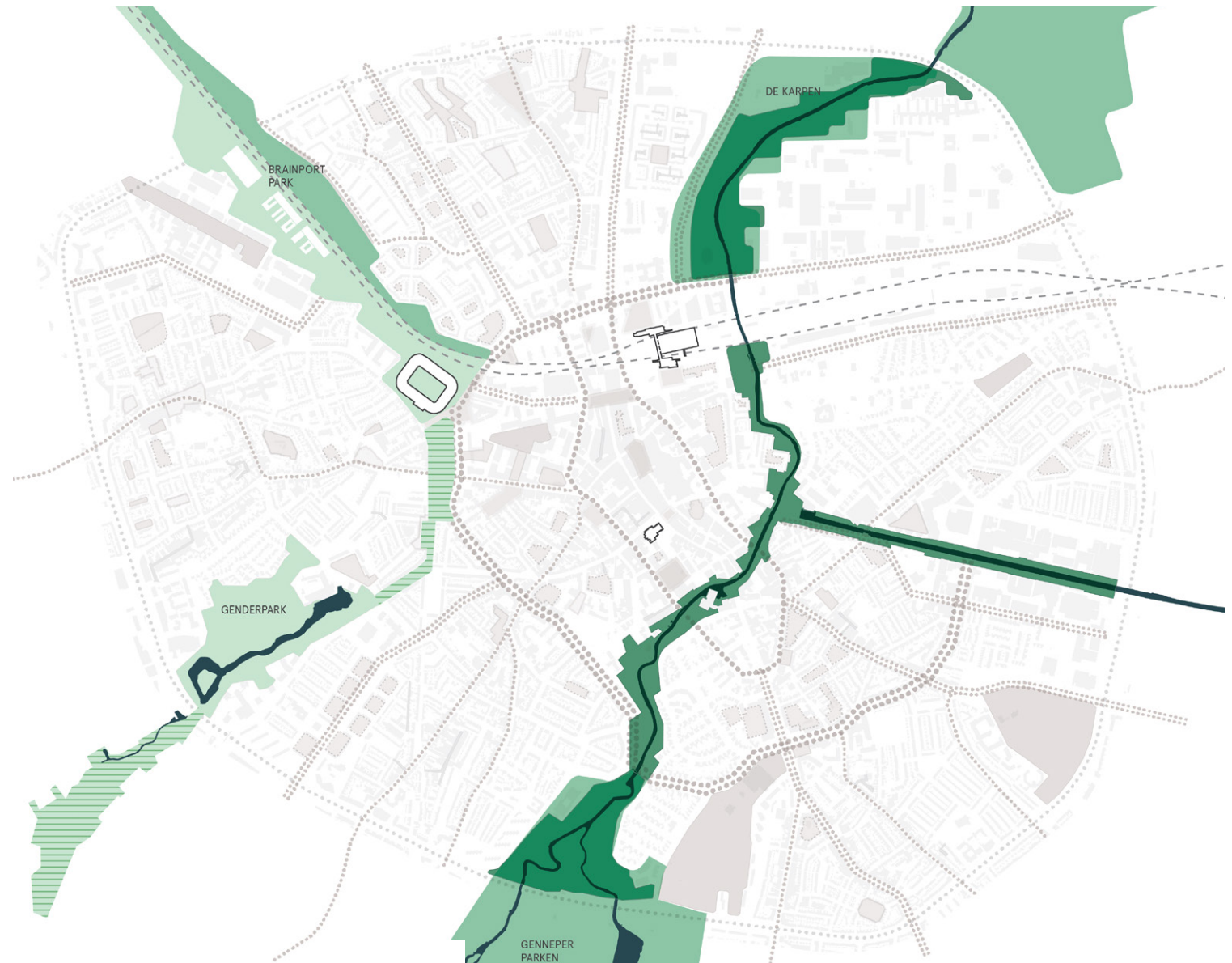
- Snelfietspaden
- Historische radialen
- Omliggende groengebieden
- Stedelijk gebied, binnenstad

De oorspronkelijke wegen tussen het centrum van Eindhoven en de dorpen op de zandruggen zijn nog steeds zichtbaar in het stedelijk landschap en zijn de historische radialen die het stadscentrum met deze stadsdelen verbinden. Deze historische radialen zijn aangewezen als dragers van belangrijke fietsroutes tussen de omliggende dorpen en tussen Eindhoven en deze dorpen. Dit zijn dus belangrijke ontsluitingen voor zowel lokale bewoners en werknemers als bezoekend publiek.

1.2.2 GROENAMBITIE WIGGEN

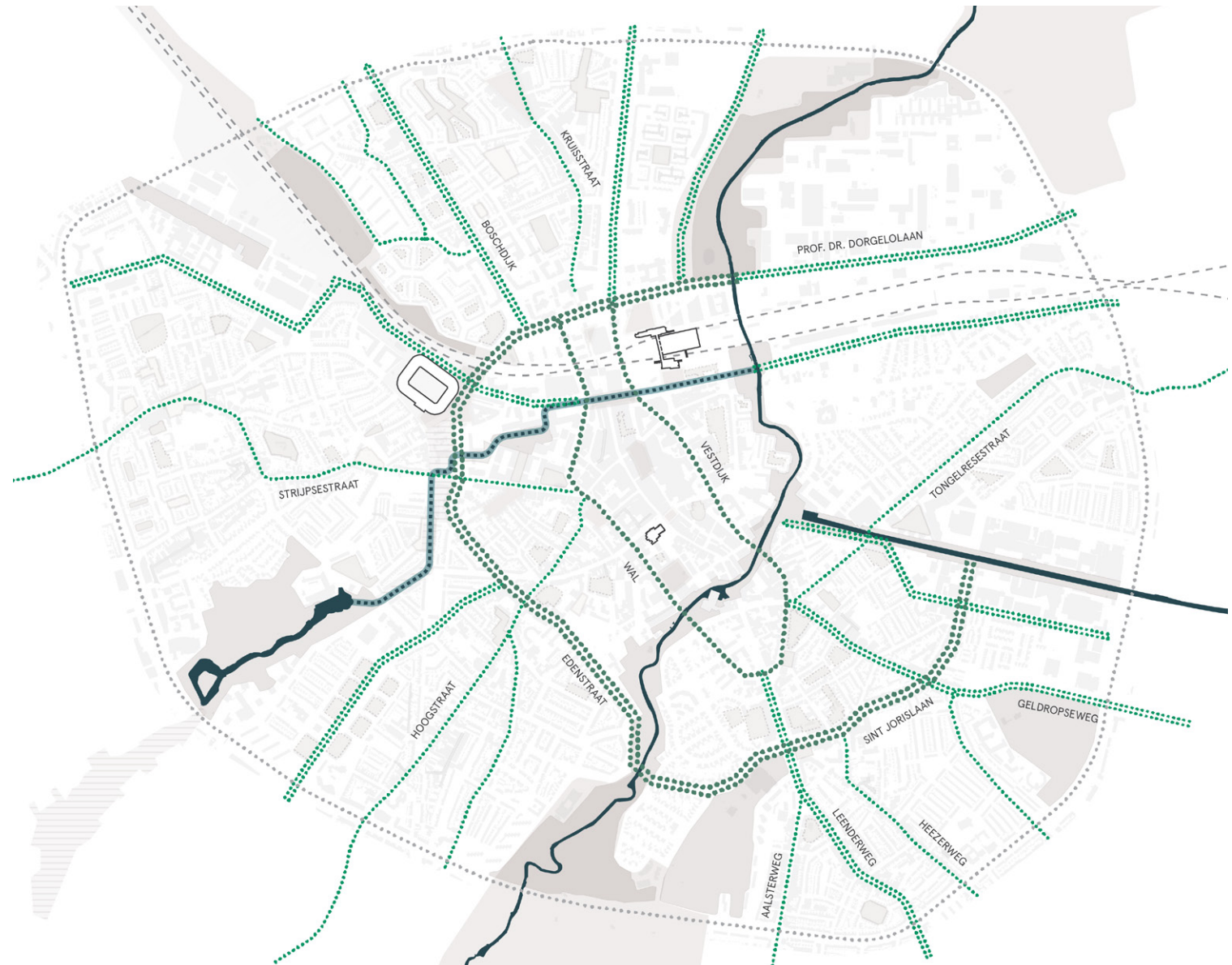
- Waterstructuur
- Grotere parkstructuur
- Groene wiggen
- Genderwig, nieuw
- Versterkte verbindingen tussen wiggen

De groene wiggen zijn bepalend voor een heldere structuur van Eindhoven en gebaseerd op het tuinstadmodel. De wiggen vervullen een essentiële rol voor recreatie en biodiversiteit. Met de wiggen zijn grotere groenzones vanuit het centrum snel bereikbaar. Daarmee dragen zij substantieel bij aan de aantrekkelijkheid van de stad. Ambitie is om de wiggen sterker met elkaar te verbinden in het centrum voor een robuuste groenstructuur, meer biodiversiteit en waterberging. Omdat de Gender opnieuw wordt aangesloten op de Dommel is er de kans om een nieuwe wig door Eindhoven te ontwikkelen en te verbinden met de bestaande wiggen. De Genderwig wordt hiermee een nieuwe groenblauwe structuur door centrum Eindhoven.

1.2.2 GROENAMBITIE LIJNEN

- Radialen
- Historische radialen
- Tangent primair (Fellenoord, Westtangent, Oosttangent)
- Tangent secundair (ontsluitingsweg centrumgebied)
- Nieuwe aansluiting Gender-Dommel

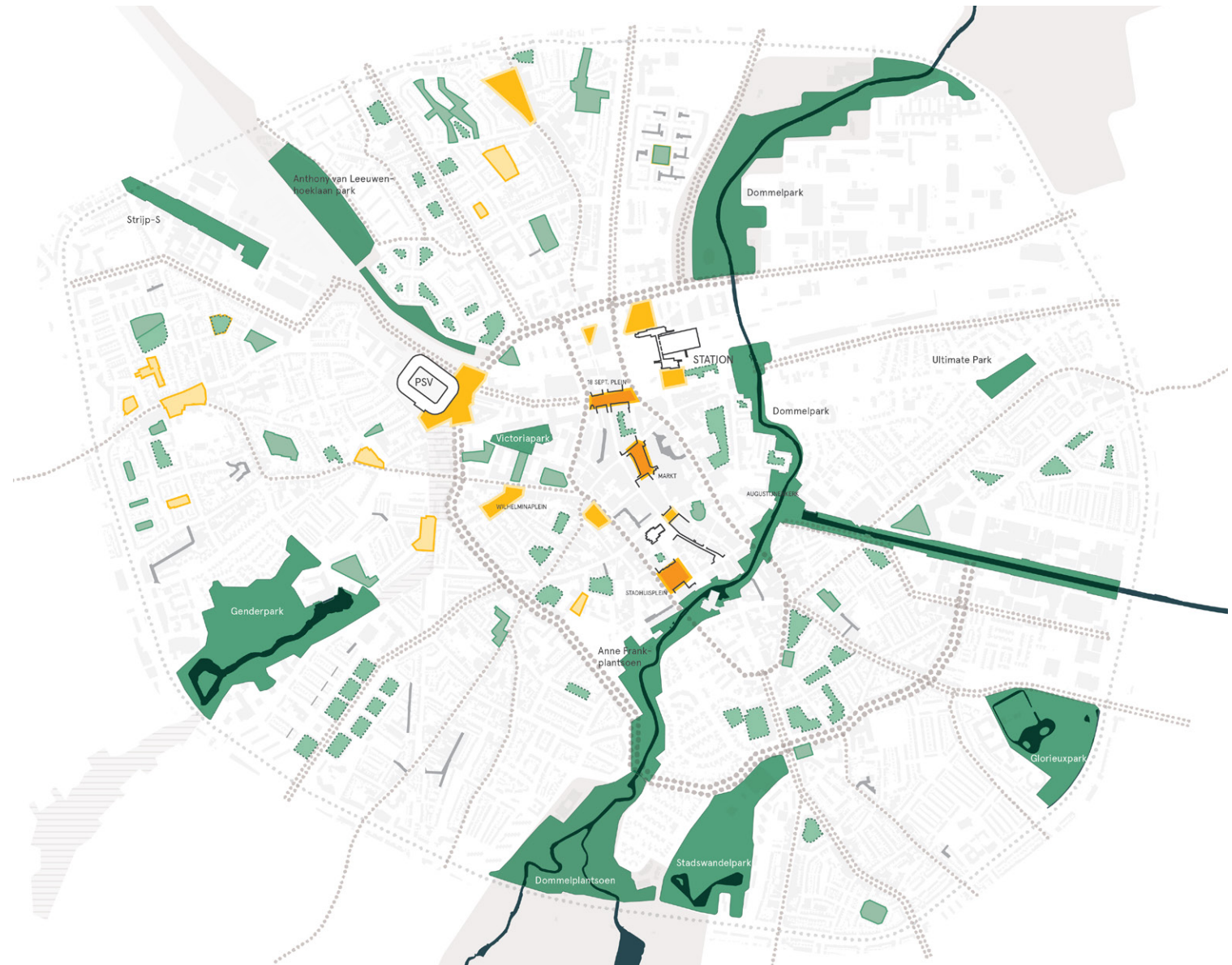

In het Groenbeleidsplan (2017) wordt al gesuggereerd om groenstructuren als o.a. de west- en oosttangent en Geldropseweg te versterken, maar ook de groenstructuur vanuit de wig Brainport Park richting het centrum. Belangrijke lijnvormige structuurdragers van Eindhoven zijn de historische radialen en de tangent. Uitgangspunt is om ook deze structuurdragers te betrekken bij de vergroening gezien de potentie voor ecologische verbindingen, klimaatadaptatie en aantrekkelijkheid van binnenstedelijk bewegen. Ruimtelijke kwaliteit en herkenbaarheid van deze structuurdragers is gebaat bij continuïteit en versterking van de groenstructuur. Sommige structuren zoals de Vestdijk hebben al een transformatie ondergaan met meer ruimte voor groen, fietsers en voetgangers. Het doortrekken van de Gender betekent een belangrijke structuur die de identiteit van Eindhoven centrum versterkt en de historische ontwikkeling weer beleefbaar maakt.

1.2.2 GROENAMBITIE PLEKKEN

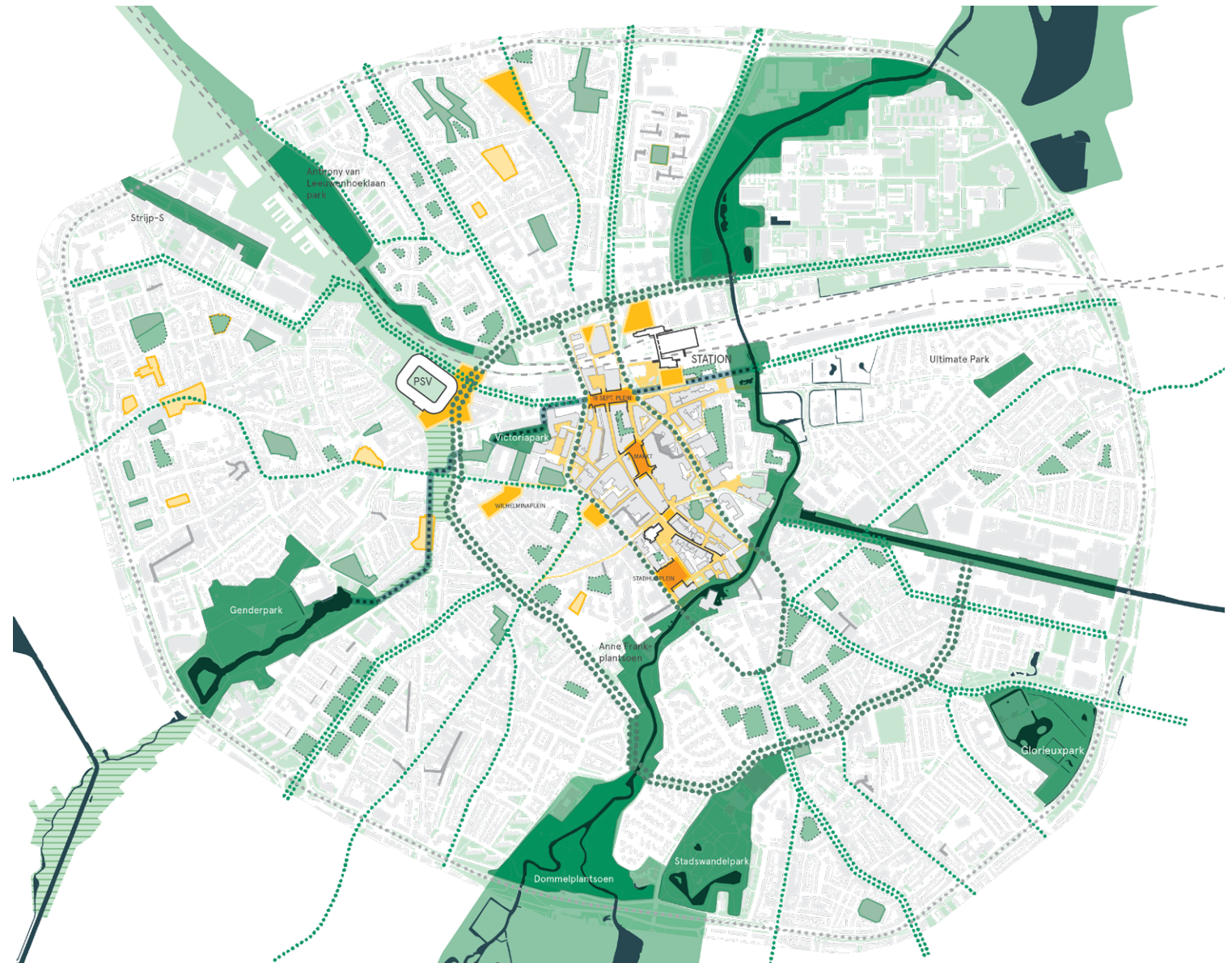
- Waterstructuur
- Park
- Hof
- Pocket park
- (Stads)plein
- Buurtplein
- Steeg

Naast de wiggen en lijnvormige groenstructuren vormen de plekken een essentieel onderdeel van de groenstructuur in Eindhoven. Ze bestaan uit stadsparken, pocket parks, pleinen, hoven en stegen. Het kunnen de groene parels in de stad zijn die verborgen liggen of zich meer presenteren aan de stadsbewoner- en bezoeker. Zo hebben de hoven een meer besloten karakter maar presenteert een (potentieel) plein zich openlijk aan de straat. Drie grotere stadspaleinen die doorgaans voor diverse evenementen gebruikt worden zijn het 18 Septemberplein, Markt en Stadhuisplein. De parken hebben een variërende identiteit en gemeente Eindhoven stimuleert een verscheidenheid aan pleinkarakters. Pocket parks zijn wezenlijk kleiner dan de stadsparken en dienen vooral de lokale buurt op korte afstand. In het Groenbeleidsplan (2017) wordt al gestuurd op een versterking van de groenstructuur rondom de Dommel richting het oude centrum. Ambitie van deze kaart is om de diversiteit aan plekken te versterken en sommige plekken op termijn om te vormen naar groene plekken ten gunste van leefbaarheid in de stad.

1.2.2 GROENAMBITIE TOTAAL

- Park
- Groene wiggen
- Hof
- Pocket park
- (Stads)plein
- Buurtplein
- Steeg
- Waterstructuur
- Radialen
- Historische radialen
- Tangent primair (Fellenoord, Westtangent, Oosttangent)
- Tangent secundair (ontsluitingsweg centrumgebied)
- Bebouwing
- Ring

Gezamenlijk vormen de wiggen, lijnvormige groenstructuren en de plekken de totale set aan belangrijke groenstructuren in centrum Eindhoven. De verschillende groenstructuren staan niet op zichzelf maar versterken elkaar door onderlinge verbinding. De kaart geeft een totaalbeeld van de hoofdzakelijke groenstructuren. Er zijn echter ook andere groenstructuren die aandacht verdienen. Deze worden nader toegelicht in de typologieën.

1.2.3 GROENFUNCTIES

GROENBELEIDSPAN 2017

Gemeente Eindhoven werkt graag aan een leefbare stad, klimaatadaptieve stad en een sterk vestigingsklimaat. Stedelijke groenstructuur draagt hier substantieel aan bij in de vorm van zes functies: natuur, klimaat, water, productie, recreatie en identiteit. De groenstructuur van Eindhoven kan hier vooral aan bijdragen als deze significant de ruimte krijgt en ondanks toekomstige verdichtingsopgaven niet dreigt volgebouwd te worden. Groen stimuleert de stedelijke biodiversiteit en ecologische processen. Biodiversiteit betekent de soortenrijkdom aan plant- en diersoorten. Een grote biodiversiteit is belangrijk voor het voortbestaan van de soorten zelf, maar ook voor de mens. Voor het zuiveren van lucht- en water, in balans houden van het klimaat, omzetten van afval in grondstoffen en het beschermen en bestuiven van gewassen. Meer biodiversiteit betekent een veerkrachtiger ecosysteem. Zeker met intensieve landbouw kan stedelijk groen een belangrijk leefgebied voor diverse plant- en diersoorten zijn. Met genoeg soorten en ecosystemen kan de natuur veel veranderingen opvangen zoals klimaatverandering. Mocht er een soort wegvallen dan kan een biodivers ecosysteem beter omgaan met het wegvallen van die soort. Daarnaast kan groen positieve werking hebben op het leefklimaat voor de mens. Zo wordt hittestress in toenemende mate verwacht en kan groen significante verkoeling bieden. Ook bevorderen bomen en in enige mate heesters de luchtkwaliteit door fijnstof vast te leggen. Zeker in de straten met veel autoverkeer wordt de luchtkwaliteit bedreigd en spelen bomen een belangrijke rol. Bij heviger wordende piekbuien kan groen het regenwater opvangen en het riool ontlasten van onnodig 'schoon' regenwater. Naast openbaar groen kunnen ook zeker privétuinen bijdragen aan de buffering, berging en infiltratie van water in de bodem. Oppervlaktewater kan zo dienst doen als bergingswater, maar ook als vaarwater, speelwater of kijkwater. Groenblauwe structuren met toegankelijke oevers kunnen sterke ecologische verbindingen worden maar ook lineaire structuren waarlangs mensen graag bewegen of verblijven. Groen kan gebruikt worden om voedsel of hout te produceren. Hiervoor is echter wel voldoende ruimte, en lucht- en bodemkwaliteit nodig. In het dicht verstedelijkt centrum van Eindhoven is vooral potentie voor voedselproductie op vergroende daken. Recreatie in het groen biedt rust en

ontspanning. In parken kan men ontmoeten, ontspannen, wandelen en sporten. In aantrekkelijk buurtgroen kunnen mensen elkaar vrijblijvend ontmoeten zonder kosten te maken. Daarnaast is het groen stimulerend in bewegen. Het nodigt uit om in de stad te wandelen, te sporten, te spelen of de hond uit te laten. Het aanbod aan speelgelegenheid in het centrum is nu nog weinig. Zeker met 'natuurlijk' spelen kunnen kinderen spelenderwijs in contact gebracht worden met natuur. Groen kan ook gebruikt worden voor educatie (stadsboerderijen), stadslandbouw op braakliggende terreinen, plukweides of voor evenementen en buurtactiviteiten. Het stadsgroen is vaak aangelegd vanuit een bepaalde tijdsgeest en daarmee bepalend voor de identiteit van een wijk of buurt. De oudere dorpskernen van Eindhoven waren aanvankelijk gegroeid op basis van de landschappelijke ondergrond van beekdalen en dekzandruggen. Na 1950 is er echter een nieuwe structuur gebouwd die van deze ondergrond afweek. Maar voor nieuwe ingrepen ligt de kans om de relatie met het onderliggende landschap te versterken en iedere plek een sterke identiteit te geven. Bij herinrichting of het maken van nieuwe groenstructuren is het belangrijk de bestaande kwaliteiten van de plek te behouden of te versterken. Groenstructuren kunnen daarnaast helpen in oriëntatie en beeldkwaliteit van de stad.

- 8. Natuur
- 9. Klimaat
- 10. Productie
- 11. Recreatie
- 12. Water
- 13. Identiteit

8

9

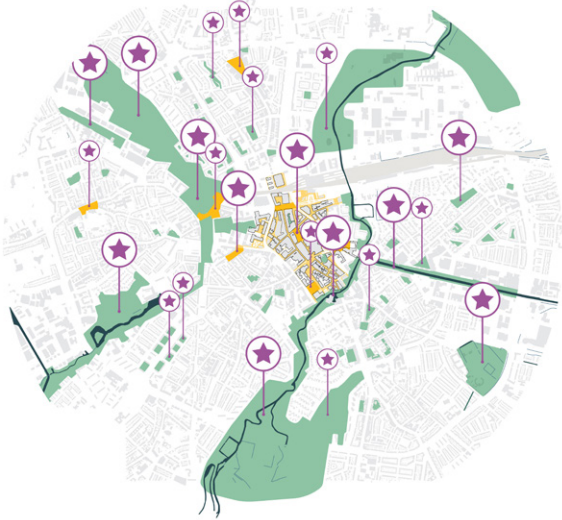
10

11

12

13

1.2.4 AMBITIES GROEN OPENBARE RUIMTE

De ambities voor de groenstructuur in de openbare ruimte binnen de ring zijn in verschillende thema's te onderscheiden die steeds belangrijker worden: biodiversiteit, klimaatadaptatie en gezondheid. In samenhang met deze thema's geeft versterking van de groenstructuur grote kansen om diverse opgaven goed aan te pakken in een integrale en toekomstbestendige vernieuwing. Meer biodiversiteit betekent een veerkrachtiger ecosysteem, wat steeds meer nodig wordt bij klimaatveranderingen. Voor beplanting is het van belang meer structuurvariatie te maken voor voedsel, schuil- en nestgelegenheid ten gunste van een breder scala aan soortgroepen. Nieuwe beplantingen vervullen belangrijke ecologische waarden en fungeren als migratieroutes, waardplanten, schuilplaatsen of overwinteringsplekken. Gebouwgevels en ingrepen als vogelkasten en insectenhotels dragen bij aan nestgelegenheid voor kleine insecten als bijen en vlinders, stadsvogels en vleermuizen. Vergroening van doorgaande stadsverbindingen kan de wiggen sterker met elkaar verbinden in het centrum. Daarnaast brengen nieuwe natuurdaken een grote versterking van het areaal vogel- en insectvriendelijke habitats. Bewoners kunnen daarnaast privétuinen of balkons vergroenen of geveltuinen aanplanten om biodiversiteit te stimuleren.

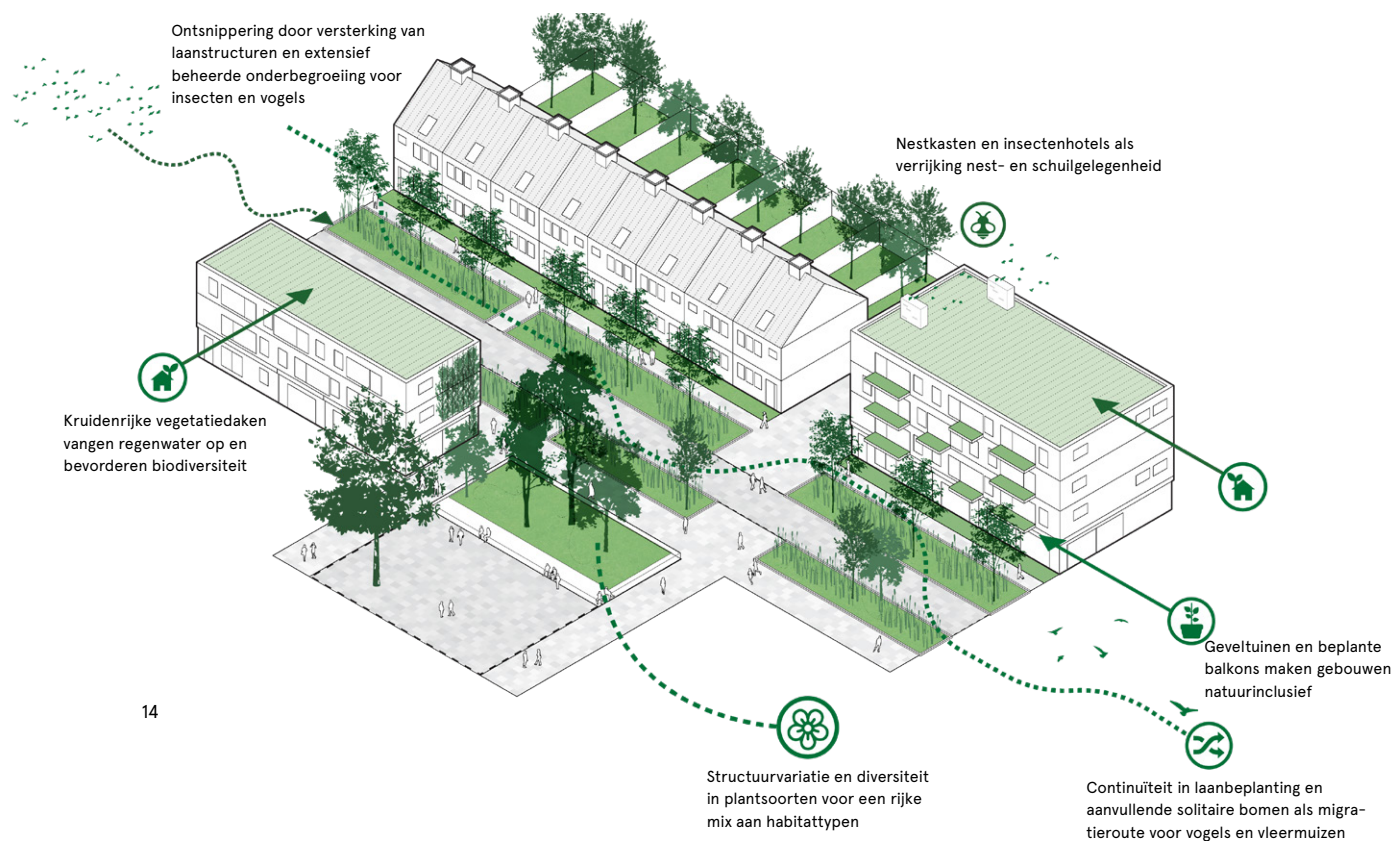
Eindhoven centrum wordt klimaatadaptief, waarin het hemelwater van gebouwen, straten en pleinen wordt opgevangen om vervolgens via groenstructuren te infiltreren in de bodem. Er staan bomen in volle grond i.c.m. gevarieerde beplanting, die bestand zijn tegen extremere droogte of juist natte periodes. In het plan wordt hittestress verder beperkt door het aanbrengen van rijke vegetatie in de straat, langs het water en op het daklandschap. Er wordt zo min mogelijk verharding toegepast en daarnaast bieden vrij uitgroeïende bomen royale schaduwplekken.

Doordat gemeente Eindhoven de binnenstad autoluw wil maken ontstaat meer ruimte voor fietsers en groene ontmoetingsplekken. Zeker in een verdichtende binnenstad met toenemende hittestress worden groene ontmoetingsplekken in de buitenlucht steeds belangrijker. Geprogrammeerde plinten aan groene plekken en fiets- en wandelroutes vergroten de levendigheid en daarmee aantrekkelijkheid om naar buiten te gaan. Daktuinen als tweede maaiveld vergroten het aantal verblijfplekken met interessante vergezichten aanzienlijk.

14. Stedelijke biodiversiteit

15. Klimaatadaptatie

16. Bewegen en ontmoeten

Groenblauwe voorzieningen in het straatprofiel vangen hemelwater op en vullen de grondwaterspiegel aan

Privétuinen worden klimaatadaptiever door het stimuleren van ontstienen of gebruik van regentonnen

Hemelwater wordt gebufferd en benut voor vegetatiedaken en huishoudelijk gebruik

Waterpasserende verharding laat hemelwater makkelijk infiltreren in de bodem

Met een gescheiden riool infiltreert
schoner hemelwater in de grond en
wordt de rioolwaterzuivering
ontlast

Sociaal veilige wandel-
routes gestimuleerd door
actieve plinten en
ontmoetingsplekken

Daktuinen als tweede maaiveld creëren een nieuwe laag voor ontmoetingsplekken, looproutes en voedselproductie

Clusteren en organiseren van maaiveldparkeren

Verdichting als kans voor actieve plinten en efficiënt ruimtegebruik met parkeren

- Fiets- en loopvriendelijke verbindingen stimuleren gezond bewegen

Prettige voetgangersverbindingen en verblijfskwaliteit in openbare ruimte

Efficiënt ruimtegebruik
door verblijfplekken en
parkeren te combineren

2. TYPE OPENBARE RUIMTE

TYPE OPENBARE RUIMTE BESTAANDE SITUATIE

Voor het groenplan worden 12 typologieën onderscheiden die het gehele openbare stedelijke weefsel omvatten, waardoor de hele stad onderdeel kan worden van het groenplan en dus heel Eindhoven een sterke groene impuls kan krijgen. De 12 typologieën zijn dak, gevel, steeg, winkelstraat, woonstraat, hof, buurtplein, pocketpark, stadsplein, stadspark, radiaalweg en tangent. De typologieën laten in de huidige situatie een sterk versteende binnenstad zien, met maar weinig kwalitatief groen. Dit hoofdstuk laat zien dat de stad met een aantal ingrepen een sterke vergroeningsslag kan krijgen.

17. Locaties typologieën huidige situatie

18. Typologieën huidige situatie

■ Dak > 1000m²

● Blinde gevel

■ Steeg

■ Winkelstraat

■ Hof

■ Buurtplein

■ Pocketpark

■ (Stads)plein

■ Stadspark

— Radiaalweg

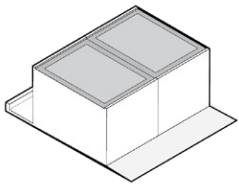
— Historische radiaalweg

— Woonstraat

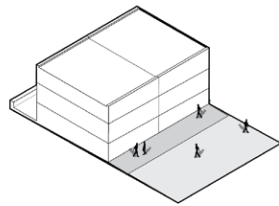
== Tangent primair
(Fellenoord, Westtangent,
Oosttangent)

== Tangent secundair
(ontsluitingsweg
centrumgebied)

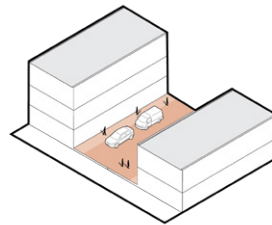

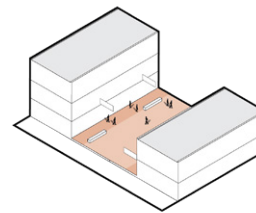
DAK

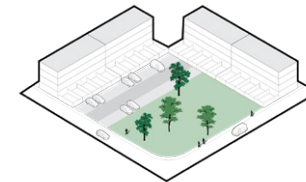
GEVEL

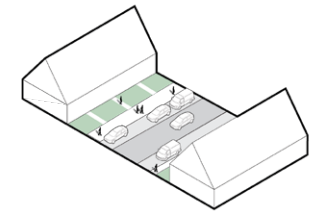
STEEG

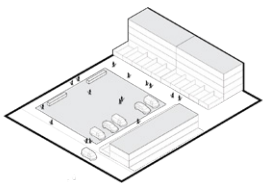
WINKELSTRAAT

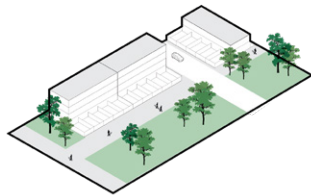
HOF

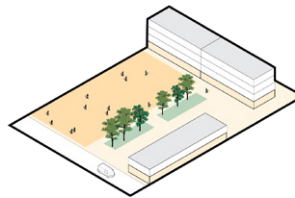
WOONSTRAAT

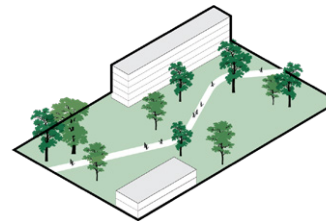
BUURTPLEIN

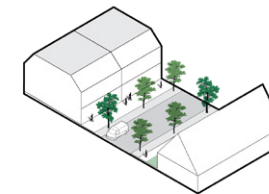
POCKETPARK

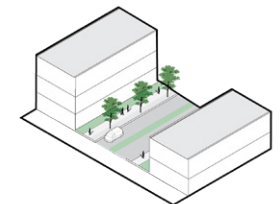
STADSPLEIN

STADSPARK

RADIAALWEG

TANGENT

TYPE OPENBARE RUIMTE VANUIT VERGROENINGSAMBITIE

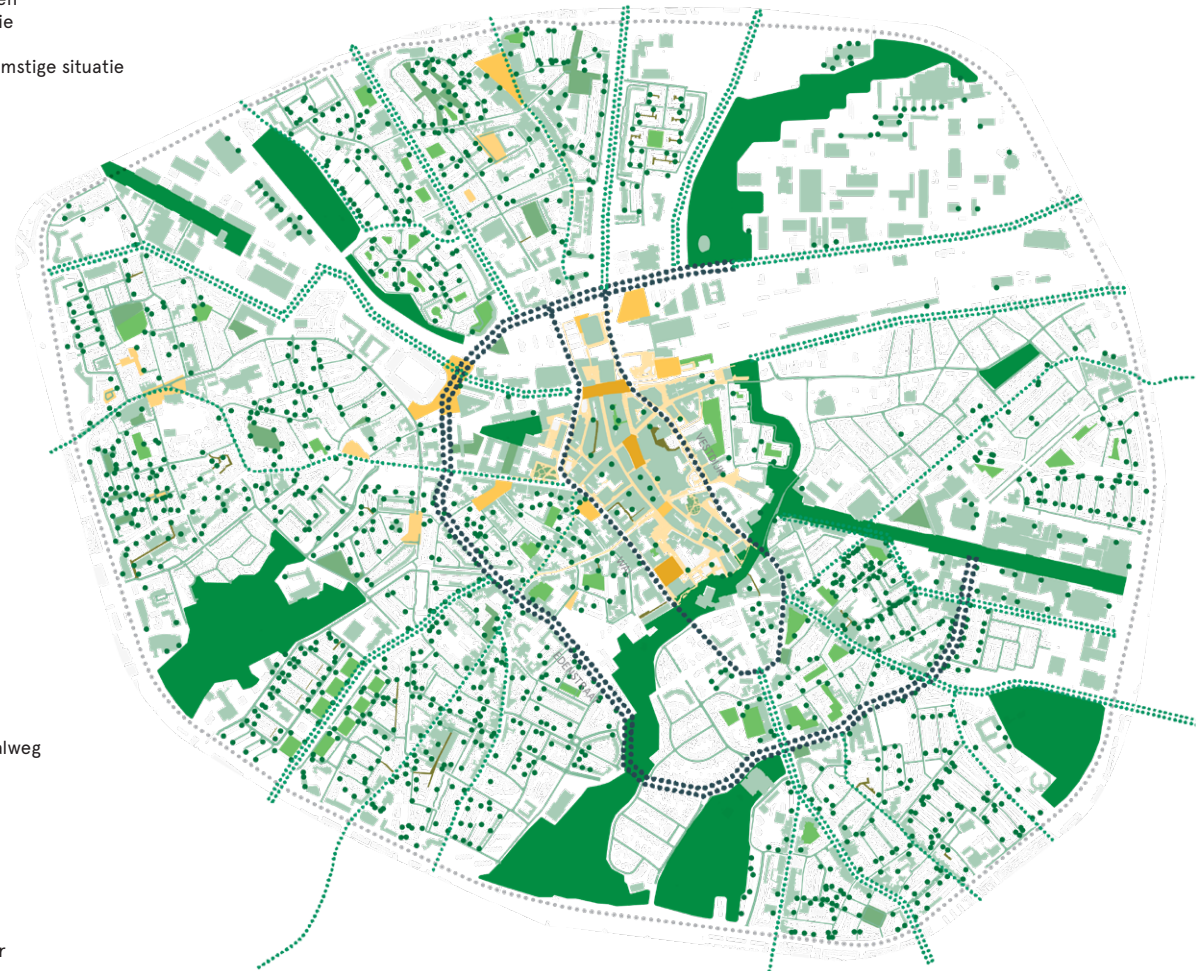
Voor het groenplan worden 12 typologieën onderscheiden die het gehele openbare stedelijke weefsel omvat, waardoor de hele stad onderdeel kan worden van het groenplan en dus heel Eindhoven een sterke groene impuls kan krijgen. De 12 typologieën zijn dak, gevel, steeg, winkelstraat, woonstraat, hof, buurtplein, pocketpark, stadsplein, stadspark, radiaalweg en tangent.

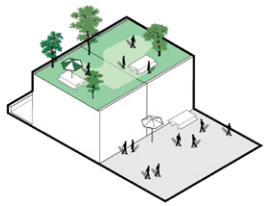
De 12 typologieën brengen zicht op de vergroeningsambitie van de gehele Eindhovense binnenstad. Deze typologieën geven een principe weer van hoe een onderdeel in de stad kan worden ingericht of getransformeerd. De aanpak per typologie zorgt ervoor dat er een eenduidig plan ligt voor de binnenstad, wat de binnenstad groener en leesbaarder maakt. Deze typologieën proberen dan ook geen vast ontwerp van elke gevel, winkelstraat of plein te zijn, maar een manier van aanpak tot vergroening, waarbij elke plek een zorgvuldige eigen invulling zal krijgen. Verschillende groene plekken in deze typologieën hebben altijd een combinatie van functies, maar bij de ene plek zal er een nadruk liggen op waterberging, ecologie of verlaging van hittestress, terwijl een andere plek focust op recreatie of ontspanning.

19. Locaties typologieën toekomstige situatie

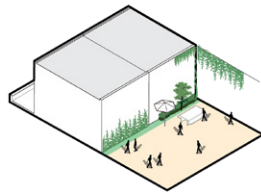
20. Typologieën toekomstige situatie

- Dak > 1000m²
- Groene gevel
- Steeg
- Winkelstraat
- Hof
- Buurtplein
- Pocketpark
- (Stads)plein
- Stadspark
- Radiaalweg
- Historische radiaalweg
- Woonstraat
- Tangent primair (Fellenoord, Westtangent, Oosttangent)
- Tangent secundair (ontsluitingsweg centrumgebied)

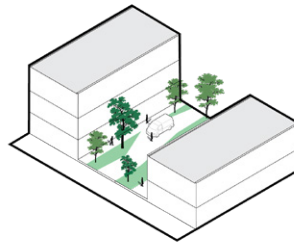

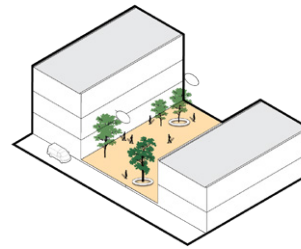
DAK

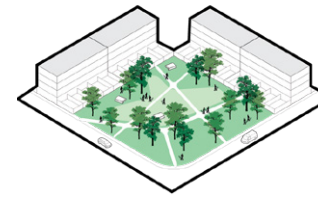
GEVEL

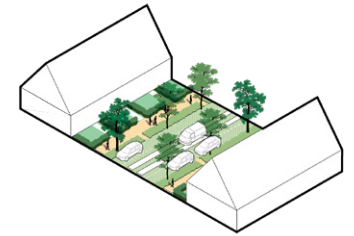
STEEG

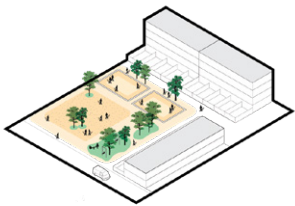
WINKELSTRAAT

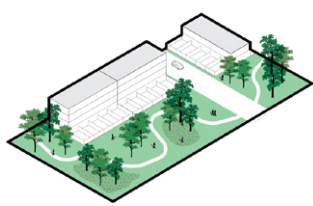
HOF

WOONSTRAAT

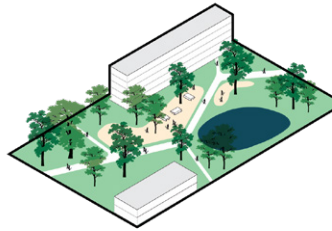
BUURTPLEIN

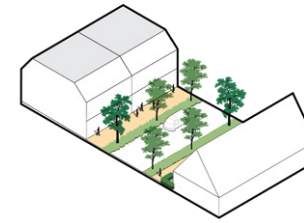
POCKETPARK

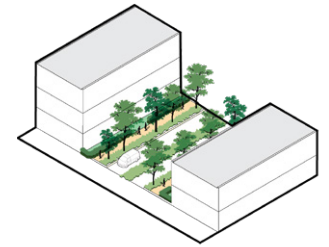
STADSPLEIN

STADSPARK

RADIAALWEG

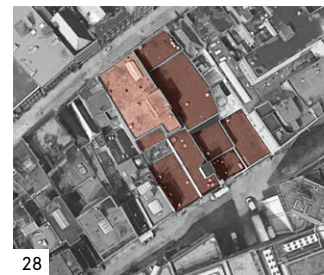
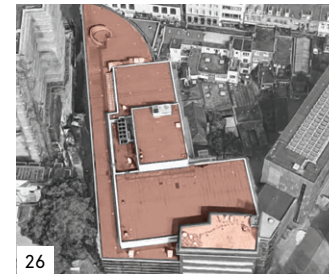
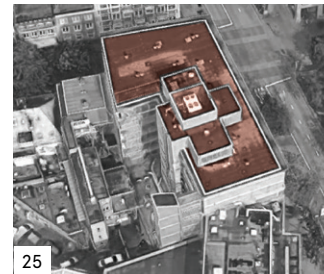
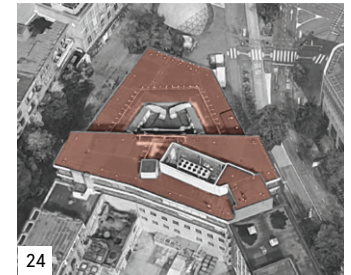
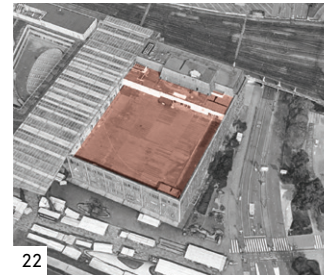
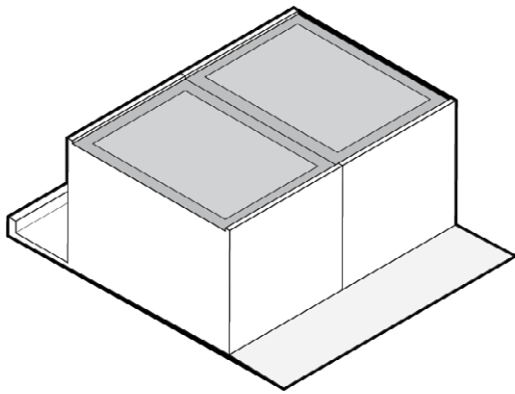

TANGENT

DAK HUIDIGE SITUATIE

Eindhoven kent vele onbenutte dakoppervlaktes. Met name in het stadscentrum zijn dit grote aaneengesloten oppervlaktes die geen openbare of zelfs private functies kennen. Deze grote oppervlaktes tellen snel op tot een grote ruimte die de potentie hebben om als tweede maaiveld te fungeren.

21. Huidige situatie dak
22. Bijenkorf, Piazza 1
23. C&A, Demer 1
24. Primark, Vestdijk 2
25. Pathe, Dommelstraat 27
26. Crown Hotel, Vestdijk 14-16
27. Heuvel, Heuvel Galerie
28. Hema, 18 septemberplein
29. Hotelexplotatie, Keizersgracht
30. Hooghuisstraat
31. Dynamo, Ten Hagestraat
32. Hotel Pullman, Vestdijk 47
33. Casino, Nieuwstraat 6-8

DAK BEOOGDE SITUATIE

Het toegankelijk en bruikbaar maken van de daken vermindert niet alleen de druk op de winkelstraten die de verdichting met zich meebrengt, ook biedt het kansen voor het creëren van een prettiger klimaat en nieuwe groenruimtes midden in het stadscentrum. De daken kunnen verschillende functies hebben, van dakpark, om doorheen te wandelen en te verblijven, tot daken die zich richten op voedselproductie of dienen als sterke ecologische hub.

De termijn voor dit daklandschap is middellange tot lang, aangezien er veel (private) partijen aan verbonden zijn wat bij het realiseren van een aaneengesloten daklandschap erg veel uitdagingen met zich meebrengt. Tevens dient naast de eigendomssituatie nader onderzoek gedaan te worden naar de belastbaarheid van het dakoppervlak en het waarborgen van een optimale aansluiting op de openbare ruimte.

34. Beoogde situatie dak

35. Zoeklocaties daken

36. Dakpark Vivaldi, Amsterdam
Karres en Brands
Landschapsarchitecten

37. BSU Hamburg TwoWorks
Landschaftarchitekt

38. Magneten Sensory, Kopenhagen
Masu Planning

39. Daktuin de Boel, Amsterdam
De Dakdokters

35

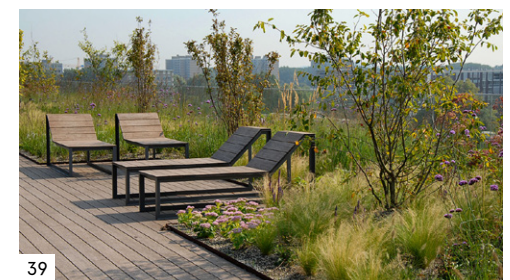
36

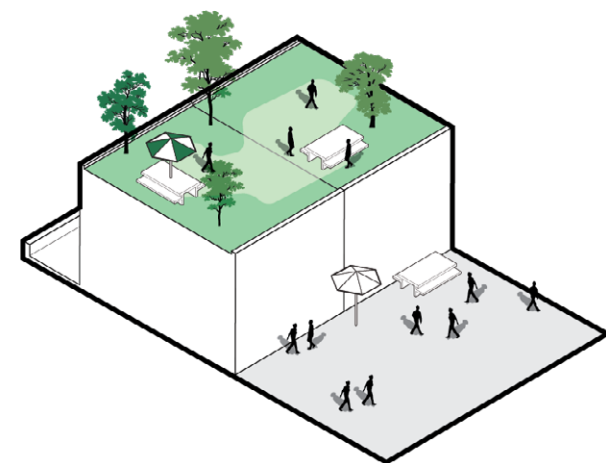
37

38

39

GEVEL HUIDIGE SITUATIE

Op verschillende plekken in Eindhoven duiken een aantal blinde gevels op, grote stukken muur die vooral warmte opnemen en eerder kwaliteit van een plek wegnemen dan eraan toevoegen. Deze gevels kunnen een belangrijke rol spelen in de vergroening van de binnenstad en daarmee direct verkoeling bieden en kwaliteit toevoegen aan een plek.

40. Huidige situatie gevels

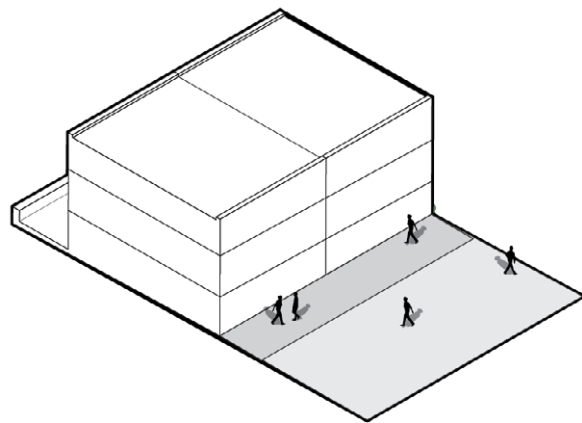
41. Blinde gevel in het Volderhof versterkt het al stenige, karakterloze karakter

42. Kale gevel op het VENS-terrein (?) onttrekt identiteit aan de locatie

43. Lege, identiteitsloze gevel aan het Wilhelminaplein

44. Lege zijanten van woningen geven een kaal straatbeeld.

45. Wensbeeld: begroeide gevels geven de plek identiteit en kwaliteit

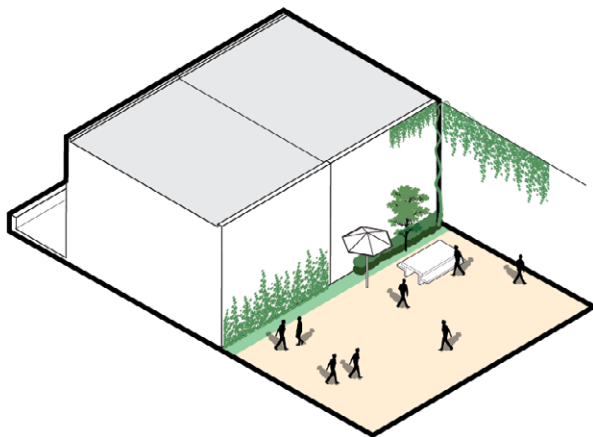
GEVEL BEOOGDE SITUATIE

Gevels kunnen bijdragen aan de vergroening door het plaatsen van klim- en hangplanten. Dit zorgt voor een snelle transformatie van de gevel en biedt direct kwaliteit aan de omgeving. De termijn voor deze vergroeningsslag is dan ook kort en wordt gezien als no regret ingreep. Bij aanplant van gevelgroen dienen nabijgelegen kabels en leidingen in de gaten te worden gehouden. Gevelgroen heeft op lange termijn een grote kans van slagen als watervoorziening grotendeels op natuurlijke wijze toestroomt of als eventuele irrigatiesystemen goed beheerd blijven.

- 46. Beoogde situatie gevel
- 47. Zoeklocaties gevels
- 48. Sihlcity Green Wall, Zürich
- 49. Bosco Verticale, Milaan
Stefano Boeri
- 50. MFO Park, Zürich
Raderschall
Landschaftsarchitekten
- 51. Standing Garden, Anhem
NEXIT Architecten

47

46

48

49

50

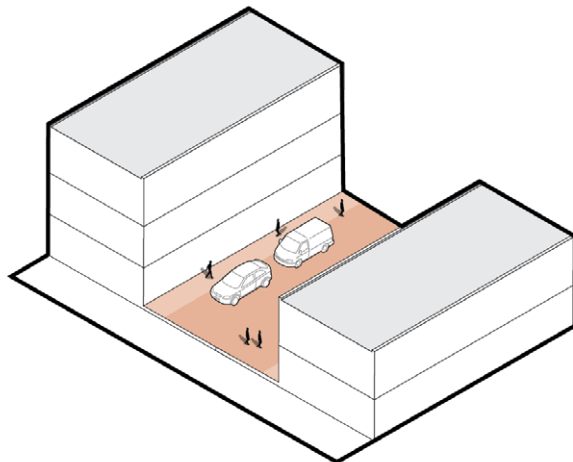

51

STEEG

HUIDIGE SITUATIE

Stegen worden gekenmerkt als smalle, verharde doorgangen waar vooral achterkanten van winkels of bedrijven, of (blinde) zijkanten van woningen aan grenzen. Het zijn plekken waar mensen niet komen tenzij ze er een duidelijke bestemming voor hebben, zoals laden en lossen. Soms worden de stegen gebruikt als doorgang naar bijvoorbeeld een hof of een andere straat. Echter, 's nachts zijn dit vaak plekken die worden vermeden.

52. Huidige situatie steeg

53. Achterkanten van de winkels aan de Demer vormen een rommelige, functionele, kwaliteitsloze ruimte

54. Functionele steeg als logistieke bestemming met achterkanten en vrijwel enkel verharding

55. Stenige stegen tussen woningen geven een sterk versteend en indentiteitsloos karakter.

56. Blinde gevels aan de steeg zorgen voor extreme hitte in de zomer

57. Achterkanten, verharding vormen geen verblijfsplek-kwaliteit achter de Nieuwe Emmasingel

58. Wensbeeld: begroeide gevels geven kwaliteit en verkoelen deze warme urban canyons

STEEG BEOOGDE SITUATIE

Stegen hebben de potentie om sterk te vergroenen. Het karakter van het minimale gebruik leent zich voor een vergroeningsslag waardoor er een prettiger klimaat kan worden ontwikkeld waardoor de stegen gebruiksvriendelijker worden voor mensen die er niet per se een bestemming hebben. Hierdoor wordt ook het stedelijk wandelnetwerk uitgebreid. De inrichting van de stegen kan worden vergroend door het ontsteden en vergroenen van de randen, waar rekening wordt gehouden met de plekken voor laden en lossen, en het toevoegen van gevelbeplanting.

59. Beoogde situatie steeg

60. Zoeklocaties stegen

61. Falkenried-Terassen, Hamburg

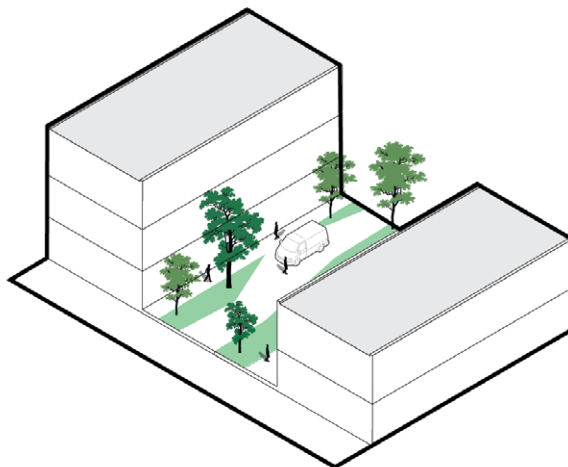
62. Falkenried-Terassen, Hamburg

63. Boulogne Billancourt - Mutabilis
Landscape Architecture

64. John F. Collins Park, Philadelphia

60

59

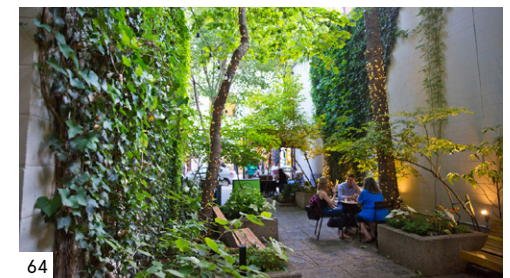
61

62

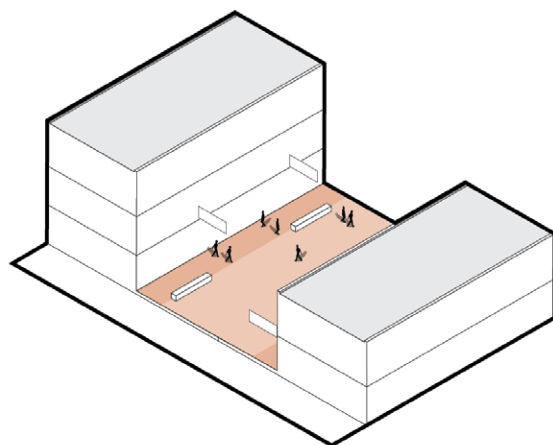
63

64

WINKELSTRAAT HUIDIGE SITUATIE

De winkelstraten bestaan vooral uit verharde oppervlaktes van gevel tot gevel, met af en toe een boom. De relatief grote ratio tussen de hoogte van de gebouwen en de breedte van de straten (dat wil zeggen, de gebouwen staan relatief dicht bij elkaar) zorgen voor een stedelijke canyon waar warmte zich snel verzamelt en er weinig ventilatie plaatsvindt door middel van wind. Het winkelcentrum van Eindhoven is sterk onderhevig aan hittestress (zie pagina 13). Vergroening kan bijdragen aan een beter microklimaat, wat zorgt voor een prettigere winkel- en verblijfservaring in het winkelcentrum.

65. Bestaande situatie winkelstraat

66. Zicht op de St. Catharinakerk vanaf winkelstraat Demer. Groen ontbreekt volledig

67. Maximale verharding op straatseind met gevarieerd aanbod aan horeca, overdag overwegend leeg.

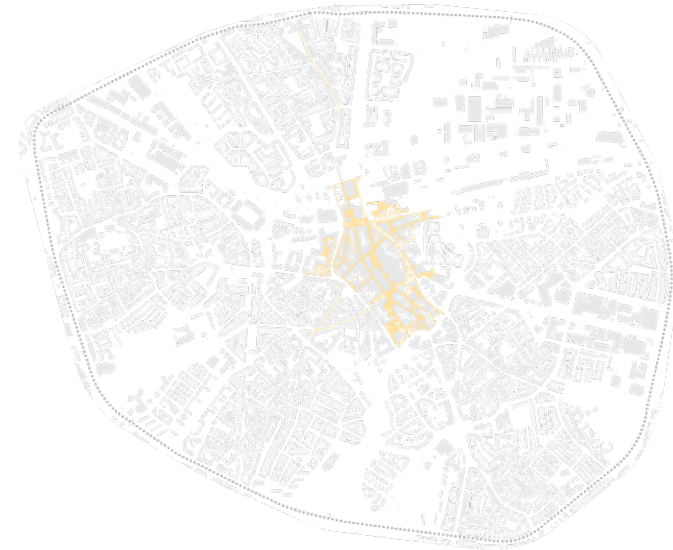
68. Maximaal verharde winkelstraat Demer met gevarieerd winkelaanbod en bovenwoningen

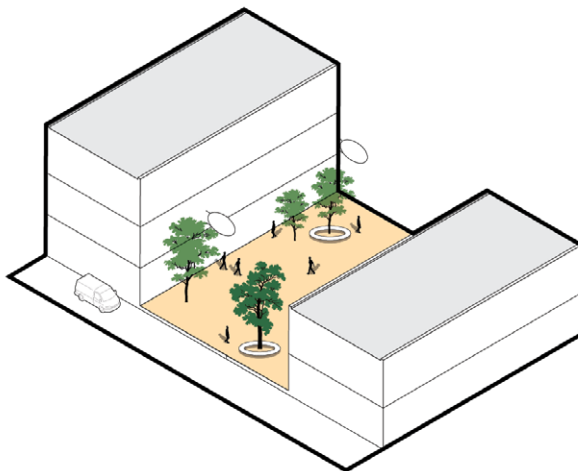
WINKELSTRAAT BEOOGDE SITUATIE

Radicale vergroening van winkelstraten kan uitdagend zijn door de grote hoeveelheden winkelend publiek, de aanwezige kabels en leidingen, toegangen naar de winkels en doorgang voor calamiteitenvervoer. Toch is er een en ander mogelijk in deze vaak smalle straten, zoals het plaatsen van smallere bomen en het creëren van groenvakken met lage beplanting langs de etalages. Ook kan er gewerkt worden met verplaatsbare beplantingsbakken met bomen en eventueel zitgelegenheid, wat de winkelstraten nog aantrekkelijker maakt om te bezoeken.

- 69. Beoogde situatie winkelstraat
- 70. Zoeklocaties winkelstraten
- 71. Passeig de Saint Joan, Barcelona
Lola Domènech Arquitecta
- 72. Lövängsgatan Stockholm
AJ Landskap
- 73. Lövängsgatan Stockholm
AJ Landskap
- 74. Boulevard, Mechelen
PosadMaxwan

70

69

71

72

73

74

HOF HUIDIGE SITUATIE

De ruimtes die getypeerd kunnen worden als hof zien er in de huidige situatie vooral uit als sterk verharde parkeerplaatsen aan achterkanten van woningen en bedrijven. Op sommige plekken vinden er al kleine transformaties plaats naar groene hoven met verblijfskwaliteit. Dit is een goede aanzet als voorbeeld voor hoe de hoven van Eindhoven eruit kunnen gaan zien.

75. Huidige situatie hof

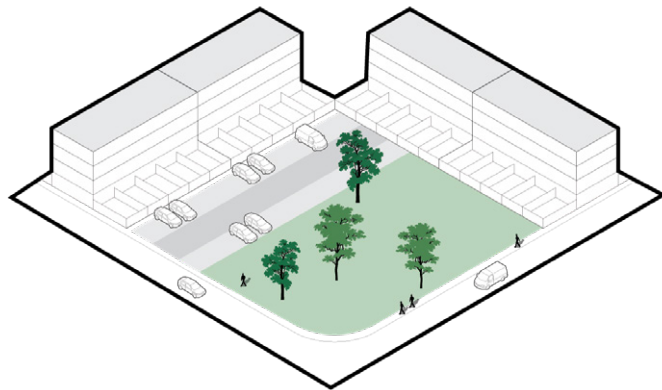
76. Hof als parkeerterrein zonder verblijfskwaliteit en zeer weinig tot geen groenvoorzieningen

77. Groen hof in ontwikkeling

78. Maximaal versteend Volderhof, een van de heetste plekken in Eindhoven (zie 1.5)

79. Wensbeeld aan de Ten Hagestraat: Rijkelijk begroeid hof met grote bomen en variëteit aan planten

80. Wensbeeld Hotel The Match: intieme plek met zoveel mogelijk bomen terwijl toegang voor leveringen mogelijk blijft.

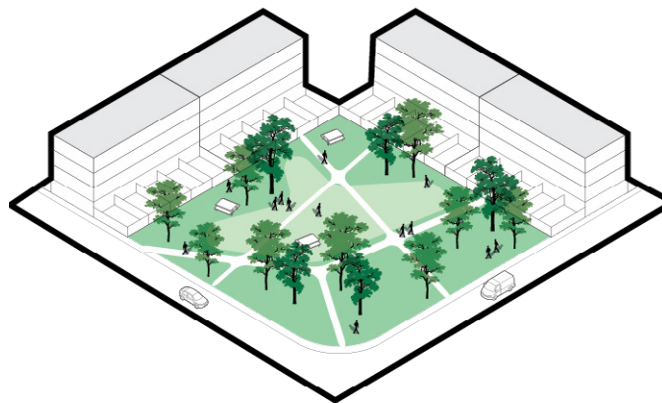
HOF BEOOGDE SITUATIE

Met een trend van afnemend autobezit en de ambitie voor de autovrije binnenstad liggen er grote kansen om de hoven sterk te vergroenen. Het aantal parkeerplaatsen wordt sterk gereduceerd en het hof wordt getransformeerd tot verlengde collectieve achtertuin van de mensen die aan het hof wonen of werken.

- 81. Beoogde situatie hof
- 82. Zoeklocaties hoven
- 83. Heel Europa, Purmerend
Delva Landscape Architecture
- 84. NPD de Buurt, Utrecht
Flux Landscape
- 85. Holland Park Villas, Londen
Gillespies Landscape Architects
- 86. Lieve Campus, Amsterdam
B+B Landschapsarchitecten

82

81

83

84

85

86

BUURTPLEIN HUIDIGE SITUATIE

Op een aantal plekken binnen de ring liggen een aantal verkeerspleinen met sterke overmaat of redundante parkeerpleinen. Met een trend van afnemend autobezit en nodige reductie van overmaat bieden deze ruimtes kansen om als een openbare verblijfs- en ontmoetingsplek te fungeren.

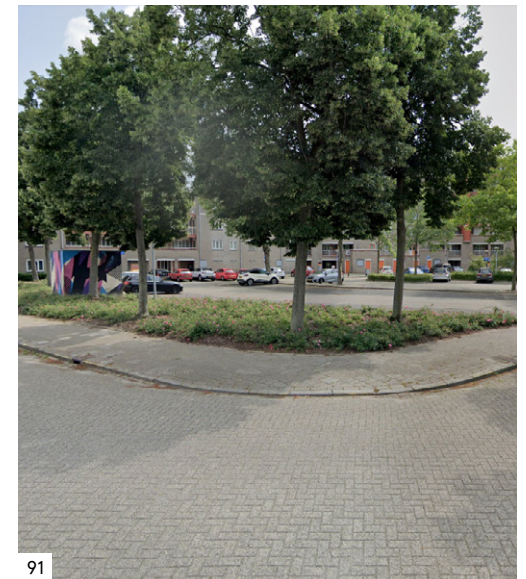
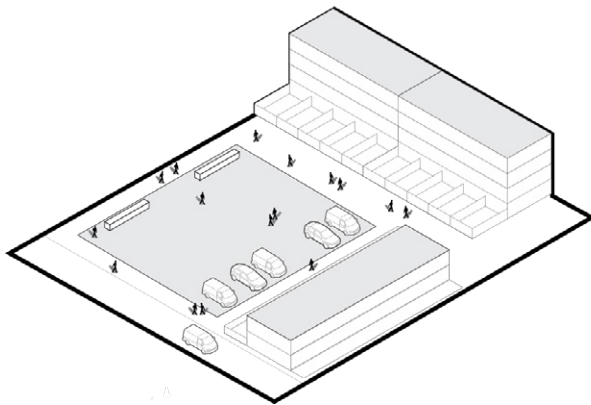
87. Huidige situatie buurtplein

88. Parkeerplein aan de Hertogstraat kan een transformatie tot kwalitatief buurtplein als bestemming ondergaan

89. Overmaat in de weg en stoephoeken hebben potentie om als buurtpleintjes geactiveerd te worden

90. Door terugdringen van aantal parkeerplekken kunnen bestaande pleinen groter worden en meer verblijfskwaliteit krijgen

91. Parkeerplein aan Roosje Vosstraat biedt mogelijkheden voor transformatie tot een plek met verblijfskwaliteit en kwalitatief gebruiksgroen

BUURTPLEIN BEOOGDE SITUATIE

Dit soort plekken kunnen worden omgevormd tot groene buurtpleinen waar de buurtbewoners een prettige verblijfsplek vinden, waar een wekelijkse buurtmarkt zijn plek vindt, waar kinderen kunnen spelen en waar buurtbewoners elkaar ontmoeten.

- 92. Beoogde situatie buurtplein
- 93. Zoeklocaties buurtpleinen
- 94. Riedmatt, Ebikon
ASP Landschaftsarchitekten
- 95. Boulogne Billancourt
Mutabilis Landscape
- 96. Nørrebrohus, Kopenhagen
VEGA Landskab
- 97. Funenpark, Amsterdam
Landlab

93

94

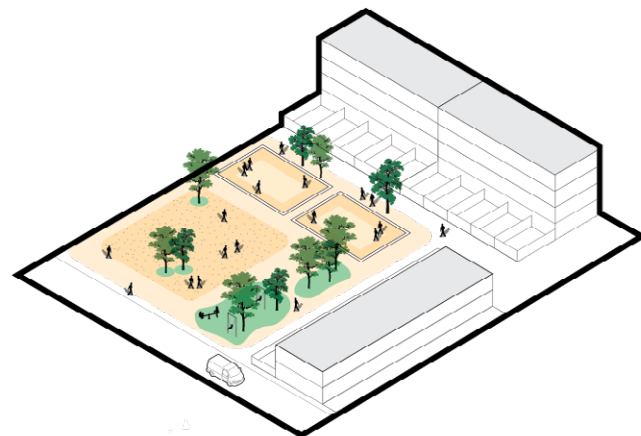
95

96

97

WOONSTRAAT HUIDIGE SITUATIE

De kenmerken van de woonstraten in Eindhoven hangen sterk samen met de periode waarin de woningen zijn gebouwd en de type woningen die aan de straat staan. Er zijn wel elementen die je altijd terugziet: de rijbaan en de stoep. Daarbuiten is er wat variatie, een- of tweerichtingsverkeer, aanwezigheid van tuinen, parkeren op de kavel of aan de straat en de aanwezigheid van bomen.

98. Huidige situatie woonstraat

99. 100% verharde woonstraat met stoep en rijbaan op gelijke hoogte

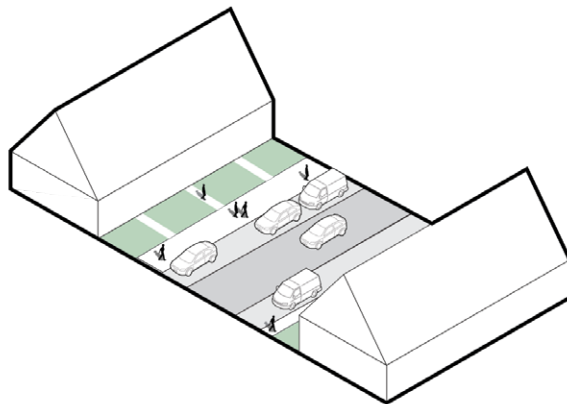
100. Op een aantal bomen na bijna volledig verhard straatbeeld met de woningen direct aan de stoep

101. Woonstraat met gevels direct aan de stoep met aan beide kanten bomen

102. Straat met voortuinen en af en toe een boom op de stoep

103. Stenige woonstraat zonder bomen en kleine, ook vaak verharde voortuintjes.

104. Straat met bomen aan beide kanten en groene voortuintjes

99

100

101

102

103

104

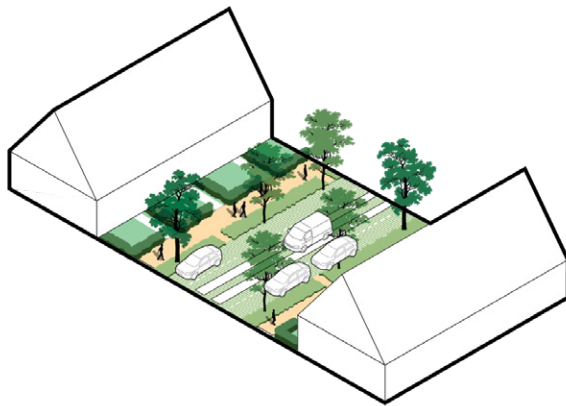
WOONSTRAAT BEOOGDE SITUATIE

Een vergroeningsslag voor de woonstraten van Eindhoven zal vanwege de variëteit gebiedsgericht verder moeten worden gespecificeerd. Er zijn echter een aantal generieke kansen voor vergroening die in vrijwel elke woonstraat kunnen gelden, zoals gereserveerde groenruimte voor de gevels en het aanbrengen van groenvakken of bomen in het profiel. Ook in materialisatie kunnen groene stappen worden gezet.

- 105. Beoogde situatie woonstraat
- 106. Zoeklocaties woonstraten
- 107. Trafalgar Place, Londen
Randle Siddeley Landscape
- 108. Champigny Sur-Marne
Atelier Martel
- 109. Rieteiland-Oost, Amsterdam
Buro Lubbers
- 110. Defensie-Eiland, Woerden
Karres en Brands
Landschapsarchitecten

106

105

107

108

109

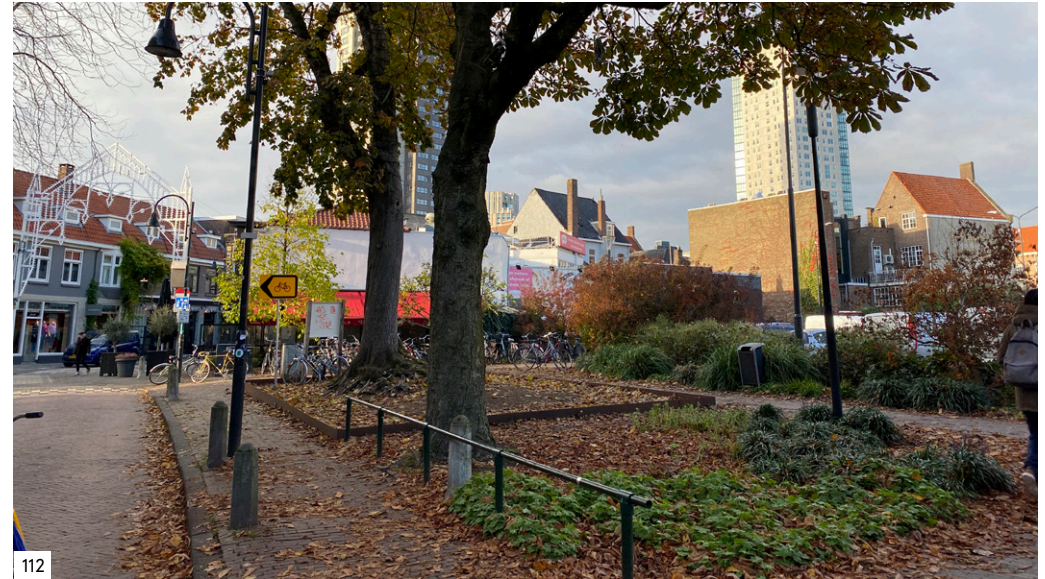

110

POCKETPARK HUIDIGE SITUATIE

In het centrum van Eindhoven zijn er veel verkeerspleinen of kruispunten met overmaat te vinden, alsook enkele parkeerpleinen. Herinrichting van plekken met veel overmaat biedt kansen voor puntsgewijze vergroening op veel plekken in de stad.

- 111. Huidige situatie pocketpark
- 112. Pocket park aan de Kleine Berg met een rommelig ogende variëteit aan materiaal en geen duidelijke hiërarchie.
- 113. Verkeersplein met overmaat dat met herinrichting ruimte kan bieden aan een pocket park.
- 114. Wensbeeld: kleine groene openbare plekken in de stad met een variëteit aan beplanting, en zit- en ontmoetingsgelegenheden

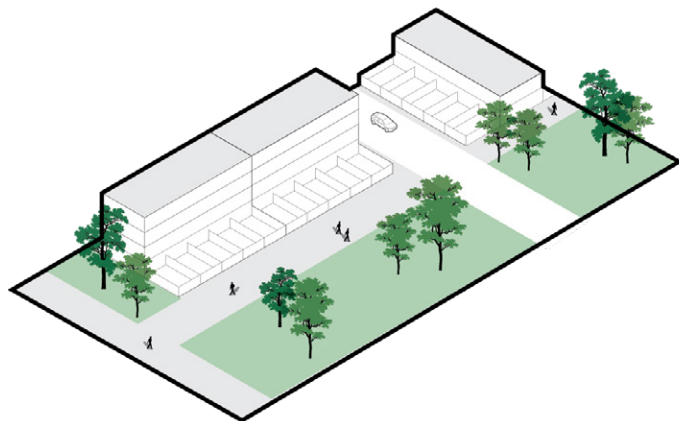
112

113

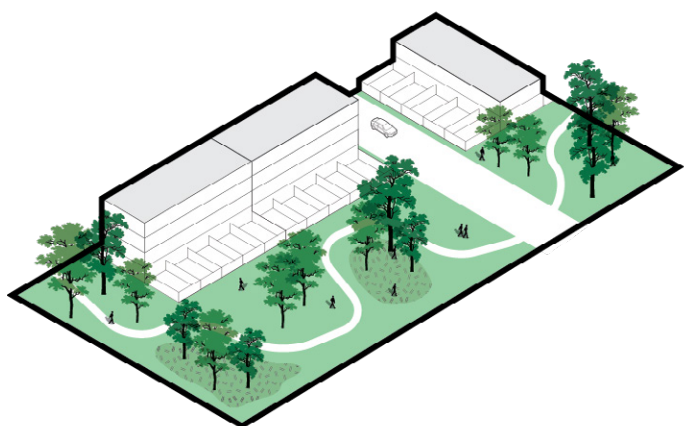
114

POCKETPARK BEOOGDE SITUATIE

Reductie van overmaat en terugdringend autobezig geeft ruimte voor het creëren van pocket parks: kleine groenruimtes in de stad met een gevarieerd aanbod aan beplanting en enkele bomen. Kleine bankjes kunnen dit soort plekken ook een korte verblijfsbestemming geven. Zo kan er groene puntenwolk van pocket parks in de binnenstad ontstaan.

- 115. Beoogde situatie pocketpark
- 116. Zoeklocaties pocketparken
- 117. Remiseparken, Kopenhagen
BOGL Landscape Architects
- 118. Stadspark Schaliken
LAMA Landscape Architects
- 119. Notenboompark IJmuiden
Flux Landscape
- 120. The Village Square
Breuil-Bois-Robert
Espace Libre

115

116

117

118

119

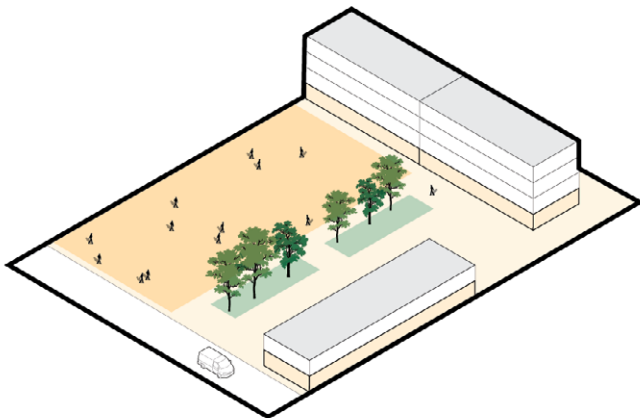

120

STADSPLEIN HUIDIGE SITUATIE

De huidige stadspaleinen van Eindhoven kenmerken zich over het algemeen door een erg groot aandeel verhard oppervlak. Op plekken zoals het Stadhuisplein en het Wilhelminaplein zijn bijna geen groene elementen te vinden. Dit draagt sterk bij aan het stedelijk hitte-eiland effect, wat voor erg onpret-tige condities voor omwonenden zorgt. Daarnaast nodigt het ook weinig uit om gebruik te maken van het plein, afgezien van de terrasruimtes, die in een soort leegte staan, vaak omringd door auto's op een plein dat verder weinig leeft.

121. Huidige situatie stadspalein
122. Het Wilhelminaplein als stenig horecaplein met rommelig fietsparkeren en kunstwerken die uit hun glorie worden gehaald.
123. Terrassen aan het Wilhelminaplein doorbreken begaanbaarheid van het plein door strakke afkadering
124. Leeg en stenig Wilhelminaplein zonder programma en veel blik in het zicht
125. volledig verhard Stadhuisplein op een parkeergarage met geen enkele boom. Een van de heetste plekken van de stad.
126. Het Stadhuisplein heeft geen uitnodigende entree vanaf het winkelcentrum, mensen moeten eerst een rijbaan oversteken om op het plein te komen.
127. Wensbeeld: Catharinaplein met vrije terrassen, veel bomen en zit- en ontmoetingsgelegenheden.

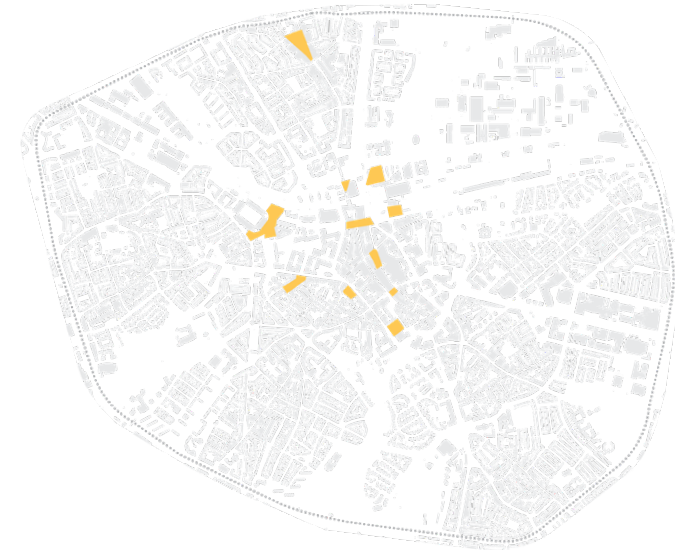
121

STADSPLEIN BEOOGDE SITUATIE

De pleinen zijn sterke elementen in het stedelijke weefsel en kunnen dienen om antwoorden te bieden op verschillende vraagstukken, zoals waterberging en hittestress. Dit kan door middel van een vergroeningsslag van de pleinen door het toevoegen van grote bomen en groenvakken. Het is echter wel van belang dat het plein geen park wordt, zodat de gewenste pleinfunctionaliteiten behouden blijven, zoals het kunnen houden van een weekmarkt of culturele activiteiten.

- 128. Beoogde situatie stadsplein
- 129. Zoeklocaties stadspleinen
- 130. Stadsomwalling Leuven
Flux Landscape
- 131. Nike Europees Hoofdkantoor
B+B Landschapsarchitecten
- 132. Marktplein, Ede
Hosper
- 133. Wilhelminaplein, Naaldwijk
Hosper

129

130

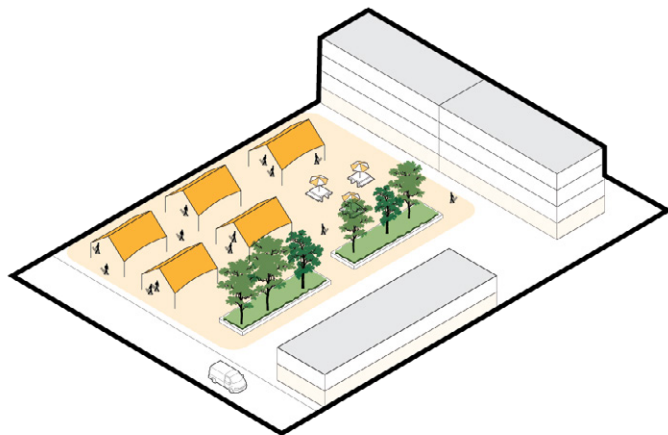
131

132

133

128

STADSPARK HUIDIGE SITUATIE

De stadsparken van Eindhoven zijn vrij groot en kennen vaak een groot en gevarieerd programma. Deze parken liggen over het algemeen echter vrij ver buiten het centrum en zijn daardoor erg gericht op de bewoners van omliggende wijken en niet op de bewoners van het stadscentrum of bezoekers van de stad.

134. Huidige situatie stadspark

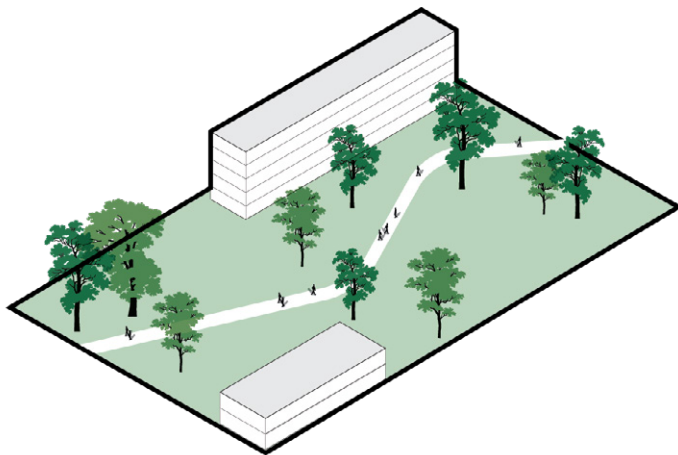
135. Groene oever met een pad aan de dommel ter hoogte van het Van Abbemuseum, weinig connectie met de rivier vanaf het pad

136. Op slechts een enkele plek steekt het pad de rivier over, wat een mooi zicht op het stromende water geeft.

137. Wegen doorbreken de rivierstructuur als verbindend groenblauw stadselement en achterkanten van gebouwen creëren anonieme ruimtes aan de rivier

135

136

137

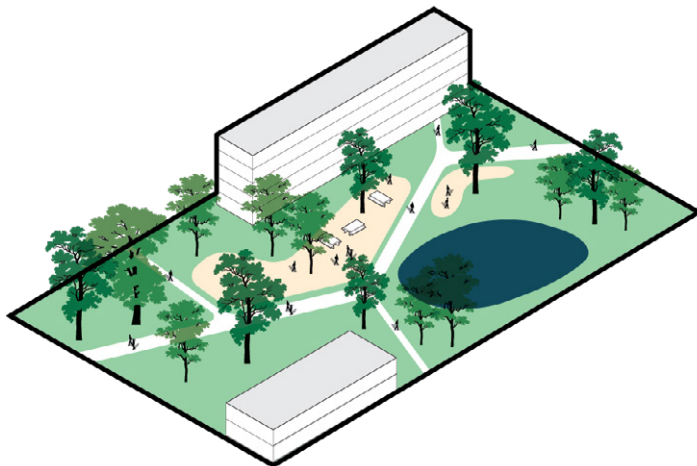
STADSPARK BEOOGDE SITUATIE

Grotere structuren die door de binnenstad heen lopen, zoals de Dommel en het Eindhovens Kanaal hebben de potentie om getransformeerd te worden tot grote parkstructuren die de stadsparken en groenstructuren buiten het centrum met elkaar en met het centrum verbinden. De connectie met de Dommel en het water van het kanaal is momenteel nog vrij slecht, maar kan hierdoor ook direct worden versterkt en de parken en de stad een sterkere identiteit geven.

- 138. Beoogde situatie stadspark
- 139. Zoeklocaties stadsparken
- 140. Remiseparken, Kopenhagen
BOGL Landscape Architects
- 141. Park Somerlust, Amsterdam
Felixx Landscape Architects
- 142. Park Groot Schijn, Deurne
Hosper
- 143. Stadspark Kerkrade
B+B Landschapsarchitectuur

139

138

140

141

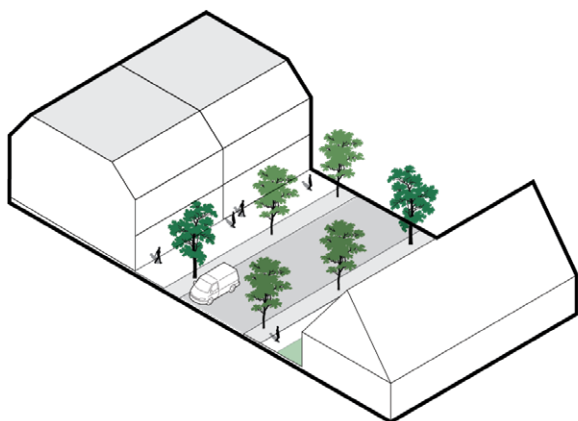
142

143

RADIAALWEG HUIDIGE SITUATIE

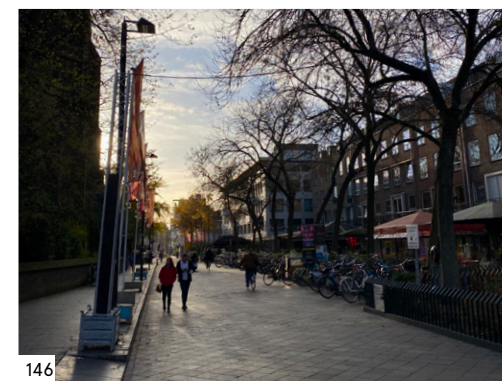
De radiaalwegen zijn van oudsher de vervoers- en transportassen tussen het centrum van Eindhoven en de omliggende dorpen. Tegenwoordig zijn het de ontsluitingswegen tussen de wijken en het centrum of de snelweg. Dit zijn vaak drukke, soms meerbaanse wegen die een sterke functie hebben in de mobiliteit, maar soms wel een 100% verhard profiel hebben en daarmee bijdragen aan opwarming van de stad.

144. Huidige situatie radiaalweg
145. De Grote Berg met een 100% verhard wegprofiel zonder bomen of groenvakken draagt bij aan sterke hittestress op warme zomerdagen.
146. De kerkstraat is de verbinding tussen het winkelgebied en de radiaalweg met wat bomen aan een kant van de straat.
147. Verhard profiel met hier en daar een groenvak aan weerszijden van de weg.
148. De radiaalwegen doorkruisen de tangent op zeer grote, drukke verkeerspleinen. Ook buiten de tangent zet het gebrek aan groen door.
149. De radiaalwegen kennen veel variëteit, hier als fietsstraat met bomen aan weerszijden en veel autoparkeren.

145

146

147

148

149

RADIAALWEG BEOOGDE SITUATIE

Het mobiliteitsplan van Eindhoven wijst een aantal radiaalwegen als hoofdroute aan tussen de snelweg, de buitenste wijken en de binnenring. Enkele radiaalwegen worden ook aangemerkt als minder belangrijke ontsluitingen, wat kansen biedt voor een sterkere vergroening van deze wegen. Echter, voor de hoofdontsluitingen is vergroening ook erg belangrijk in het wegvangen van vervuilende stoffen. Deze vergroening kan in de vorm van sterke laanstructuren die tussen het centrum en de snelweg lopen, met ruimte voor parkeren waar nodig en ruimte voor meer groenvakken waar mogelijk.

- 150. Beoogde situatie radiaalweg
- 151. Zoeklocaties radiaalwegen
- 152. Kruisstraat, Eindhoven gemeente Eindhoven
- 153. Parklaan, Eindhoven gemeente Eindhoven
- 154. Lövängsgatan, Stockholm AJ Landskap
- 155. Postweg, Vught

151

152

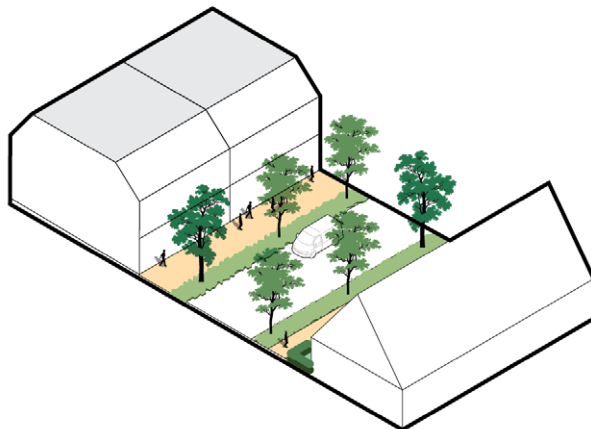
153

154

155

150

TANGENT HUIDIGE SITUATIE

De huidige tangent rond het stadscentrum is op veel plekken een grote 4-baansweg met veel verkeer. De weg wisselt in profiel en wordt soms smaller of breder, maar kent een groter 4-baansdeel en een kleiner 2-baansdeel. De auto's rijden er vaak te hard en de kruispunten worden als gevaarlijk gezien. De enkele bomen die soms aan een kant van de weg staan vormen de groene structuren langs deze tangent.

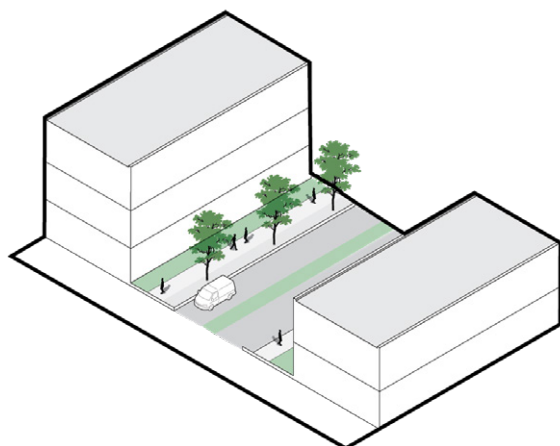
156. Huidige situatie tangent

157. Ter hoogte van de Edenstraat is de tangent een brede weg met meerdere rijbanen. Deze kruisingen worden als zeer gevaarlijk ervaren.

158. De tangent ter hoogte van de Vonderweg heeft een zeer breed profiel met wel zes rijbanen. Auto's krijgen er veel ruimte en rijden er vaak hard.

159. Veel overmaat in de verkeerspleinen met enkel wat bomen aan de zijkanen.

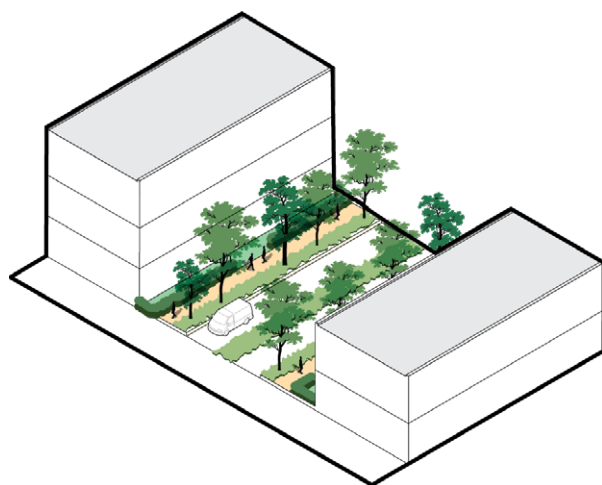
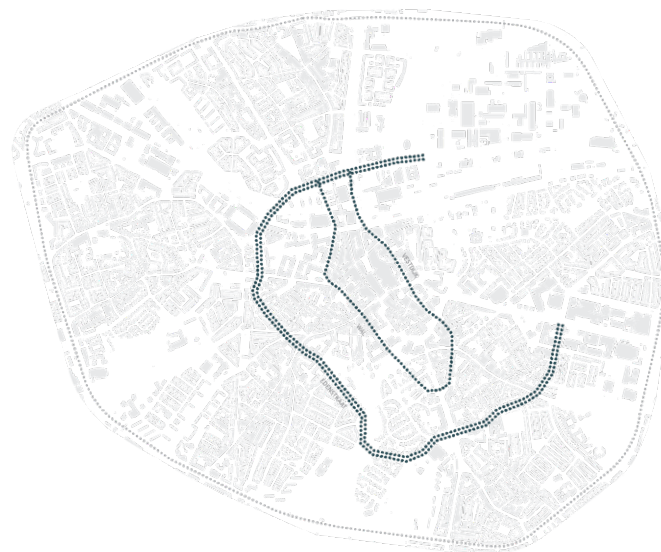
160. Versmalling en verbreding van de weg zorgt voor gevaarlijke situaties met hard rijdende auto's.

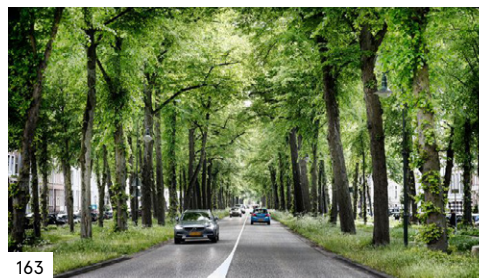
TANGENT BEOOGDE SITUATIE

In het mobiliteitsplan van de gemeente Eindhoven wordt de tangent verkleind naar op sommige plekken een 30-weg. Dit biedt ruimte in het profiel dat kan worden ingezet om drastisch te vergroenen en een groene lijst rond het centrum te creëren. Dit kan door middel van het versterken van de boomstructuren, maar ook door het toevoegen van groenvakken en door de verharding van de parkeerplaatsen te vervangen door bijvoorbeeld grasbeton.

- 161. Beoogde situatie tangent
- 162. Zoeklocaties tangent
- 163. Maliebaan, Utrecht
- 164. Postweg, Vught
- 165. Wijkontsluiting met bomenlaan, locatie onbekend
- 166. Maliebaan, Utrecht

162

163

164

165

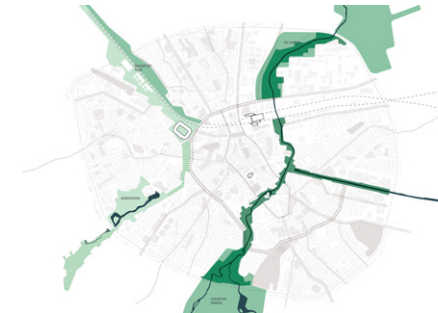
166

3.1 GROENE PLEKKEN VOOR EINDHOVEN

Eindhoven staat zoals veel steden in Nederland voor een grote uitdaging op het gebied van klimaat, ecologie en een gezonde stad voor de toekomst. Daarnaast leggen de huidige woningbouwopgave, energietransitie en mobiliteitstransitie een grote claim op de openbare ruimte en het landschap binnen stedelijke contour. De binnenstad van Eindhoven is daar geen uitzondering in. In het streven naar leefbare woon-werkomgeving is het belangrijk te kijken naar de mogelijkheden die zich aandienen op de korte, middellange en lange termijn. Deze lijst is een samenstelling van gemeentelijke ambities, ruimtelijke vraagstukken en kansrijke locaties als potentiële groenplekken die in samenspraak met verschillende partijen tot stand is gekomen en is mede opgemaakt om de variatie aan schaalniveaus en mogelijkheden uiteen te zetten. Bovendien is er onderscheid gemaakt tussen lopende projecten, selectie aan mogelijke groenprojecten en overige zoeklocaties om niet alleen de potentie maar ook de complexiteit en huidige planvorming mee te nemen. Daarbij dient in acht te worden genomen dat in mogelijke vervolgfases met zorg gekeken dient te worden naar lokale complexiteiten zoals mobiliteit, ondergrondse infrastructuur en grondeigendom in een proces tussen gemeente, omwonende, ondernemers en andere stakeholders.

In dit hoofdstuk komen diverse potentiële groenplekken voor het centrum van Eindhoven voorbij. Dit zijn nadrukkelijk geen uitgewerkte plannen maar zijn een eerste aanzet om de ambities voor de openbare ruimte inzichtelijk te maken. Deze lijst is dynamisch en is een uitnodiging om het gesprek aan te gaan waarmee de lijst kan groeien of inkrimpen.

WIGGEN

+

LIJNEN

+

PLEKKEN

- Victoriapark
- Stationsplein
- Edenstraat
- Krabbedampad
- Dakpark Dynamo
- Steeg Nieuwe Emmasingel
- 18 septemberplein
- Wilhelminaplein
- Kanaalpark
- Markt
- Fellenoord
- Superdommel
- Genderwig
- Stratumsewijk
- Dommelstraat
- Spoorzone-Zuid
- Oost- en westtangent
- Effenaar
- Stadhuisplein
- Fuutlaan
- Woenselse Markt
- Treffinaterrein
- Volderhof
- Rungraaf
- Fensterrein
- Vonderweg

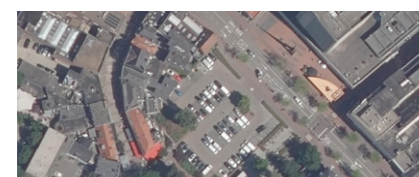
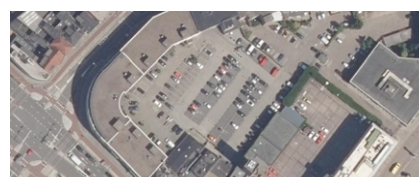
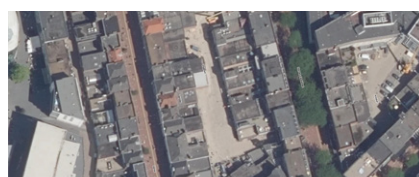
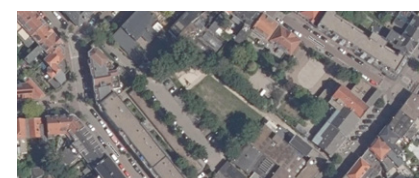
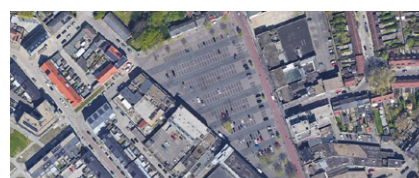
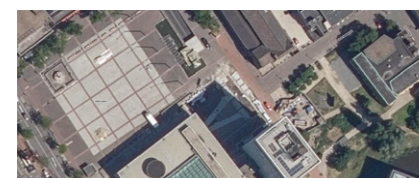
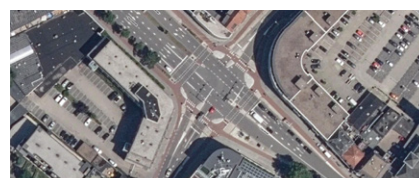
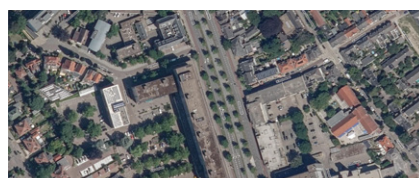
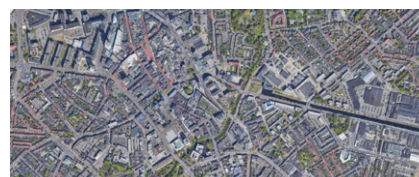
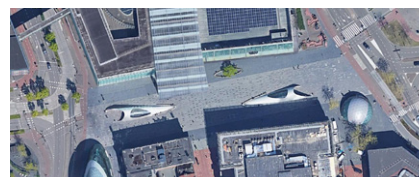
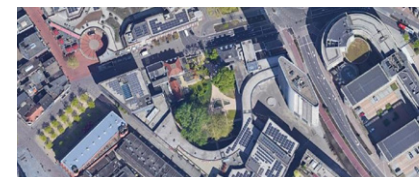
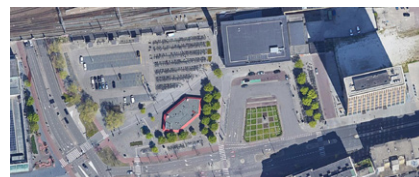

3.1.1 GROENE PLEKKEN VOOR EINDHOVEN

De huidige en beoogde situatie van de typologieën geven richtlijnen voor het gewenst beeld per typologie. In dit hoofdstuk worden diverse plekken nader uitgelicht als exemplarische uitwerkingen. De exemplarische uitwerkingen zijn voorbeeldstellend voor verschillende opgaven in Eindhoven. Het is nadrukkelijk niet de bedoeling te suggereren dat alleen de gekozen uitwerkingen volstaan voor de vergroeningsopgave maar dat ook andere ruimteclaims weloverwogen de ruimte krijgen. Deze selectie is een pleidooi voor een groenere leefomgeving, iedere mogelijke vergroening buiten deze lijst is hard nodig om ambities voor een groene openbare ruimte waar te maken. Andere potentiële plekken voor vergroening moeten dus zeker niet uitgesloten worden. Daarnaast wordt in dit document een aantal potentiële plekken niet uitgewerkt maar kort geagendeerd om zo de potentie en diversiteit uiteen te zetten. De plekken zijn gekozen op basis van de volgende criteria:

- Iconische kwaliteit en voorbeeldstellend voor de groenambitie
- Een bijdrage aan een of meerdere groenfuncties (recreatie, klimaat, water, ecologie, productie, identiteit)
- Een kans voor een aanzienlijke verbetering van de huidige inrichting
- Realiseerbaar op korte of lange termijn (geen luchtkastelen)
- Relatieve spreiding in het centrum
- Een representatieve en afwisselende selectie van 10 plekken (niet 10x een daktuin)
- Locaties die in samenspraak met diverse partijen aangedragen zijn als kansrijke plekken

De selectie van groene plekken betreft een variatie aan typen plekken en een relatief hoge haalbaarheid. Overige plekken hebben een hogere complexiteit of lenen zich meer voor de lange termijn.

LOPENDE GROENPROJECTEN

- Victoriapark (stadspark)
- Stationsplein (stadsplein)

SELECTIE GROENE PLEKKEN

1. Dakpark Dynamo (daktuin)
2. Steeg Nieuwe Emmasingel (steeg)
3. Superdommel (stadspark)
4. 18 septemberplein (stadsplein)
5. Genderwig (stadspark)
6. Stratumsedijk (radiaal)
7. Oost- en westtangent (tangent)
8. Kanaalpark (stadspark)
9. Wilhelminaplein (stadsplein)

OVERIGE ZOEKLOCATIES

- Fuutlaan (woonstraat)
- Woenselse Markt (stadsplein)
- Treffinaterrein (hof)
- Volderhof (hof)
- Rungraaf (hof)
- Fensterrein (hof)
- Stadhuisplein (stadsplein)

3.1.1 GROENE PLEKKEN VOOR EINDHOVEN

Voor de groene plekken is een beknopt overzicht gemaakt die de verschillende bijdragen van de vergroening illustreert. Scores voor de thema's biodiversiteit, waterretentie en gezondheid zijn indicatief en hebben als doel een gevoel te geven welke thema's in meer of mindere mate spelen per plek. Zo scoren bepaalde plekken hoger op biodiversiteit als er meer kansen zijn voor doorgaande groenstructuren, of een substantieel deel van een plek omgevormd kan worden naar ecologisch waardevolle beplanting. Waterretentie speelt in toenemende mate een rol waar naar verwachting veel water uit de omgeving opgevangen kan worden met behulp van groen. Naarmate de plek kleiner of smaller is, meer gebouwde constructies zich onder het (toekomstig) groen bevinden, of veel ruimte voor ander ruimtegebruik nodig blijft zoals bij sommige pleinen, zal waterretentie minder een rol spelen. Hoe meer een plek een groene ontmoetingsplek kan zijn of onderdeel is van een doorgaande structuur die uitnodigend is om te fietsen, wandelen of hardlopen hoe meer deze een bijdrage kan leveren aan stedelijke gezondheid.

Typologie:

Duiding van de typologie gebaseerd op de twaalf voorgestelde typologieën van het 'Groenplan Centrum Eindhoven'.

Oppervlakte:

Indicatie van het totaaloppervlak van de potentiële ontwikkellocaties.

Groenoppervlakte totaal m2:

Totaaloppervlak van nieuwe en bestaande groenvoorzieningen gecombineerd binnen het plangebied.

Groen toename m2:

Mogelijk nieuw te realiseren groenoppervlak inclusief percentage van toename. De groen toename betreft een indicatieve schatting.

Biodiversiteit:

Indicatie potentieel biodiversiteit binnen de ontwikkellocaties. De mate waarin oplossingen gevonden worden op het gebied van stedelijke ecologie met het vergroten van diversiteit, nestlocatie en foerageermogelijkheden voor specifieke doelsoorten in Eindhoven.

Waterretentie:

Indicatie potentieel klimaat binnen de ontwikkellocaties. De mate waarin oplossingen gevonden worden op het gebied van water zoals buffering bij piekbelasting, hemelwaterafvoer, luchtkwaliteit en circulair watergebruik.

Gezondheid:

Indicatie potentieel voor een gezonde leefomgeving binnen de ontwikkellocaties. De mate waarin oplossingen gevonden worden op het gebied van bewegen en ontmoeten. Hierbij kan gedacht worden aan het stimuleren van nieuwe mobiliteit, sportvoorzieningen of ontmoetingsplekken op buurniveau.

Termijn:

Mogelijke termijn dat er ontwikkeld kan worden op de betreffende locatie. Deze zijn onderverdeeld in korte termijn (binnen 5 jaar), middellange termijn (5-10 jaar) en lange termijn (10-25 jaar).

Complexiteit:

Hoeveelheid opgaven die de ontwikkeling van de plek sterk beïnvloeden. Hierbij moet onder andere gedacht worden aan situatie van de ondergrondse infrastructuur, mobiliteit en parkeren, eigendomssituaties en bestemmingsplannen.

* Superdommel van spoor tot Paradijslaan

** Tot 2050 wordt minimaal 10% van de bestaande verharding omgevormd naar groen volgens het Gemeentelijk Rioleringsplan. Met de geschatte vergroening kan daarvan een aanzienlijk deel behaald worden

LOPENDE
GROENPROJECTEN

	typologie	oppervlakte m2	groenoppervlak + percentage aandeel m2	waarvan toename groen m2	biodiversiteit	waterretentie	gezondheid	mogelijke termijn	complexiteit
Victoriapark	Stadspark	29.000	19.000 (48%)	+ 13.900	● ● ● ●	● ● ● ●	● ● ● ○	kort	■ ■ □ □
Stationsplein	Stadsplein	27.000	1.600 (6%)	-	● ○ ○ ○	● ○ ○ ○	● ● ● ○	kort	■ ■ ■ ■

SELECTIE GROENE PLEKKEN

Dakpark Dynamo	Daktuin	3.100	2.300 (72%)	+ 2.300	● ● ● ○ ○	● ● ● ○ ○	● ● ● ○ ○	middellang	■ ■ ■ □
Steeg Nieuwe Emmasingel	Steeg	1.900	400 (21%)	+ 400	● ○ ○ ○ ○	● ○ ○ ○ ○	● ● ● ○ ○	middellang	■ ■ □ □
Superdommel*	Stadspark	97.500	39.500 (6%)	+ 5.700	● ● ● ● ●	● ● ● ● ●	● ● ● ● ●	lang	■ ■ ■ ■
18 Septemberplein	Stadsplein	6.300	450 (7%)	+ 450	● ○ ○ ○ ○	● ○ ○ ○ ○	● ● ● ○ ○	middellang	■ ■ ■ ■
Genderwig	Stadspark	31.000	10.500 (14%)	+ 4.500	● ● ● ● ○	● ● ● ● ○	● ● ● ○ ○	lang	■ ■ ■ □
Stratumsedijk	Radiaal	28.000	6.500 (14%)	+ 4.000	● ● ● ○ ○	● ● ● ● ○	● ● ● ○ ○	lang	■ ■ □ □
Oost-en Westtangent	Tangent	162.000	29.500 (10%)	+ 16.000	● ● ● ● ○	● ● ● ● ○	● ● ● ○ ○	lang	■ ■ ■ □
Kanaalpark	Stadspark	82.000	21.000 (16%)	+ 13.500	● ● ● ● ○	● ● ● ● ○	● ● ● ● ●	lang	■ ■ ■ ■
Wilhelminaplein	Stadsplein	6.300	2.200 (30%)	+ 1.900	● ● ● ○ ○	● ● ● ● ○	● ● ● ○ ○	kort	■ ■ □ □

OVERIGE ZOEKLOCATIES

Fuutlaan	Woonstraat	21.500	5.500 (6%)	+ 1.500	● ● ○ ○ ○	● ○ ○ ○ ○	● ○ ○ ○ ○	middellang	■ □ □ □
Woenselse Markt	Stadsplein	13.000	2.100 (15%)	+ 2.000	● ○ ○ ○ ○	● ● ○ ○ ○	● ● ● ○ ○	middellang	■ ■ ■ □
Treffinaterrein	Hof	2.400	1.500 (17%)	+ 400	● ● ● ○ ○	● ● ○ ○ ○	● ● ○ ○ ○	middellang	■ □ □ □
Volderhof	Hof	1.400	400 (27%)	+ 400	● ● ○ ○ ○	● ● ○ ○ ○	● ● ● ○ ○	middellang	■ ■ ■ ■
Rungraaf	Hof	3.800	1.400 (27%)	+ 1.400	● ● ● ○ ○	● ● ● ○ ○	● ● ● ● ●	middellang	■ ■ ■ □
Fensterrein	Pocketpark	4.300	2.000 (23%)	+ 1.000	● ● ● ○ ○	● ● ● ○ ○	● ● ● ○ ○	middellang	■ ■ ■ □
Stadhuisplein	Stadsplein	7.400	2.200 (30%)	+ 2.200	● ● ○ ○ ○	● ● ● ○ ○	● ● ● ○ ○	kort	■ □ □ □

Totaal

+ ca. 71.500 m2**

3.1.1 GROENE PLEKKEN VOOR EINDHOVEN

In dit overzicht worden per plek specifiekere thema's die spelen verder inzichtelijk gemaakt.

De selectie van plekken is sterk beïnvloed door lokale uitdagingen die er spelen. Deze uitdagingen zijn o.a. urgente opgaven op het gebied van hittestress, waterretentie, biodiversiteit, mobiliteit, versterking groene wiggens en gezondheid, en zijn onderdeel van grotere transitie waar Eindhoven voor staat. De matrix hiernaast geeft een indicatie in welke mate antwoord wordt gegeven op deze verschillende opgaven bij transformatie. Op lokaal niveau is te zien dat grote verharde oppervlaktes bijvoorbeeld een sterk nadelig effect hebben op hittestress of risico op wateroverlast. Hier kan vergroening een sterke rol spelen om hittestress te beperken of regenwater op te vangen. Van parkeerterrein naar waterplein of van anoniem stadsplantsoen naar een levendig klimaatpark. Ontsnippering van ecologische structuren of een aanzienlijke ecologisch waardevolle groentoeename kan stedelijke biodiversiteit verhogen. Elk deelgebied geeft hierin op een eigen manier antwoord en geeft uitgangspunten mee voor mogelijke transformatie. Nieuwe ontwikkelingen spelen vooral een rol bij transformatiegebieden die op het programma staan of mogelijke ontwikkelingen die nieuwe voorkanten of interactieve plinten aan openbare ruimte kunnen maken. Het sterker verbinden van de groene wiggens is afhankelijk van o.a. de grootte van de plek en de locatie ten opzichte van de wiggens. Zo bieden langere structuren als het Kanaalpark en de oost/westtangent grote kansen om de groene wiggens met elkaar te verbinden. Mobiliteit speelt een rol bij veranderingen in de infrastructuur, bijvoorbeeld door vergroening of mogelijke omschakeling naar een ander soort verkeer. Een plek kan stedelijke gezondheid stimuleren als het potentie heeft voor een aantrekkelijke ontmoetingsplek of onderdeel kan zijn van een recreatieve verbinding.

LOPENDE
GROENPROJECTEN

VICTORIAPARK

STATIONSPLEIN

DAKPARK DYNAMO

STEEG EMMA SINGEL

SUPERDOMMEL

18 SEPTEMBERPLEIN

GENDERWIG

STRATUMSE DIJK

OOST/WEST TANGENT

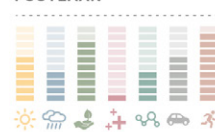
KANAALPARK

WILHELMINAPLEIN

FUUTLAAN

WOENSELSE MARKT

VOLDERHOF

RUNGRAAF

STADSHUISPLEIN

FENSTERREIN

TREFFINATERREIN

SELECTIE GROENE PLEKKEN

OVERIGE ZOEKLOCATIES

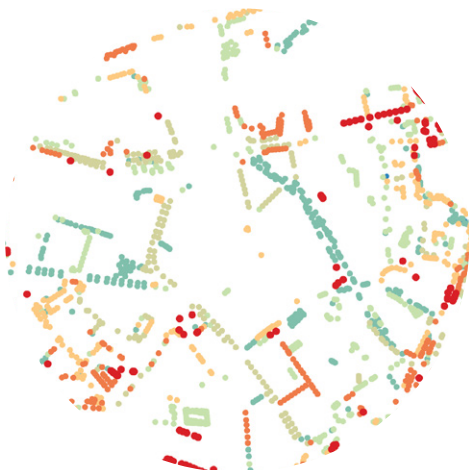
 HITTESTRESS

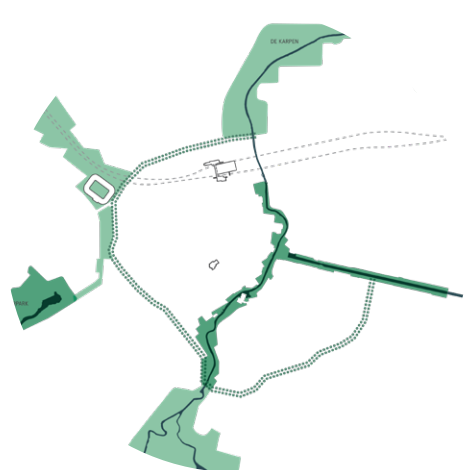
 WATEROVERLAST

 NIEUWE ONTWIKKELINGEN

 ECOLOGIE

 GROENE WIG

 MOBILITEIT

3.1.1 LOPENDE GROENPROJECTEN

De selectie van plekken is een samenstelling van diverse initiatieven en lopende projecten die momenteel midden in de planvorming zitten. De samenstelling geeft de urgentie weer van betekenisvolle groenprojecten in Eindhoven en kan verrijkt worden met mogelijke nieuwe openbare ruimte projecten in de toekomst.

Daarnaast lopen er initiatieven vanuit diverse instanties en bewoners om te vergroenen. In bespreking met de gemeente kwamen o.a. de volgende plekken naar voren:

- Van Abbemuseum aan de 'achterzijde' van de Stratumseind
- Oude Stadsgracht
- VVE Vestedatoren
- Binnenterrein achter 't College
- Nieuwe Emmasingel, winkelstraat
- Kerkstraat
- Parkeerterrein tussen Dela en de Dommel
- Effenaar, fietsenstalling

Stationsplein – ZUS

De ontwikkelingen op het stationsplein zijn in volle gang. Wat nu een verhard gebied is met veel fietsparkeerplekken, een wat verdwaald ogend vvv-gebouw aan een drukke straat, wordt een levendig gebied met wonen, werken en ontmoeten. De vergroening van het stationsplein wordt ook opgenomen in de nieuwe woontorens. Dit levert vergroening op meerdere hoogtes op, wat ecologisch gezien ook erg interessant kan zijn.

167. Stationsplein Zuidzijde – ZUS

167

168. Emmasingelkwadrant / Victoriapark – West8, Buro Lubbers en Diederendirrix

Emmasingelkwadrant / Victoriapark – West8, Buro Lubbers, Diederendirrix

Vroeger stroomde rivier de Gender in het beekdal tussen Strijp en Gestel en kwam deze uit op de watersingel rondom de oude binnenstad. Vanaf eind 19e eeuw vestigde het Philips fabrieksterrein zich westelijk van de oude binnenstad en met de groei van dit fabrieksterrein is de Gender stuk voor stuk gedempt uiteindelijk compleet verdwenen. Het voormalig fabrieksterrein wordt getransformeerd naar woon-werkgebied met een mix van transformatie en nieuwbouw. In deze zone genaamd Emmasingelkwadrant komt centraal het nieuwe Victoriapark te liggen, welke een schakel wordt tussen het centrum en het stadionkwartier. In het park wordt rivier de Gender weer teruggebracht. Inheemse bomen worden aangeplant, er komen graszones, gevarieerde oevers en zicht op het nieuwe water.

168

3.2 SELECTIE GROENE PLEKKEN

Concertzaal Dynamo ligt midden in het centrum en dient nu vooral als energieopwekkend dak met zonnepanelen. Zoals omschreven in de typologieën biedt het areaal aan platte daken veel potentie voor een tweede maaiveld met nieuwe ontmoetingsplekken en verrassende stadsroutes in het groen. Op Dynamo kan het dakpark een nieuwe laag in de stad worden die een compleet andere stadsbeleving toevoegt en als verblijfplek in de buitenlucht kan dienen voor concertgangers. Naast Dynamo kan het S-vormig appartementengebouw aan het Karel Vermeerplantsoen betrokken worden voor een nieuw dakpark die een spannende looproute maakt tussen het Catharinaplein en Vestdijk. Belangrijk is om de verschillende grondeigenaren te benaderen voor de verkenning van mogelijkheden en eventuele samenwerking voor verdere ontwikkeling van een dakpark.

- 1

Dak alleen voor zonnepanelen, potentie verblijfsdak
- 2

Groen hof als basis voor stevige ecologische stapsteen
- 3

Potentie tot skywalk verbonden met Dynamo

Aandachtspunten voor potentiële ontwikkeling:

- Grote verschillen in eigendom, afstemming met betrokken partijen vereist.
- In vervolgetraject nader onderzoek te verrichten met betrekking tot belasting dakoppervlak.
- Toegankelijkheid van een publiek dakoppervlak waarborgen voor optimale aansluiting op aangrenzende openbare ruimte.
- Bij ontwikkeling van een openbaar daklandschap rekening houden met sociale veiligheid en toezicht.

HITTESTRESS

WATEROVERLAST

ECOLOGIE

oppervlakte m2	groenoppervlak + percentage aandeel m2	waarvan toename groen m2	biodiversiteit	waterretentie	gezondheid	termijn	complexiteit
3.100	2.300 (72%)	+ 2.300				middellang	

- 169. Mogelijke situatie en schets potentieel
- 170. Magneten Sensory Garden, Kopenhagen
- 171. Highline, New York
- 172. Dakakker, Rotterdam

170

171

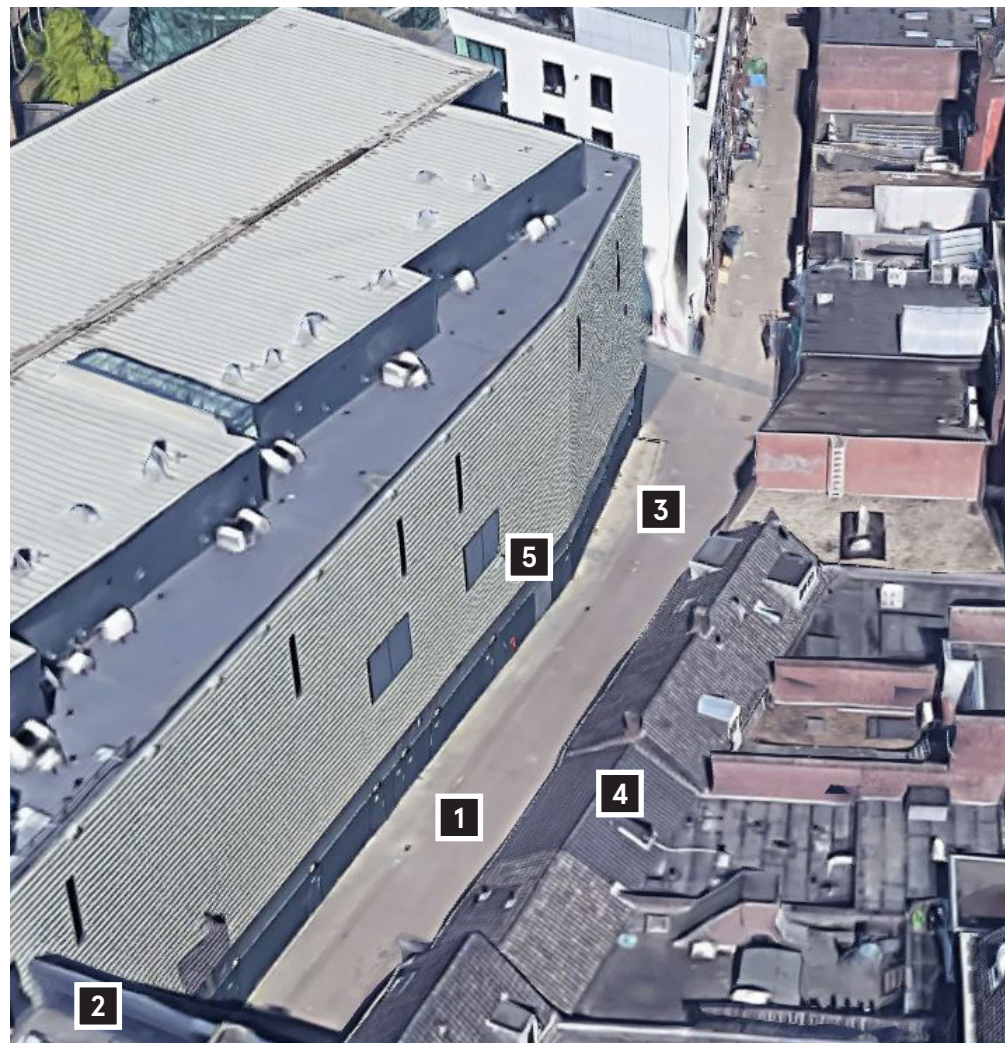

172

3.2.2 STEEG NIEUWE EMMASINGEL

De steeg van de Nieuwe Emmasingel fungeert momenteel vooral als expeditiestraat voor laden en lossen, met een klein aantal woonadressen. Aan de steeg bevinden zich vooral achterkanten met veel (nood-) uitgangen wat de toestroom van mensen en sociale controle beperkt. Nu is de steeg stenig en kaal en niet uitnodigend. In potentie kan de steeg een groene oase van rust worden, eventueel met een transformatie naar levendige plinten en nieuwe voorkanten. Zo wordt de steeg niet slechts een kale bevoorradingsroute, maar wordt een interessante groene route toegevoegd aan het stadsnetwerk van het centrum.

- 1 Logistiek en achterkanten zonder toezicht
- 2 Donkere onderdoorgang zonder toezicht
- 3 Potentie: groene oase van rust, lineair park
- 4 Potentie: nieuwe woningen met uitnodigende voorkanten voor loopactiviteit en reuring
- 5 Potentie: transparante plinten voor interactie tussen steeg en gevel

Aandachtspunten voor potentiële ontwikkeling:

- Logistieke routes voor laden en lossen zijn een belangrijke factor bij een mogelijk nieuwe invulling.
- Bij vergroenen van het profiel nadrukkelijk rekening houden met positie ondergrondse kabels en leidingen.
- Toegankelijkheid van de entrees dient gewaarborgd te zijn.

WATEROVERLAST

MOBILITEIT

NIEUWE ONTWIKKELINGEN

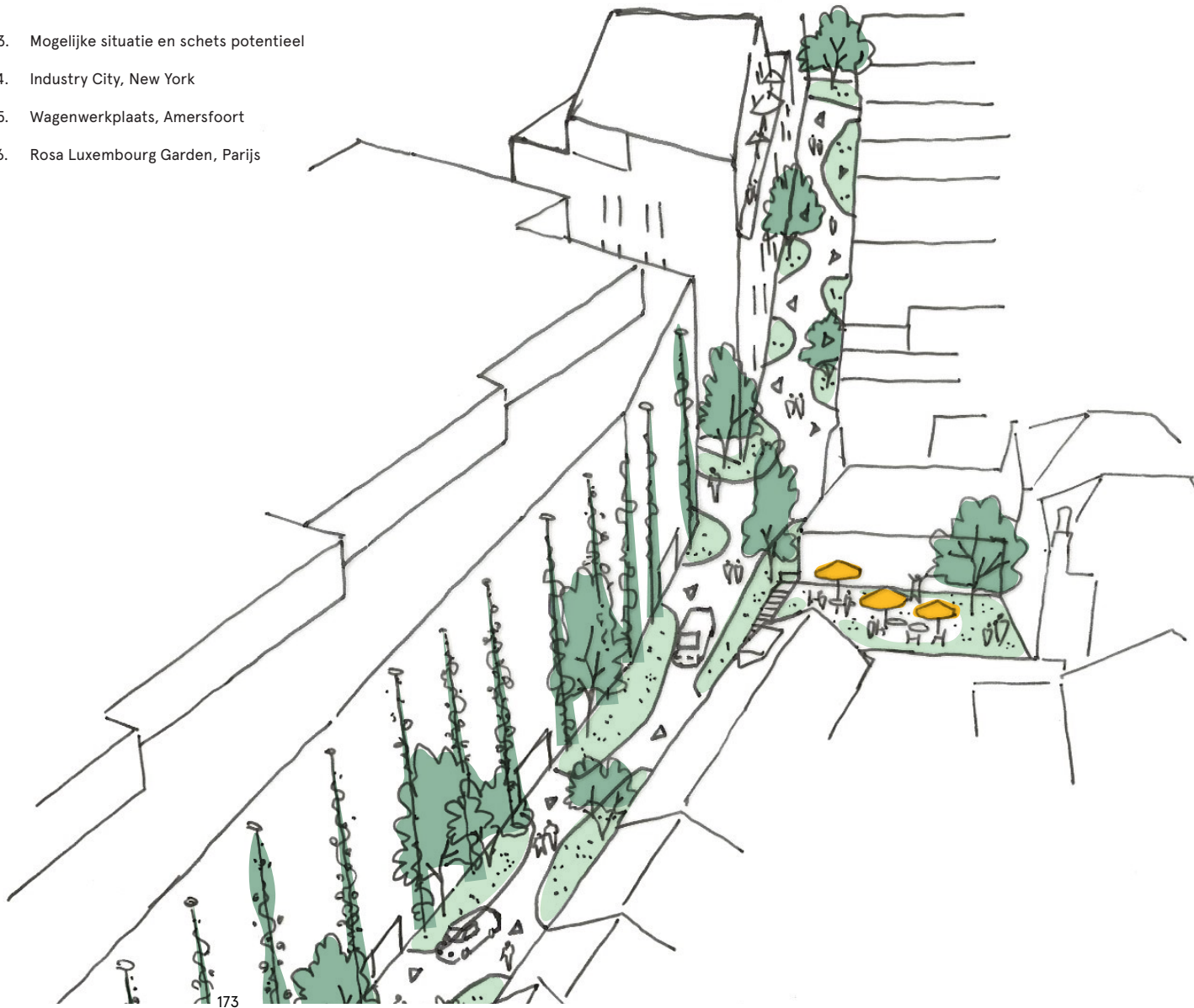
oppervlakte m2	groenoppervlak + percentage aandeel m2	waarvan toename groen m2	biodiversiteit	waterretentie	gezondheid	termijn	complexiteit
1.900	400 (21%)	+ 400				middellang	

173. Mogelijke situatie en schets potentieel

174. Industry City, New York

175. Wagenwerkplaats, Amersfoort

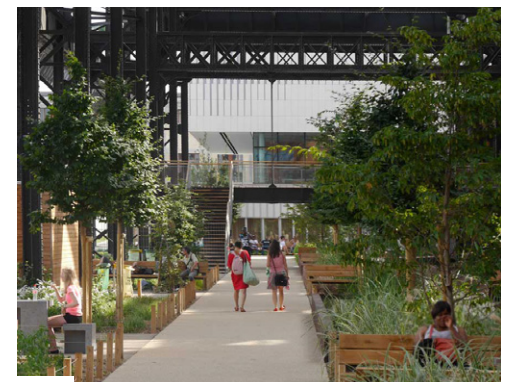
176. Rosa Luxembourg Garden, Parijs

174

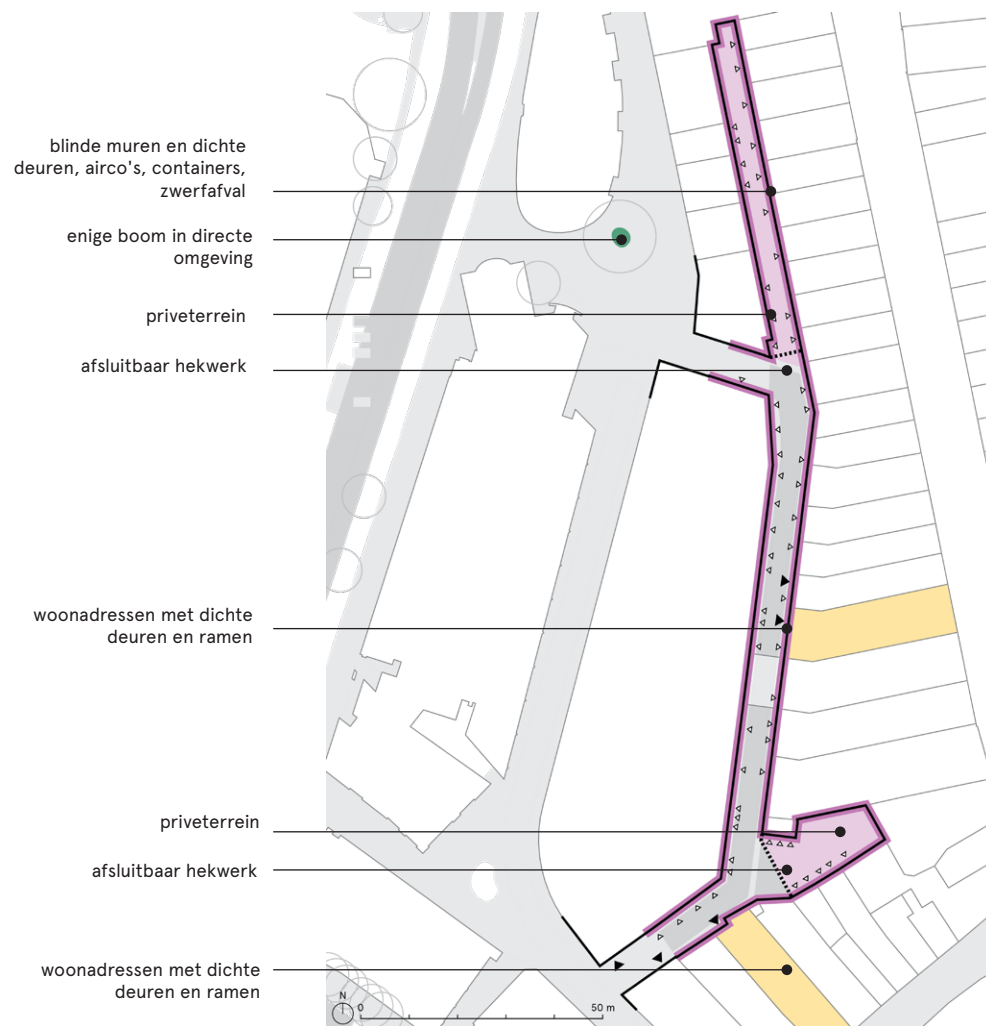

175

176

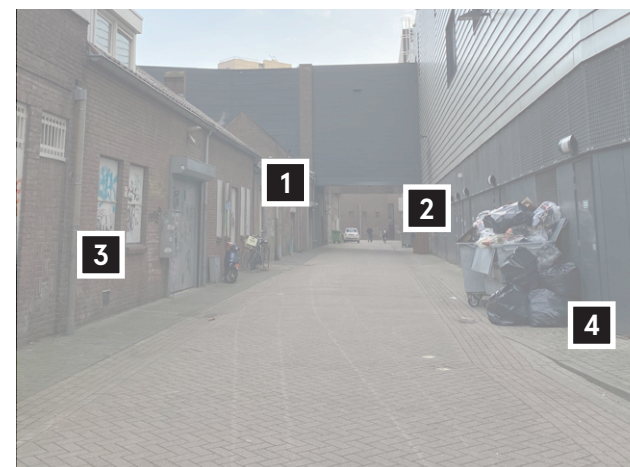
3.2.2 STEEG NIEUWE EMMASINGEL

- 1 Toegang trappenhuis niet uitnodigend
- 2 Gesloten ramen en deuren
- 3 Weinig woning entrees
- 4 Veel verharding en kale blinde muren
- 5 Afval en straatvuil domineert straatbeeld

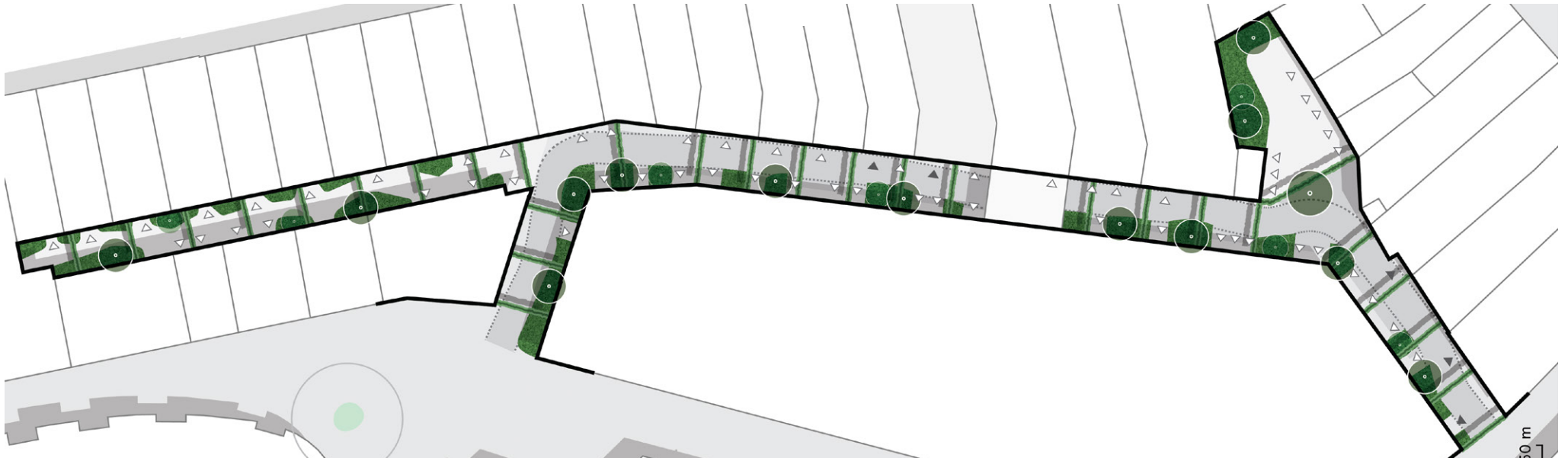
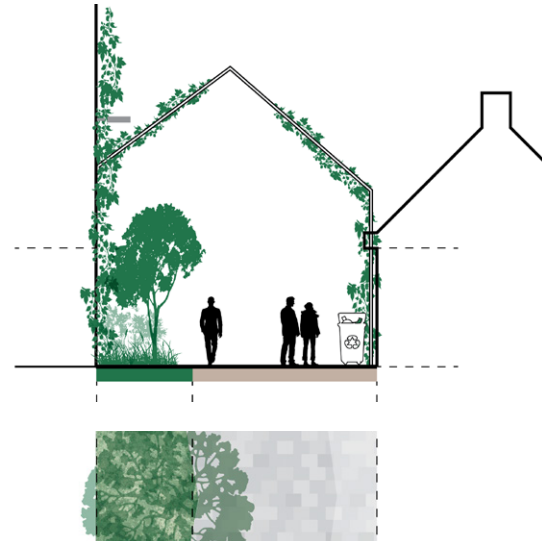
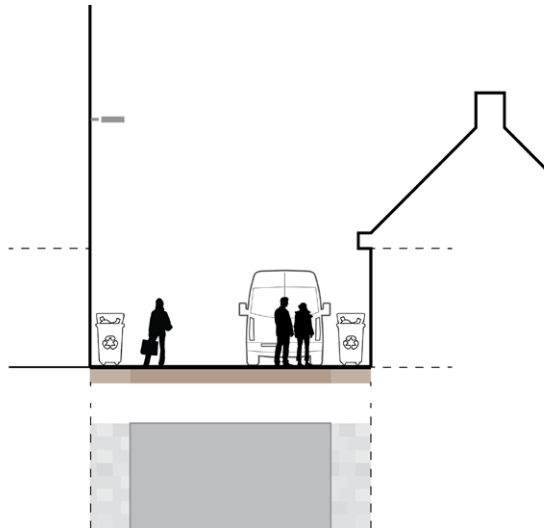

- 1 Woning entrees met gesloten deuren en ramen
- 2 Donkere onderdoorgang zonder toezicht
- 3 Veel verharding en kale blinde muren
- 4 Afval en straatvuil domineert straatbeeld

3.2.2 STEEG NIEUWE EMMASINGEL

De Dommel stroomt dwars door het centrum en vormt een belangrijke groenblauwe verbinding tussen de wiggen Gennepers Parken en De Karpens. Kenmerkende kwaliteiten van de Dommel zijn de ecologische verbinding en de groene oase waar je tot rust kan komen. In de binnenstad staan echter vaak grote gebouwen dicht op de Dommel, met betrekkelijk veel parkeerterreinen en privéterreinen met achterkanten. Men bevindt zich op hoogte- en breedteafstand van het water waardoor de Dommel beperkt beleefbaar is. De binnenstad heeft hierdoor weinig relatie met de Dommel en er is een harde knip met de openbare ruimte. De Dommel is een essentieel onderdeel van een robuuste groenstructuur door het doorlopend karakter en verdient meer ruimte in de binnenstad voor plant, dier en mens. Er zijn al de nodige ingrepen gedaan om biodiversiteit te verhogen. Uitgangspunt is om die biodiversiteit verder te versterken, maar ook de beleefbaarheid van de rivier. De Dommel verdient sterkere groene verbindingen met de binnenstad. Aan die verbindingen kunnen toegankelijke oevers een plek krijgen, waar de natuurwaarde nog steeds de boventoon voert.

HITTESTRESS

WATEROVERLAST

ECOLOGIE

GROENE WIG

MOBILITEIT

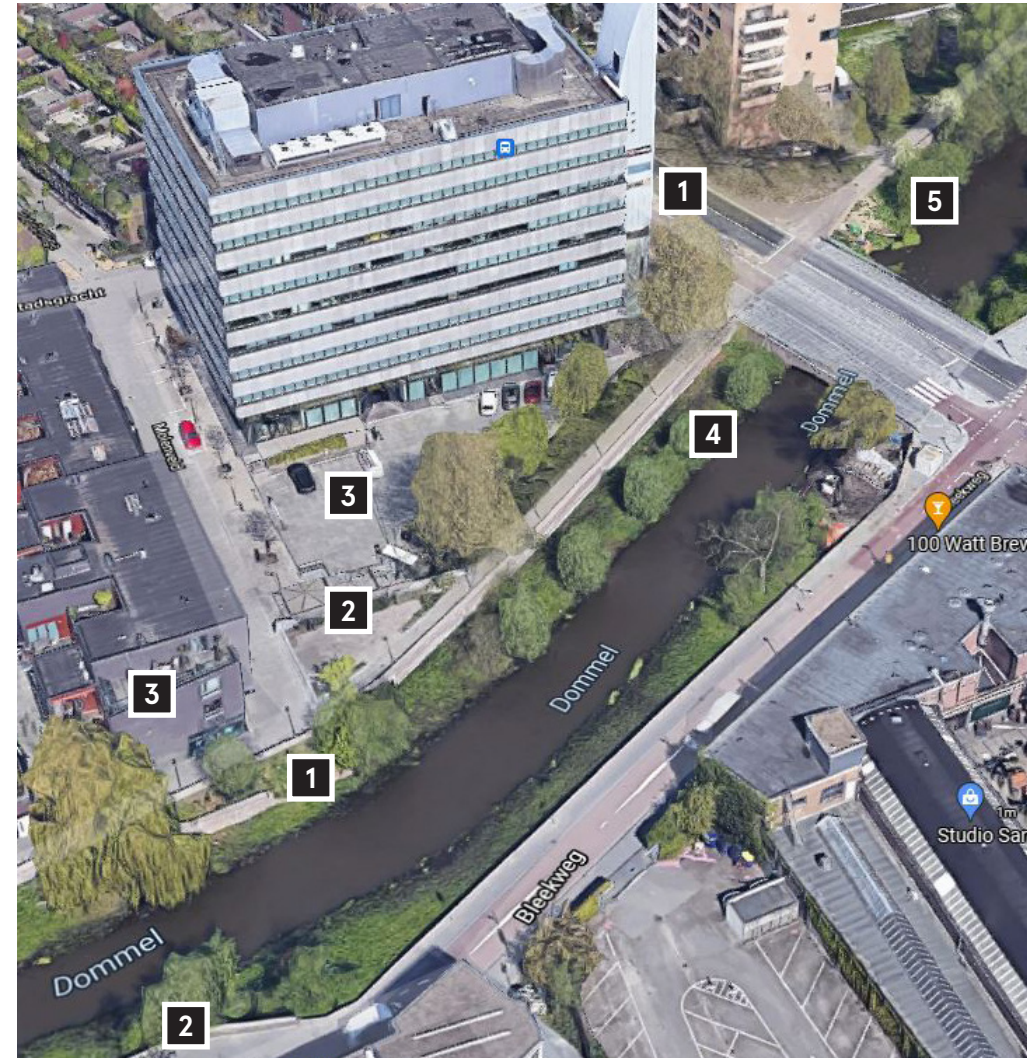

NIEUWE ONTWIKKELINGEN

- 1 Connectie tussen binnenstad en Dommel gebrekking, Dommel is beleefbaar op het laatste moment
- 2 Beperkte waterbeleving: afstand van het water
- 3 Gebouwen en parkeerterreinen staan dicht op de Dommel
- 4 Potentie: groen Dommelpark met sterke verbindingen naar de binnenstad en aantrekkelijke verblijfsplekken
- 5 Potentie: ecologisch waardevolle dooradering in de binnenstad

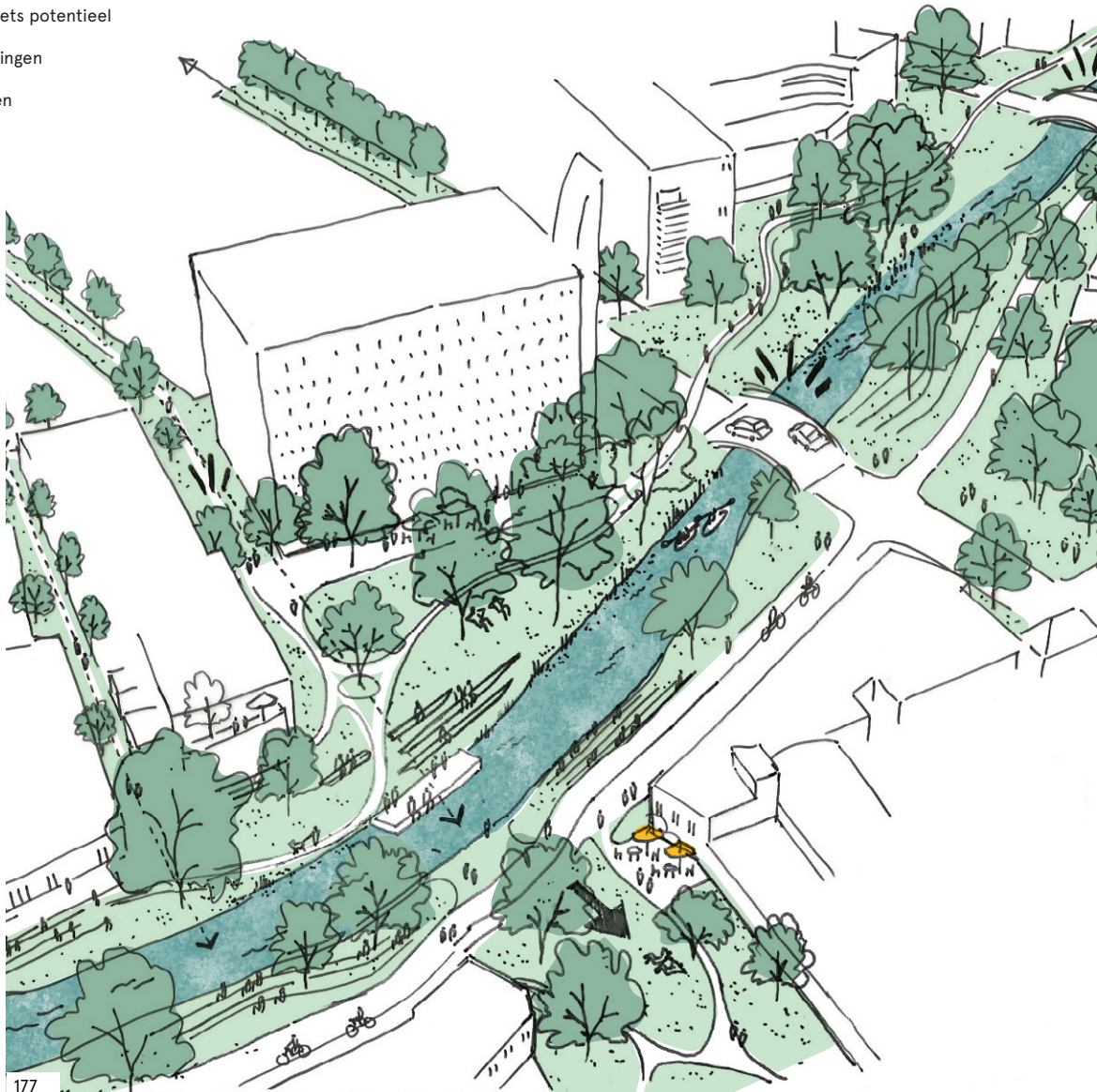
Aandachtspunten voor potentiële ontwikkeling:

- De Dommel kent verschillende eigendomssituaties o.a. met bestaande parkeervoorzieningen.
- Ingrepen die in een recent verleden zijn uitgevoerd of op de planning staan dienen integraal meegenomen te worden in nieuwe plannen.
- Transformatie van achterkantsituaties vraagt om een participatietraject met omwonende en lokale ondernemers.
- Bestaande groenvoorzieningen, bomen en water in overeenstemming met afdeling ecologie en lokaal waterschap.

oppervlakte m2	groenoppervlak + percentage aandeel m2	waarvan toename groen m2	biodiversiteit	waterretentie	gezondheid	termijn	complexiteit
97.500	39.500 (6%)	+ 5.700	● ● ● ● ●	● ● ● ● ●	● ● ● ● ●	lang	■ ■ ■ ■ ■

- 177. Mogelijke situatie en schets potentieel
- 178. Noorderplantsoen, Groningen
- 179. Defensie-Eiland, Woerden
- 180. Inselpark, Hamburg

177

178

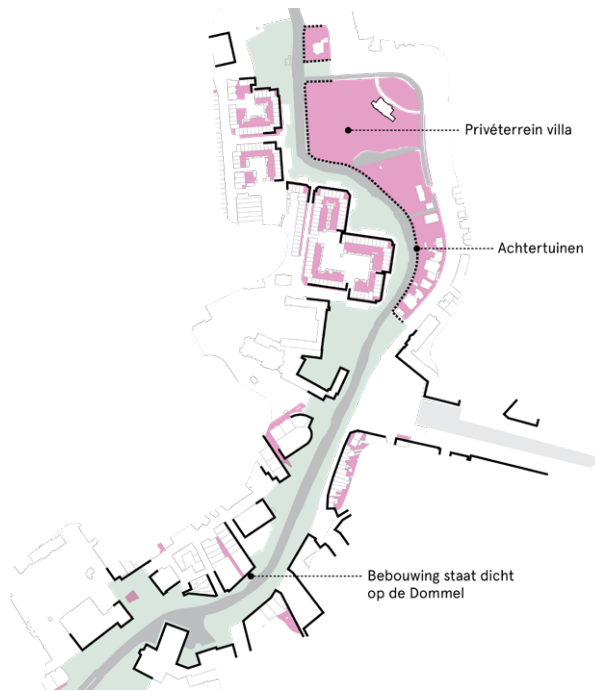

179

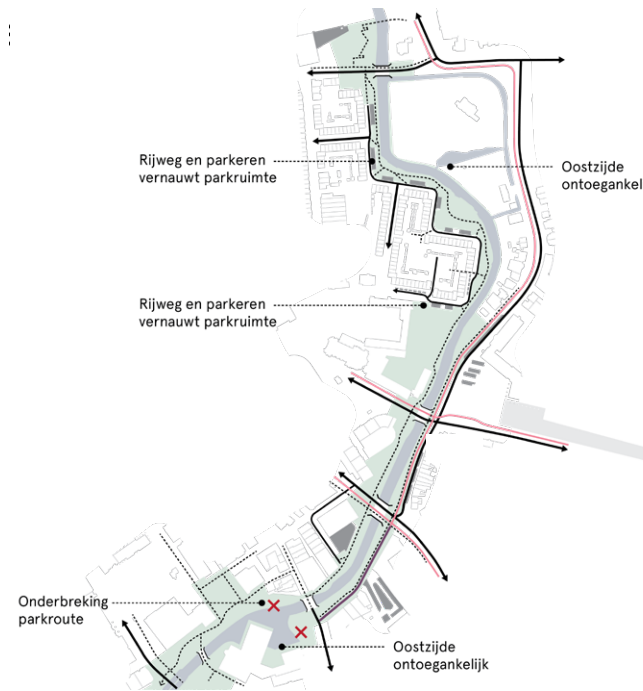

180

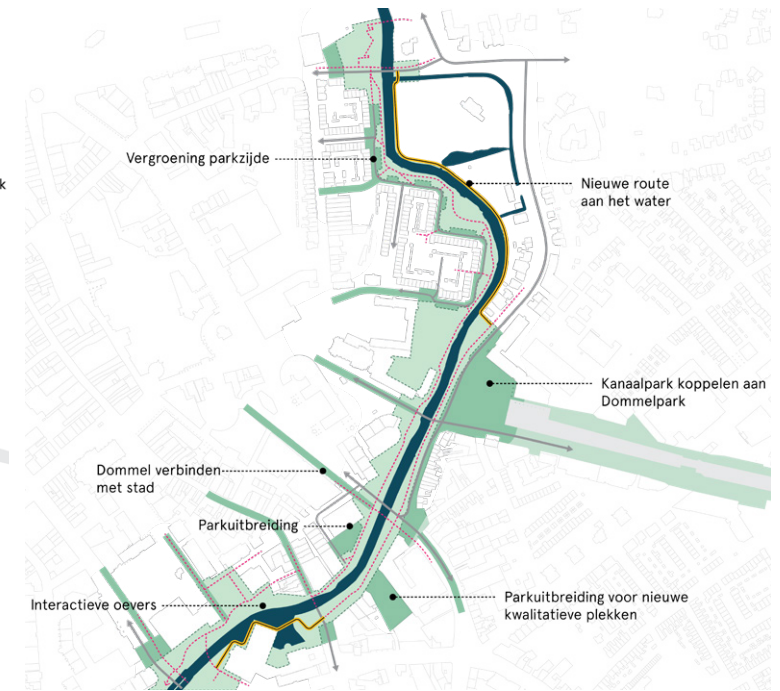
3.2.3 SUPERDOMMEL

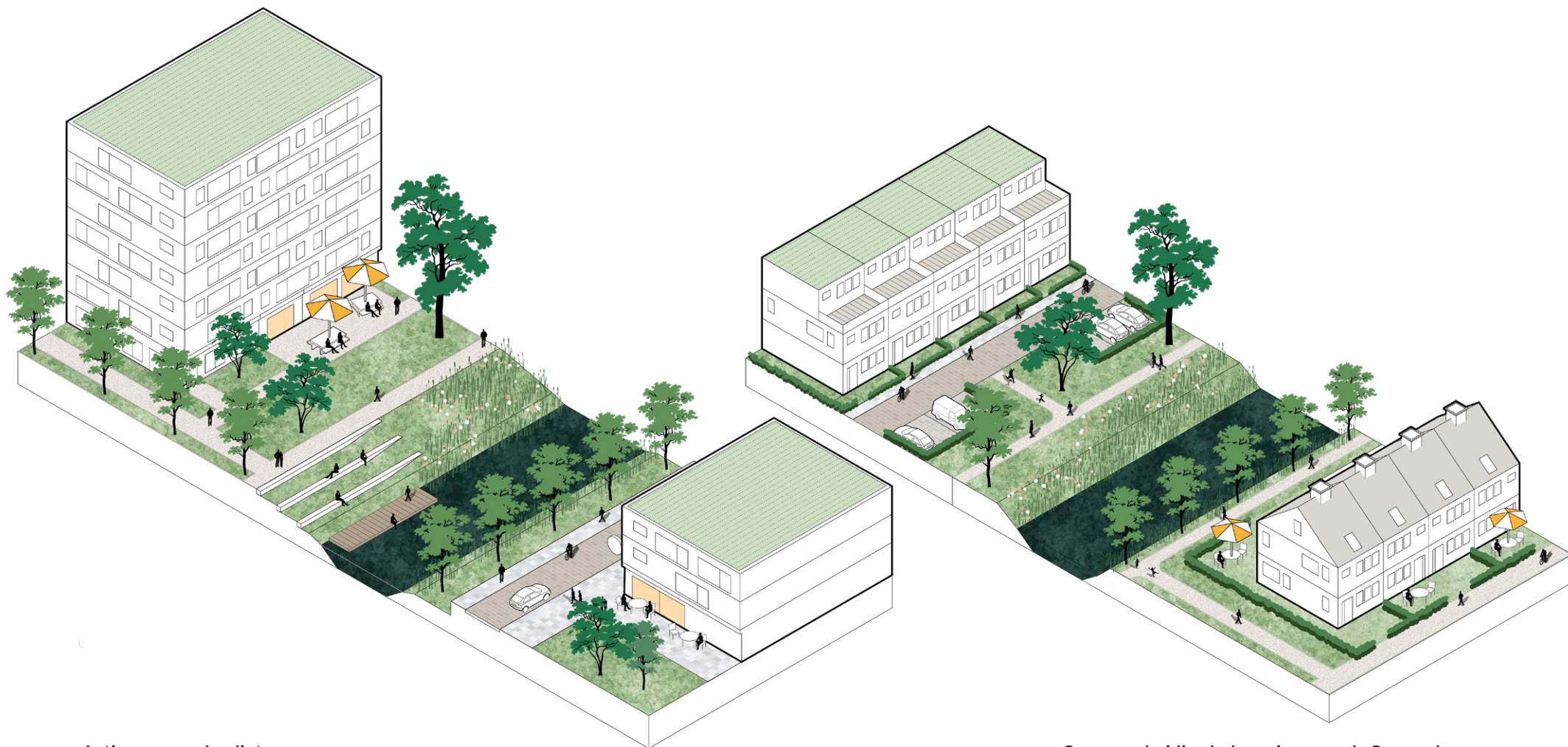
Analyse randen

Analyse routes

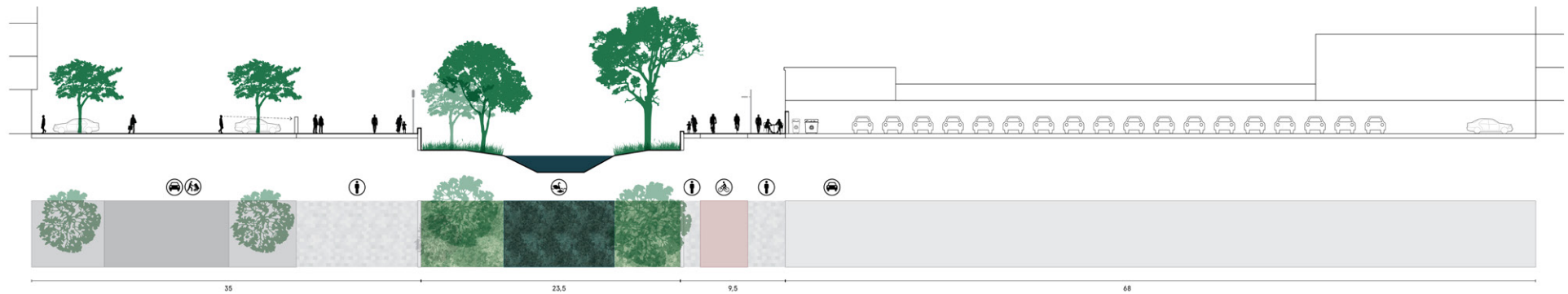
Visie Superdommel

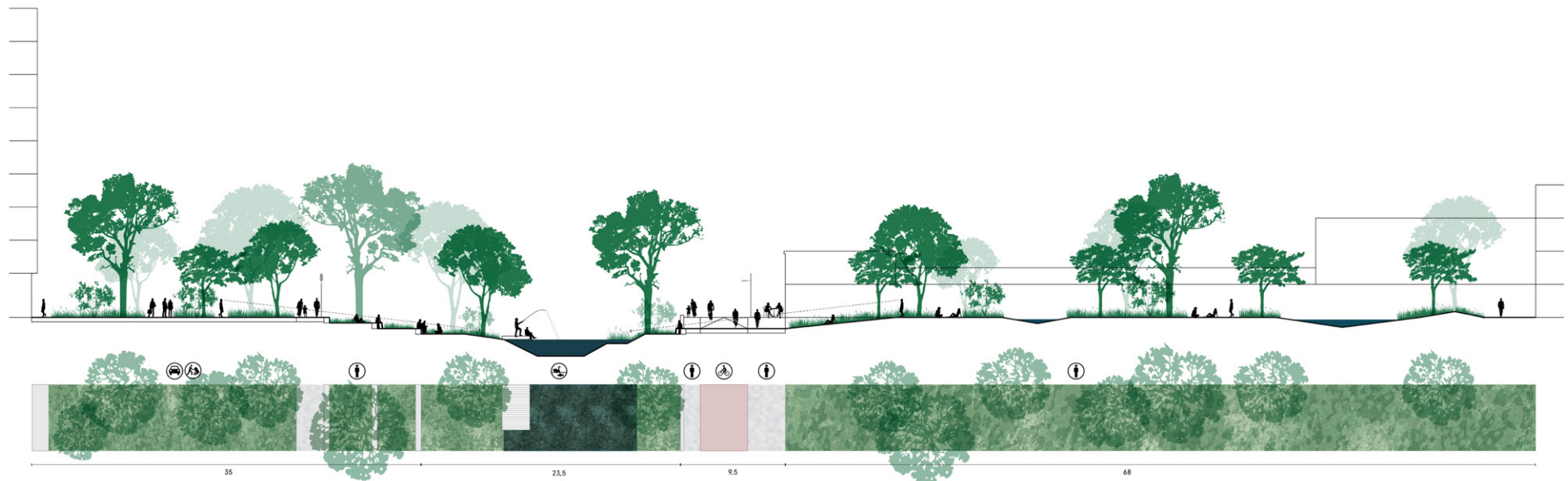
Activeren van de plint en
transformeren achterkantsituaties

Overgang huidige bebouwing naar de Dommel

3.2.3 SUPERDOMMEL

Huidige situatie

Groenambitie voor een mogelijke impuls rondom de Dommel

Het 18-septemberplein is een grote stenige ruimte in het winkelcentrum van Eindhoven. Vanaf het plein prikken er een aantal winkelstraten verder het centrum in, terwijl het aan de andere kant grenst aan de Piazza, een overdekt winkelcentrum waar onder andere de Bijenkorf gevestigd is. (twee?)wekelijks staat er een markt, wat voor extra drukte zorgt op het plein. Het plein is een van de eerste plekken waar toeristen of dagjesmensen langs komen als zij vanaf het station naar het centrum lopen. Een groot deel van het plein ligt boven een ondergrondse fietsparkeergarage, welke goed wordt gebruikt door mensen die vanuit omliggende wijken of dorpen de stad bezoeken. Het plein kan een vergroeningsslag gebruiken, waar de potentie voor (grote) bomen vooral in de randen zit, vanwege de fietsgarage. De vergroeningsslag kan stedelijke hittestress sterk verminderen.

- 1

Stenig en kaal plein met slechts een boom
- 2

Fietsparkeerkelder beperkt mogelijkheden voor groei-plaatsen bomen
- 3

Potentie: parkplein met verblijfplekken in het groen
- 4

Potentie: verbinden boomstructuur Mathildelaan en Stationsplein tot doorlopende stadslaan
- 5

Potentie: vergroening overkapping Piazza met klimplanten

HITTESTRESS

WATEROVERLAST

ECOLOGIE

Aandachtspunten voor potentiële ontwikkeling:

- Bij vergroenen van het plein nadrukkelijk rekening houden met positie ondergrondse kabels en leidingen.
- Bij transformatie dient rekening gehouden te worden met ondergrondse fietsenstalling in verband met toegankelijkheid en belasting dakopbouw.
- Afstemming verreist over de positie en ruimteclaim van de wekelijkse markt.

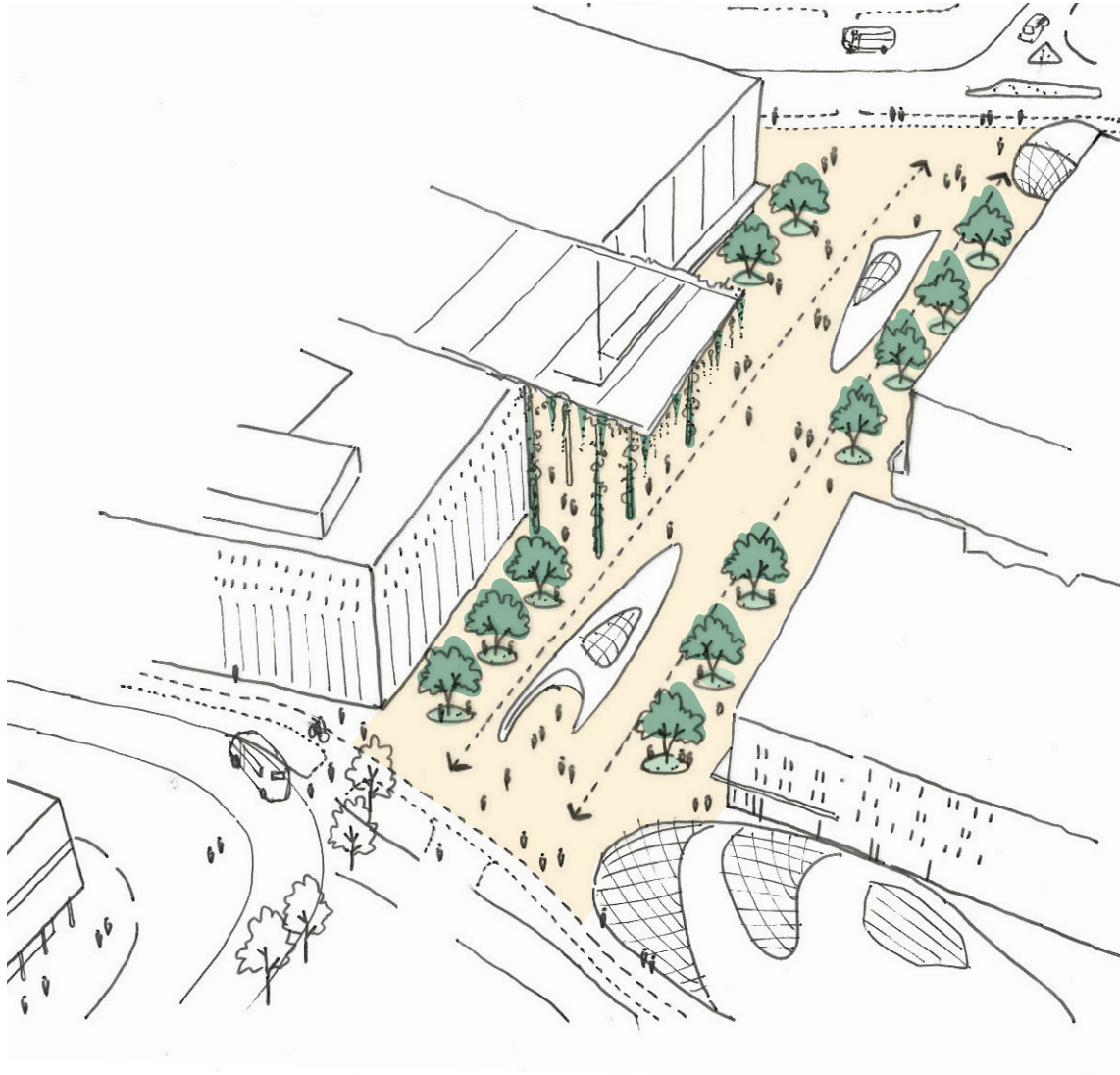
oppervlakte m2	groenoppervlak + percentage aandeel m2	waarvan toename groen m2	biodiversiteit	waterretentie	gezondheid	termijn	complexiteit
6.300	450 (7%)	+ 450				middellang	

181. Mogelijke situatie en schets potentieel

182. Centrum Leidsche Rijn,
Utrecht, Baljon

183. Marktplaats, Ede, Hosper

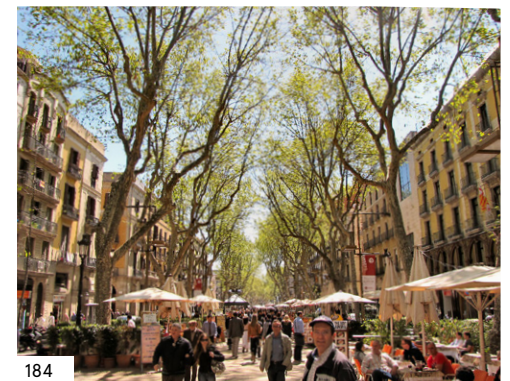
184. Las Ramblas, Barcelona,
Ildefons Cerdà

182

183

184

De groene zone aan het Afwateringskanaal en het Genderpark kan gedefinieerd worden als de Genderwig. Ambitie is om deze groene wig te versterken en als stevige groenblauwe structuur dieper de stad in te trekken. Uitgangspunt is om een ecologische en recreatieve schakel tussen het Genderpark en het toekomstige Victoriapark te ontwikkelen. In het groenbeleidsplan (2017) is de ambitie uitgesproken om de verdwenen Gender weer zichtbaar te maken. Momenteel is het Genderpark onderdeel van een afvoerrote van oppervlakte-water richting Victoriapark en uiteindelijk de Dommel. Tussen het Genderpark en Victoriapark kan de groenblauwe structuur van de Genderwig als verschillende gedaantes tot uitdrukking komen. Met meer ruimte in het straatprofiel kan de Gender als oppervlaktewater naar boven komen. In smallere straatprofielen is vooral vergroening belangrijk voor ecologische en recreatieve verbindingen.

- 1

Gender stopt abrupt, oude loop is verdwenen
- 2

Beperkte ruimte om Gender aan oppervlak te laten komen
- 3

Westtangent met veel autoverkeer
- 4

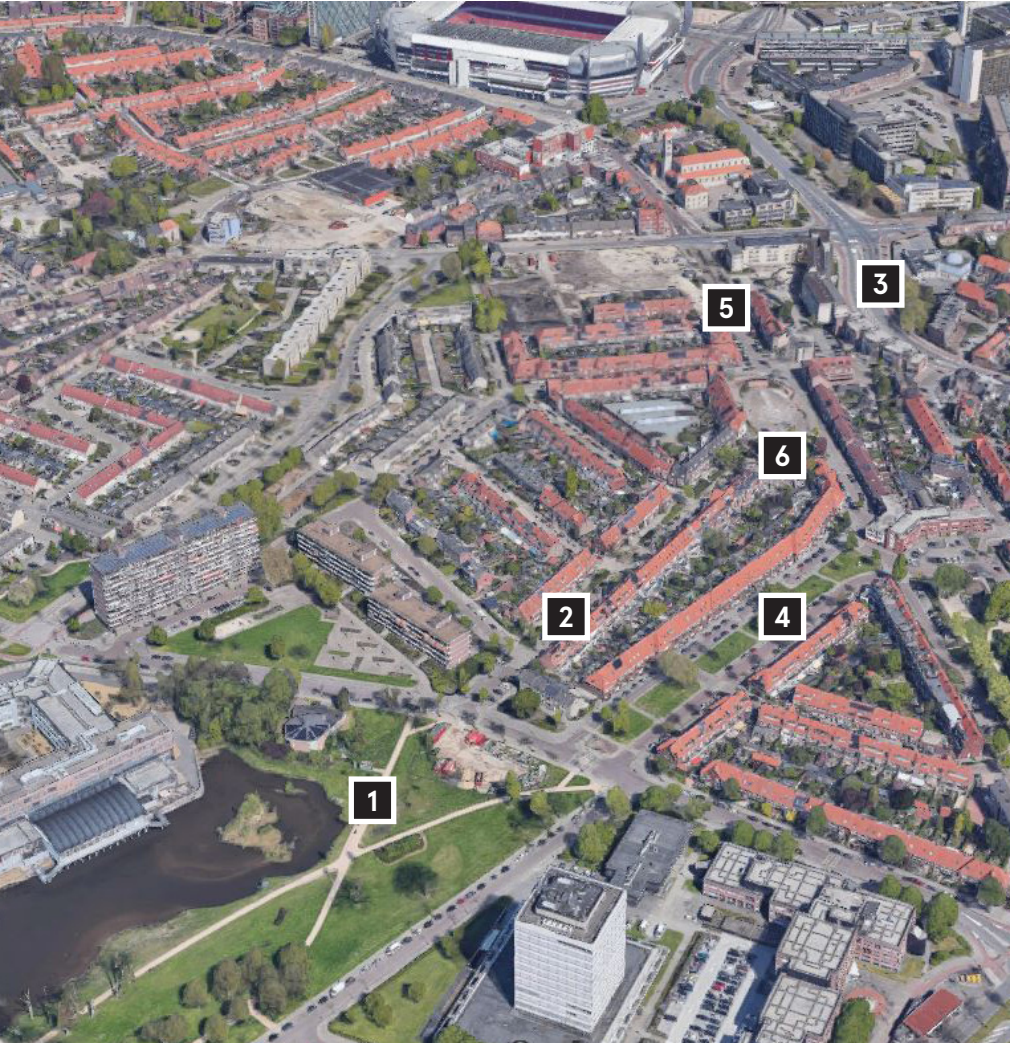
Potentie: nieuwe Gender als weelderige watersingel met boomrijke boulevard
- 5

Potentie: nieuwe Gender als smal waterelement en aantrekkelijke wijkroute
- 6

Potentie: waterplein waar nieuwe Gender stroomt met sport- en speluitdagingen

Aandachtspunten voor potentiële ontwikkeling:

- Vervolgstudie naar ruimtelijke inpassing van nieuwe groenstructuren in de stedelijke structuur.
- Het verbinden van verschillende groenblauwe ruimtes heeft invloed op een gefaseerde verandering van de huidige infrastructuur en parkeervoorzieningen.
- De transformatie van het Genderpark en Victoriapark vraagt om een breed gedragen ontwikkelplan voor de lange termijn.
- Wateropgave dient zorgvuldig meegenomen te worden o.a. waterpeil, oevers, talud en wadi's.

HITTESTRESS

WATEROVERLAST

ECOLOGIE

GROENE WIG

MOBILITEIT

oppervlakte m2	groenoppervlak + percentage aandeel m2	waarvan toename groen m2	biodiversiteit	waterretentie	gezondheid	termijn	complexiteit
31.000	10.500 (14%)	+ 4.500				lang	

- 185. Mogelijke situatie en schets potentieel
- 186. Slovenska Boulevard, Ljubljana
- 187. Kluyverpark, Delft
- 188. Park Groot Schijn, Antwerpen

185

186

187

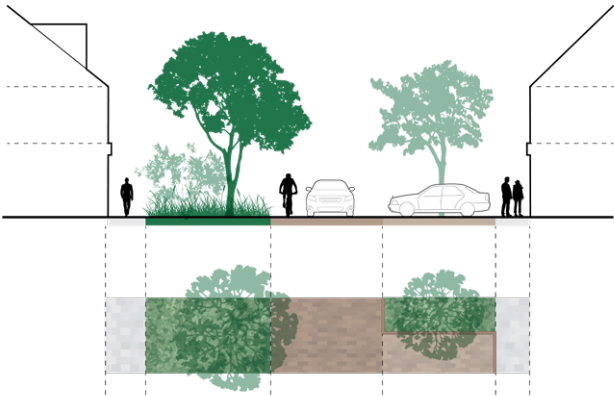

188

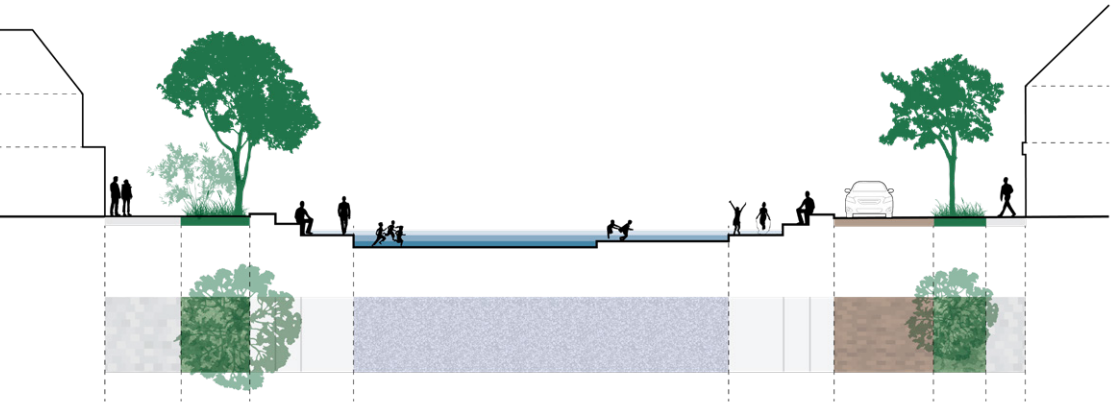
191

40.00 m

189

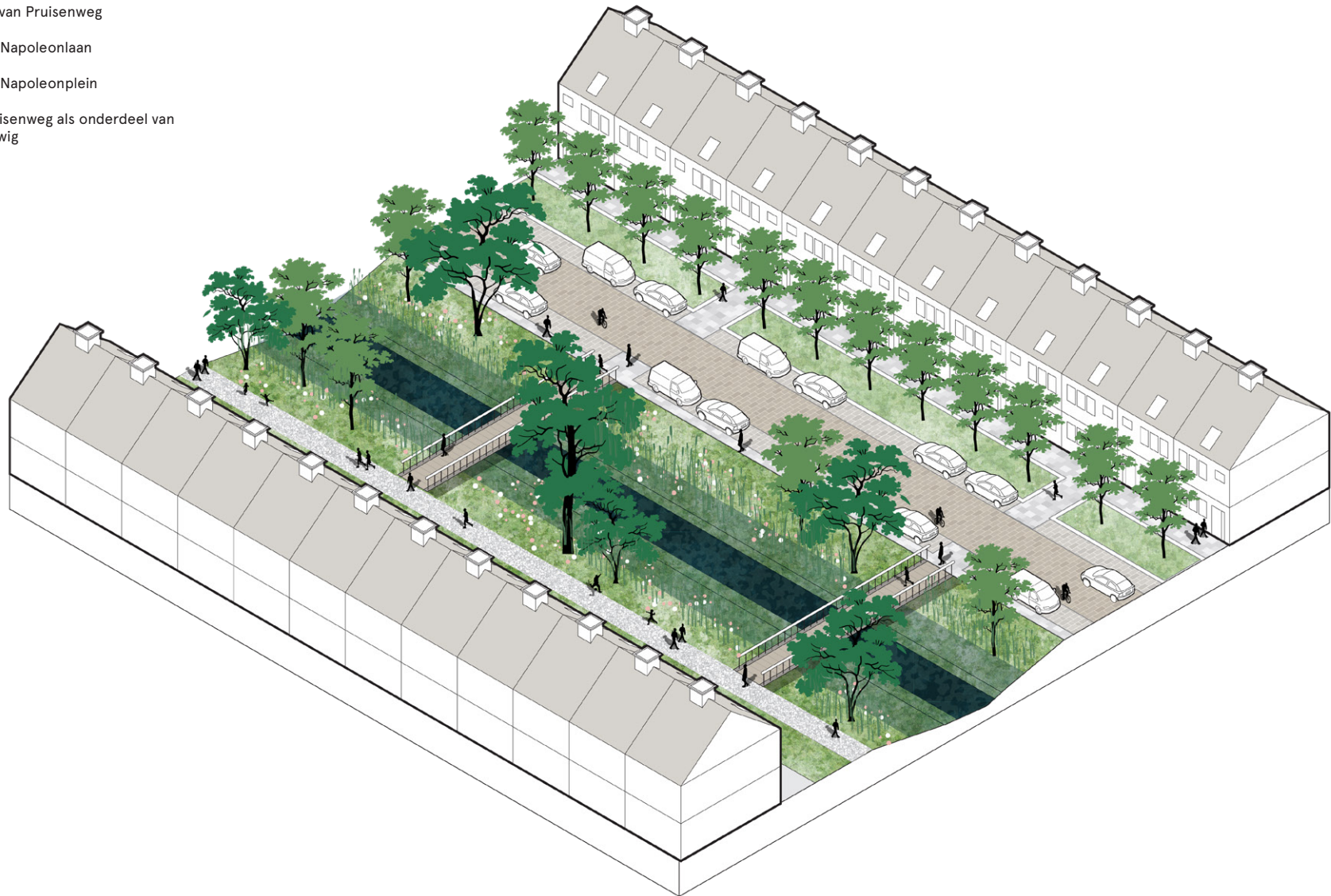
18.00 m

190

40.00 m

- 189. Potentieschets F. van Pruisenweg
- 190. Potentieschets L. Napoleonlaan
- 191. Potentieschets L. Napoleonplein
- 192. Ambitie F. van Pruisenweg als onderdeel van de mogelijke Genderwig

3.2.5 GENDERWIG

De Stratumsewijk is een historische radiaal tussen de binnenstad en Stratum die vroeger en nog steeds een belangrijke verbinding vormt. De Stratumsewijk heeft een behoorlijk infrastructureel karakter door de opdeling in een flink aantal verschillende rijbanen. Diverse gebruikers maken er gebruik van: auto, fietser, voetganger maar ook HOV bussen. Het autoverkeer wordt nu gefaciliteerd door twee verschillende rijbanen met ieder 2 rijstroken. De gemeente Eindhoven heeft de ambitie om de radialen primair voor de fietser en voetganger geschikt te maken. Er ligt potentie om een deel van de rijbanen te vergroenen. Daarmee kan de boomstructuur versterkt worden, biodiversiteit worden verhoogd met extensief beheerde bermen en mogelijk regenwater worden opgevangen. Zo wordt de Stratumsewijk minder een geasfalteerde verkeersader en meer een groene stadsverbinding die ook aantrekkelijker wordt als snelfietsroute die verbonden wordt met Valkenswaard.

- 1 Drukke verkeersader waar auto en bus dominant zijn, beperkte ruimte voor fietser
- 2 Veel gescheiden banen voor verschillende weggebruikers kosten veel ruimte
- 3 HOV haltes gescheiden van trottoirs
- 4 Overmaat aan trottoirverharding
- 5 Potentie: lineair radiaalpark als groene stadsboulevard met royale fiets- en voetgangersruimte
- 6 Potentie: waterberging in kruidenrijke beplanting
- 7 Potentie: groen verblijfsplein met insect-vriendelijke beplanting

HITTESTRESS

WATEROVERLAST

ECOLOGIE

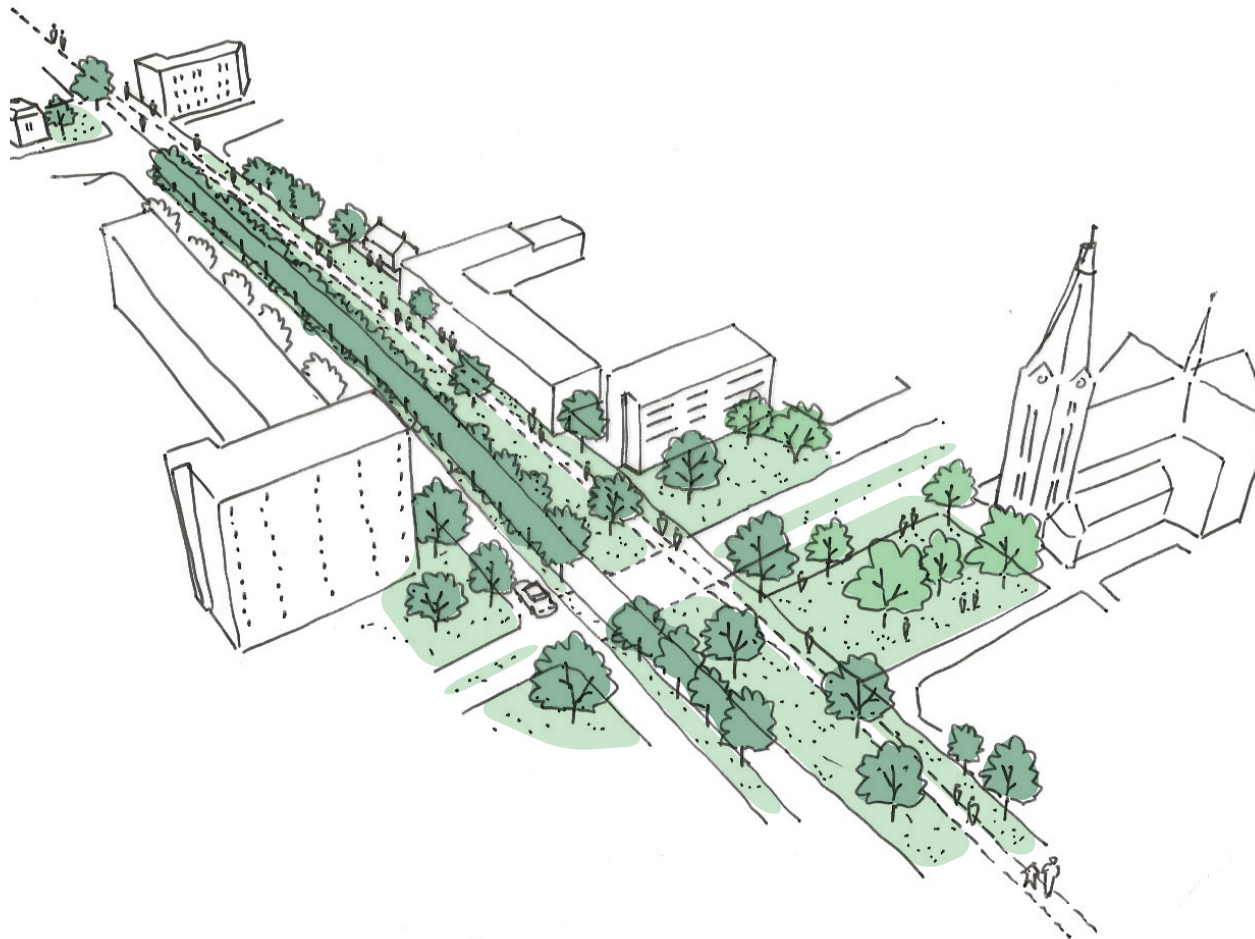
MOBILITEIT

Aandachtspunten voor potentiële ontwikkeling:

- De transformatie van de Stratumsewijk gaat uit van een integraal nieuwe mobiliteitsstrategie. De invulling van het nieuwe profiel wordt bepaald door keuzes en ambities op het gebied van mobiliteit, groenvoorzieningen, programma en dergelijke.

oppervlakte m2	groenoppervlak + percentage aandeel m2	waarvan toename groen m2	biodiversiteit	waterretentie	gezondheid	termijn	complexiteit
28.000	6.500 (14%)	+ 4.000				lang	

- 193. Mogelijke situatie en schets potentieel
- 194. Kruisstraat, Eindhoven
- 195. Tuinstraten, Antwerpen
- 196. Hendrik van Viandenstraat, Amersfoort

193

194

195

196

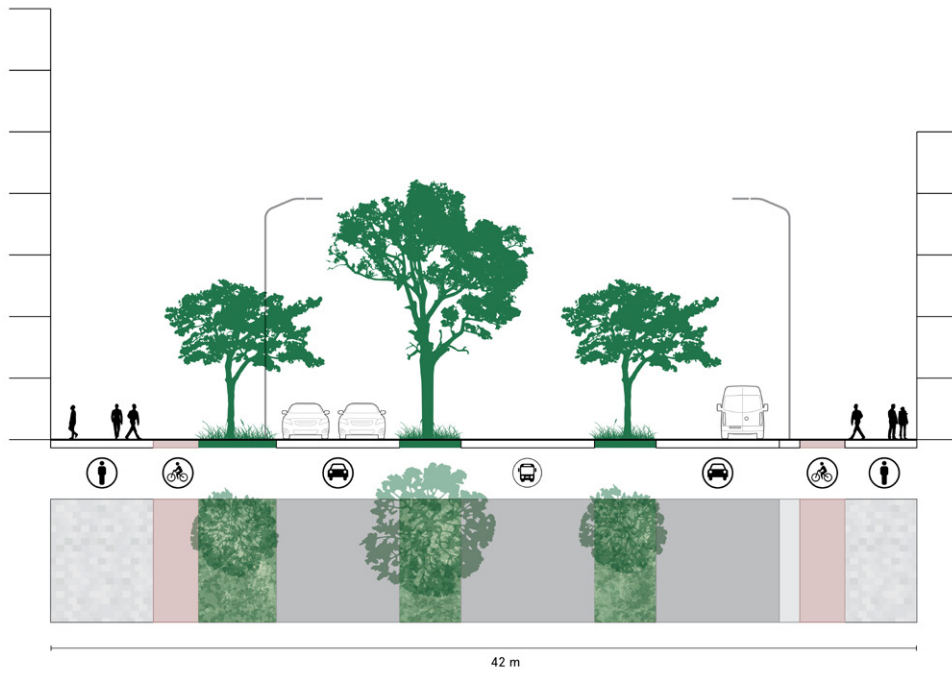

197. Profiel bestaand

198. Profiel nieuw, mogelijke inrichting

199. Verbeelding voor mogelijke inrichting

197

198

3.2.7 OOST- EN WESTTANGENT

De westtangent (Vonderweg-Mauritsstraat-Edenstraat-Dr. Schaepmanlaan) is nu een aaneenschakeling van verschillende typen straten met verschillende profielbreedtes en inrichting. Momenteel fungeren de westtangent en oosttangent als doorgaande auto-verkeersroute. In de mobiliteitsvisie wordt de westtangent minder belangrijk voor doorgaand autoverkeer en de moderne radialen zoals Boschdijk, John F. Kennedylaan en Karel de Grotelaan juist belangrijker om de binnenstad te bereiken. De west- en oosttangent kunnen getransformeerd worden tot een aantrekkelijke groene verbinding voor langzaamverkeer met een doorlopend karakter in groenstructuur. Daarbij is het ook wenselijk de kruisingen een herkenbare identiteit te geven als heldere overgang naar het stadscentrum. Mogelijk biedt een combinatie van 1- en 2-richtingsverkeertrajecten voor autoverkeer ruimte voor vergroening in het straatprofiel. Daarin kan een doorgaande structuur van bloemrijke bermen en laanbomen een belangrijke ecologische verbinding worden. Ook liggen er kansen om bijzondere plekken aan de tangent een impuls te geven met verblijfskwaliteit, zoals het stadionplein bij Vonderweg en de ruimte rondom het Parktheater.

- 1 Stenige straat zonder bomen en schaduw, onderbreking in boomstructuur westtangent
- 2 Potentie: continue stadslaan met markante bomen en waterberging in straat
- 3 Potentie: vergroening met geveltuinen
- 4 Potentie: groene zijstraten met geveltuinen en straatbomen

Aandachtspunten voor potentiële ontwikkeling:

- De transformatie van de tangent gaat uit van een integraal nieuwe mobiliteitsstrategie. De invulling van het nieuwe profiel wordt bepaald door keuzes en ambities op het gebied van mobiliteit, groenvoorzieningen, programma en dergelijke.
- Transitie naar 30km/u en mogelijk gedeeltelijk eenrichtingsverkeer vraagt om vervolgstudie mobiliteit i.r.t. vergroening en klimaat.

HITTESTRESS

WATEROVERLAST

MOBILITEIT

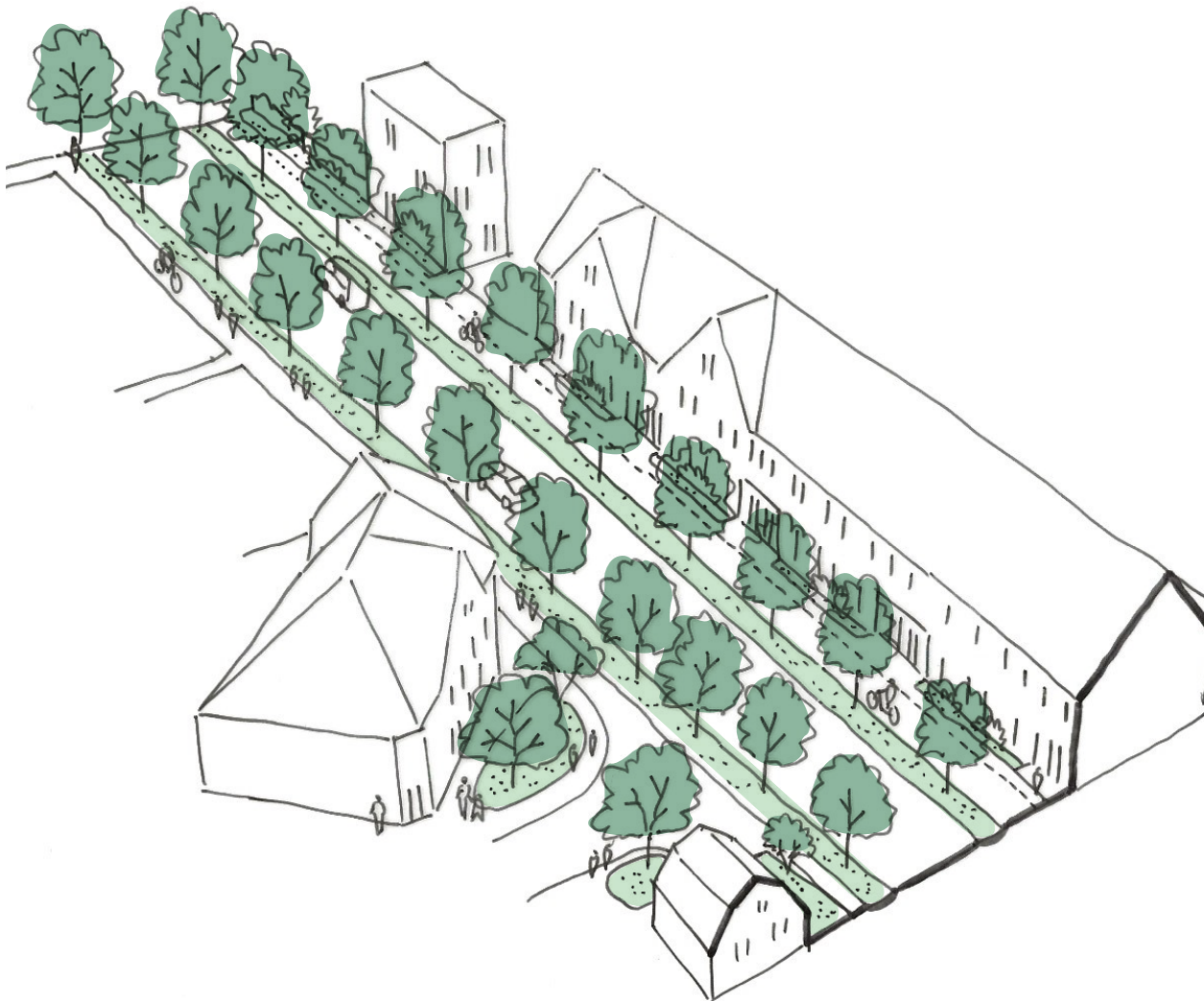
oppervlakte m2	groenoppervlak + percentage aandeel m2	waarvan toename groen m2	biodiversiteit	waterretentie	gezondheid	termijn	complexiteit
162.000	29.500 (10%)	+ 16.000				lang	

200. Mogelijke situatie en schets potentieel

201. Maliebaan, Utrecht

202. Postweg, Vught

203. Brede laan

200

201

202

203

Het Eindhovens kanaal wordt in het Groenbeleidsplan benadrukt als de Blauwe Corridor: een bijzondere recreatieve stad-landverbinding tussen het centrum en het afwisselend landschap tussen Eindhoven en Helmond. De Kanaalzone is volgens de mobiliteitsvisie onderdeel van de snelfietsroute Oirschot-Helmond. Sinds het kanaal vanaf de jaren '70 zijn transportfunctie grotendeels kwijt is geraakt, vindt een geleidelijke transformatie plaats van industrie naar gemengd gebied. Voor Kanaalzone Zuid (2018) is reeds een ruimtelijk raamwerk ontwikkeld als kapstok voor nieuwe ontwikkelingen. Het bedrijventerrein wordt hier een getransformeerd naar een aantrekkelijk groenblauw gebied met een mix van wonen, bedrijvigheid en voorzieningen. Daarbinnen is de planvorming voor het Campina-terrein al in een vergevorderd stadium. Het kanaal biedt veel potentie als robuuste groenblauwe hoofdstructuur, aangenaam verblijven, recreatie en sport- en spelaanleiding aan de stad-landverbinding. Het kanaalpark wordt een aantrekkelijk park met vergroende kades en interactieve plinten waaraan gewoond, gewerkt, gesport en verbleven kan worden. Op termijn kan het kanaalpark primair fiets- en wandelgebied worden waarin de snelfietsroute aan het water, in het groen en langs verblijfplekken loopt. Aandachtspunten in de transformatie zijn de huidige bedrijvigheid met haar logistieke ontsluiting, en een integrale visie op ruimtelijke structuur en programma voor zowel de noord- als zuidzijde van het kanaal. Zo is het belangrijk te voorkomen dat ontwikkelingen uiteenvallen in onafhankelijke deelprojecten.

HITTESTRESS

ECOLOGIE

MOBILITEIT

NIEUWE ONTWIKKELINGEN

- 1 Compleet versteende kade
- 2 Weinig recreatieve opties
- 3 Potentie: lineair kanaalpark met recreatieve rand, en ecologische verbinding Dommel - buitengebied
- 4 Potentie: aantrekkelijk woon-werkgebied met geprogrammeerde waterkant

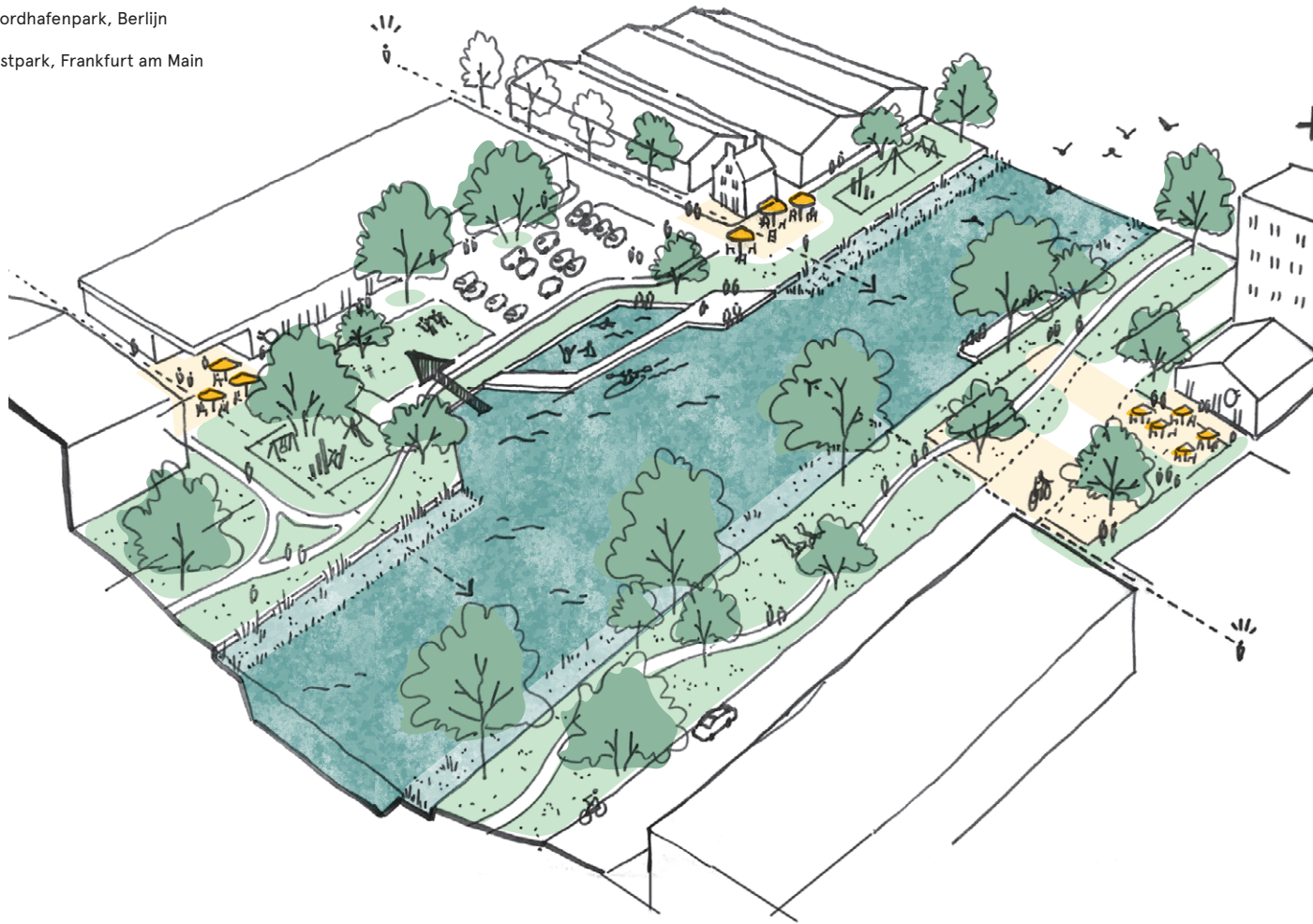
Aandachtspunten voor potentiële ontwikkeling:

- Langs het kanaal zijn veel verschillende eigendom situaties terug te vinden. De mogelijke transformatie kent een weloverwogen traject dat gefaseerd vraagt om keuzes op het gebied van logistiek, programma en maaiveld parkeren.
- Transformatie naar gemengd woon-werkgebied vraagt om een integrale benadering voor de ontwikkeling van de ruimtelijke structuren.
- Conflict tussen blauwe corridor (Groenbeleidsplan, 2017) en autoontsluiting uit (Mobiliteitsvisie, 2014) dient nader onderzocht te worden.

oppervlakte m2	groenoppervlak + percentage aandeel m2	waarvan toename groen m2	biodiversiteit	waterretentie	gezondheid	termijn	complexiteit
82.000	21.000 (16%)	+ 13.500	● ● ● ● ●	● ● ● ● ●	● ● ● ● ●	lang	■ ■ ■ ■ ■

- 204. Mogelijke situatie en schets potentieel
- 205. Deichgärten and Donaupark, Deggendorf
- 206. Nordhafenpark, Berlijn
- 207. Ostpark, Frankfurt am Main

204

205

206

207

Het Wilhelminaplein is een van de levendigste pleinen in Eindhoven. Verschillende cafés en restaurants in de plint met terrassen op het plein, en kleinschalige evenementen creëren veel reuring. Verkeer en geparkeerde auto's drukken echter hun stempel op het plein waardoor het minder als verblijfsplein overkomt en meer als parkeerplein. Rijwegen rondom alle zijdes van het plein vormen een barrière tussen plint en plein en beperken de verblijfskwaliteit. Door veel verharding en weinig grote bomen is het Wilhelminaplein gevoelig voor wateroverlast en hittestress. Bewonersvereniging De Bergen en plaatselijke ondernemers willen het Wilhelminaplein het groenste plein van Eindhoven maken met meer verblijfskwaliteit en de auto minder dominant. Die ambitie is ruimtelijk concreter gemaakt tot een toekomstbeeld die de potentie van het Wilhelminaplein laat zien, en besproken met de bewonersvereniging en ondernemers.

- 1

Rijweg rondom plein hindert verblijfskwaliteit
- 2

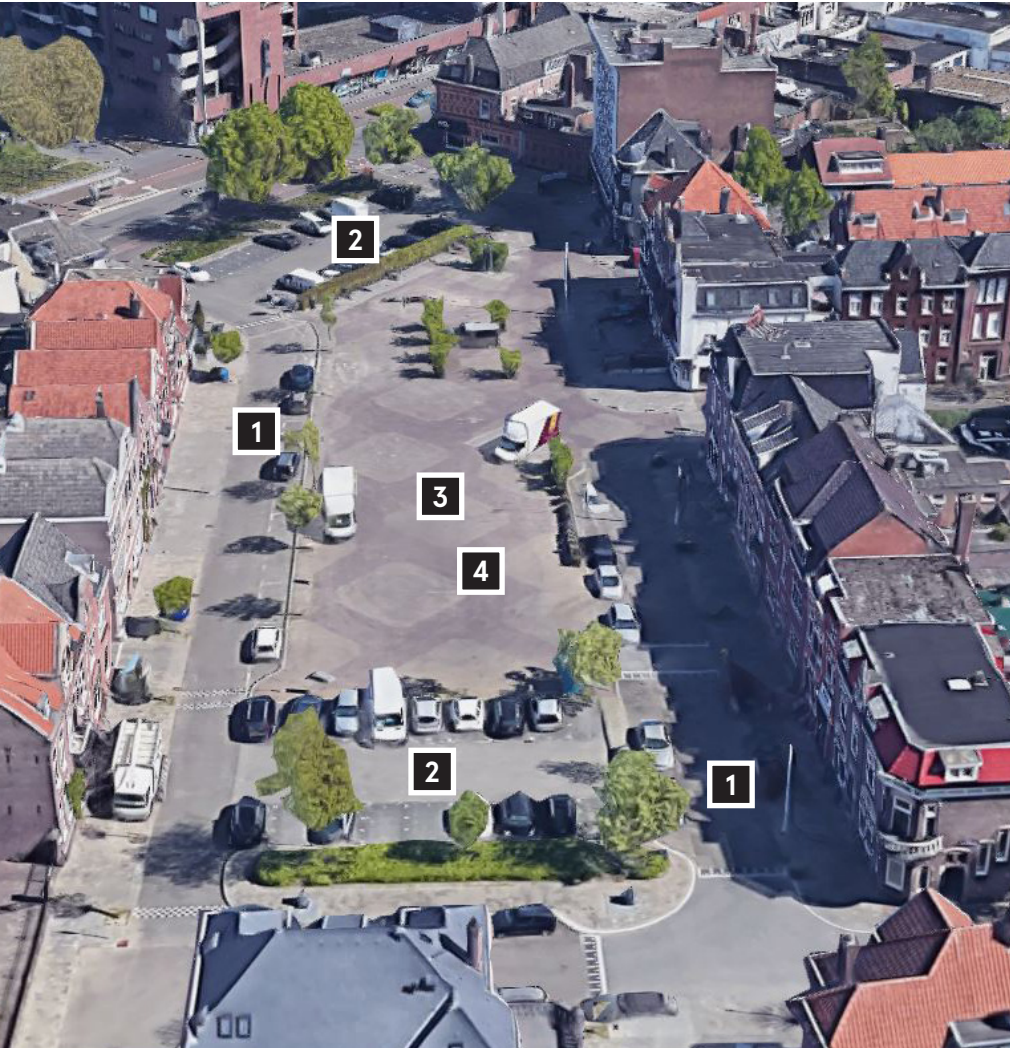
Parkeren domineert straatbeeld
- 3

Grote mate van verharding en weinig bomen creëert gevoeligheid hittestress
- 4

Potentie: groen plein met grote bomen en verblijfskwaliteit tot aan horecaplint

Aandachtspunten voor potentiële ontwikkeling:

- Bij vergroenen van het plein goed kijken naar mogelijkheden in relatie tot ondergrondse infrastructuur.
- Bij transformatie dient rekening gehouden te worden met huidige parkeervoorzieningen, ontsluiting en logistieke routes voor bevoorrading winkels en horeca.
- Afstemming vereist over de positie en ruimteclaim van terrassen van aangrenzende horecavoorzieningen.
- In een mogelijk vervolgtraject omwonende en lokale ondernemers betrekken in besluitvorming.

HITTESTRESS

WATEROVERLAST

ECOLOGIE

MOBILITEIT

oppervlakte m2	groenoppervlak + percentage aandeel m2	waarvan toename groen m2	biodiversiteit	waterretentie	gezondheid	termijn	complexiteit
6.300	2.200 (30%)	+ 1.900				kort	

208. Mogelijke situatie en schets potentieel

209. Leidsche Rijn Centrum, Utrecht

210. Marktplein, Ede

211. Marktplein, Ede

208

209

210

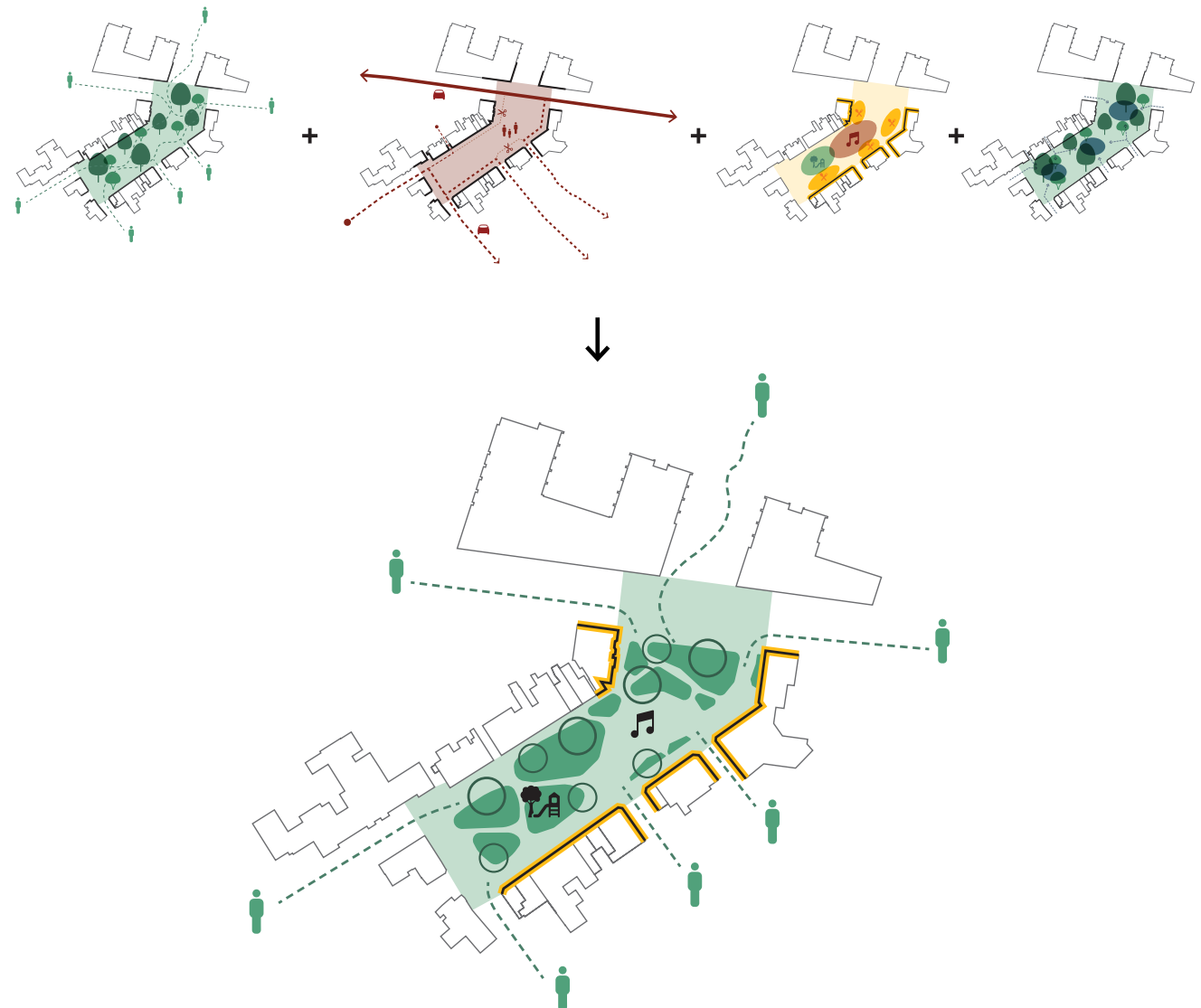
211

Het concept 'van parkeerplein naar parkplein' omvat een aantrekkelijk, levendig en klimaatadaptief parkplein waar men elkaar ontmoet op een groen stadsplein onder grote bomen, waar de auto te gast is en regenwater wordt gebufferd door diverse plantvakken.

De opbouw van dit plein gaat uit van 4 principes:

1. Een groen stadsplein voor ontmoeting, verkoeling en verblijven
2. Plein voor voetgangers en fietsers, auto te gast
3. Rust vs. reuring op het plein
4. Klimaatadaptief: waterberging en biodiversiteit

De vier uitgangspunten tezamen resulteert in een aantrekkelijk, levendig en klimaatadaptief parkplein met verhoogde verblijfskwaliteit.

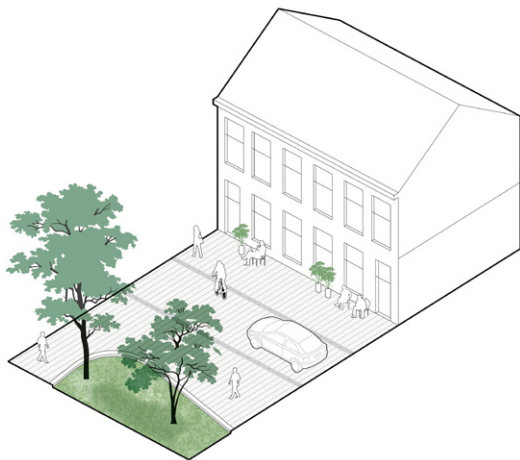

212. Concept voor het Wilhelminaplein

213. Conceptuele verbeelding voor mogelijke inrichting

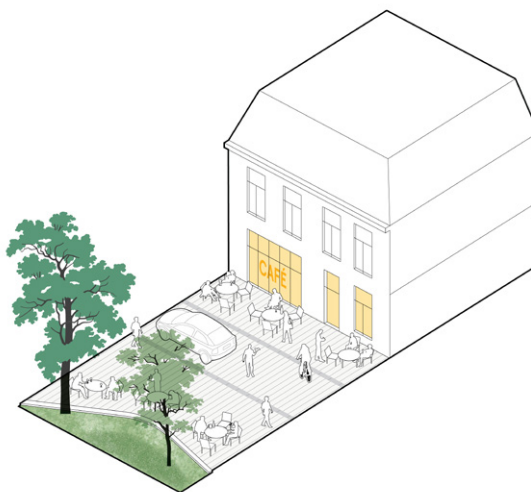

3.2.9 WILHELMINAPLEIN

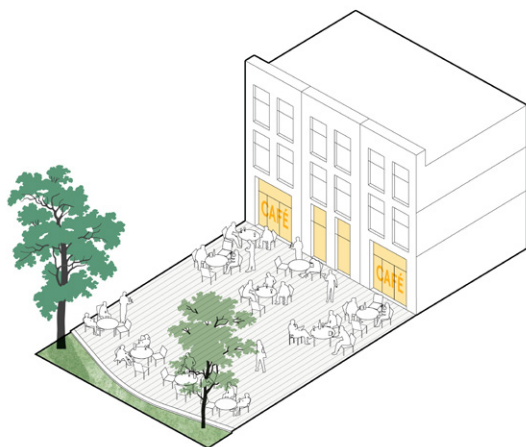
Overgang wonen aan rijloper

Delftse stoep voor persoonlijke expressie aan rijloper à niveau met plein

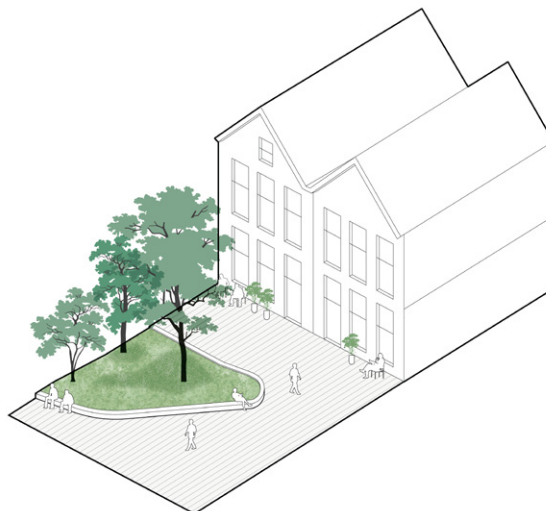
Overgang terras aan rijloper

Kopterrassen bij horecaplint aan rijloper à niveau met plein

Overgang terras aan plein

Kopterrassen aan horecaplint met informele eilandterrassen op plein

Overgang wonen aan plein

Delftse stoep voor persoonlijke expressie direct aan plein

214

214. Principes van verschillende overgangen

215. Ontsluiting bestaand en mogelijke ontsluiting op korte termijn/ lange termijn

216. Conceptuele verbeelding van mogelijke inrichting

215

3.3 OVERIGE ZOEKLOCATIES

Het Treffinaterrein, ook wel Stadstuin De Bergen genoemd, is een verborgen groene plek in woonwijk De Bergen. Nu bestaat de plek uit een eenvoudig gazon met speelplek en een rij geparkeerde auto's, omsloten door bergingen en achtertuinen. Lokale bewoners hebben de ambitie om de plek geleidelijk te transformeren naar een buurttuin. In potentie kan de plek een weelderig hof worden met gelegenheid voor ontmoeten, tuinieren, spelen en ontspannen.

- 1

Weinig sociaal toezicht door blinde muren of bergingen
- 2

Geparkeerde auto's beperken ruimte voor verblijfsplek
- 3

Toegang via steeg weinig uitnodigend en kaal
- 4

Potentie: autoluw hof met speelgelegenheid aan interactieve plinten

HITTESTRESS

ECOLOGIE

MOBILITEIT

217. Inseipark
Wilhelmsburg,
Hamburg, RMP
Stephan Lenzen
Landscape
218. Wevershof,
Maassluis, Plein06

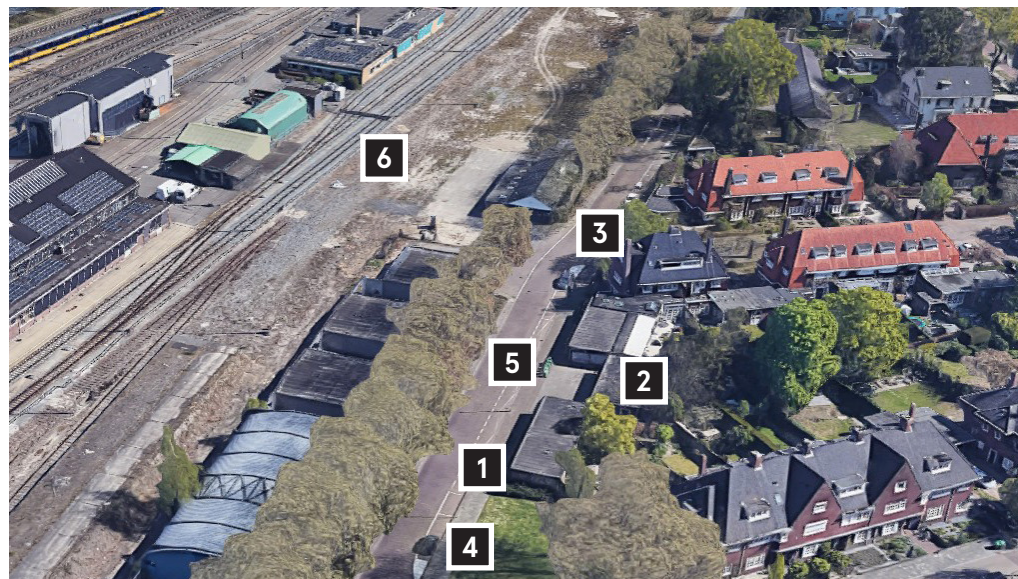

oppervlakte m2	groenoppervlak + percentage aandeel m2	waarvan toename groen m2	biodiversiteit	waterretentie	gezondheid	termijn	complexiteit
2.400	1.500 (17%)	+ 400				middellang	

3.3.2 FUUTLAAN

De Fuutlaan heeft nu het karakter van een autostraat maar kent de potentie om getransformeerd te worden naar een groene radiaal. Een stevige rij grote bomen vormt de overgang tussen het spoor en de aangrenzende woningen. In de mobiliteitsvisie wordt de Fuutlaan aangeduid als belangrijke autoverbinding tussen het centrum en de ring om de autobereikbaarheid van het centrum uit oostelijke richting te faciliteren. In potentie kan de Fuutlaan een lommerrijke straat worden waar een overmaat aan verharding vergroend kan worden met gevarieerde beplanting en een zorgvuldig ontworpen overgang naar de woningen.

- 1 Brede maat aan trottoir- en rijwegverharding
- 2 Stenige plekken bij garageboxen
- 3 Continue rij langsparkeren maakt geparkeerde auto dominant in straatbeeld
- 4 Potentie: vergroende radiaal met versterkte boomstructuur
- 5 Potentie: vergroening bij overmaat verharding en entreeplekken garageboxen
- 6 Potentie: ecologische noord-zuidverbindingen met bomen en lage vegetatie op spoorwegterrein

219

220

HITTESTRESS

WATEROVERLAST

ECOLOGIE

MOBILITEIT

219. Vauban, Freiburg, Vauban Forum

220. Kerckebos, Zeist, wUrck

oppervlakte m2	groenoppervlak + percentage aandeel m2	waarvan toename groen m2	biodiversiteit	waterretentie	gezondheid	termijn	complexiteit
21.500	5.500 (6%)	+ 1.500				middellang	

Bijna alle ruimte op het Stadhuisplein bestaat uit verharding waardoor het in de zomer erg heet kan worden. De afwezigheid van interactieve plinten beperkt ook de aantrekkelijkheid om op het Stadhuisplein te verblijven. Skatevoorzieningen zijn geen geïntegreerd onderdeel van het plein maar staan als losse objecten op de tegelbestrating. Het plein kan een groen stadsplein worden van allure, omringd door nieuwe levendige plinten waarmee er meer reuring en activiteit ontstaat. Aan het Stadhuisplein kan een groene loper de verbinding tussen de Sint Catharinakerk en de Dommel versterken.

- 1

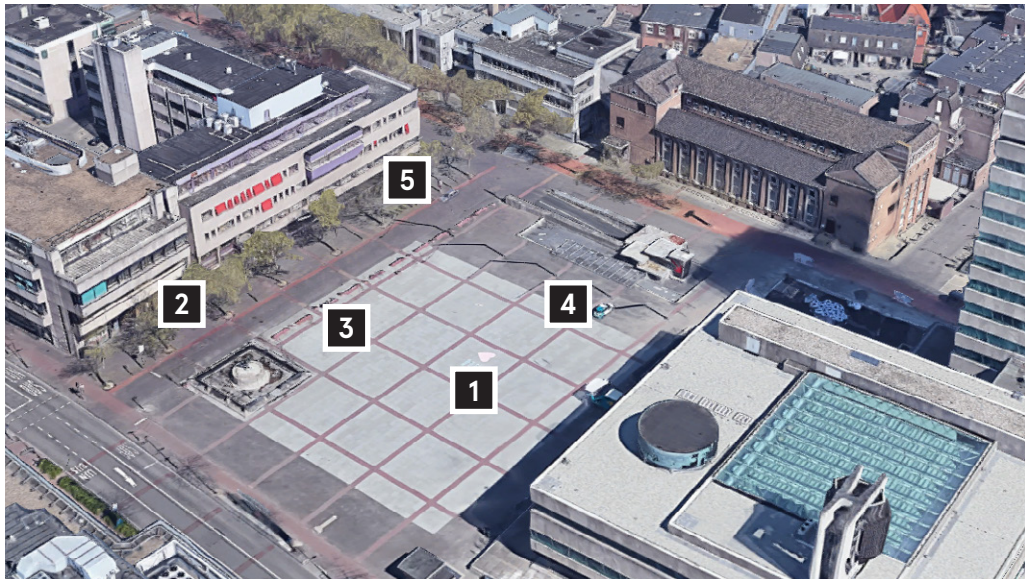
Veel pleinverharding zeer nadelig voor hittestress
- 2

Geen levendige plinten aan het plein
- 3

Skatevoorzieningen als losse objecten, niet in samenhang met plein
- 4

Potentie: groen stadsplein van allure met comfortabele zitgelegenheid onder bomen
- 5

Potentie: interactieve plinten voor een levendig plein

HITTESTRESS

WATEROVERLAST

ECOLOGIE

NIEUWE ONTWIKKELINGEN

221. Houtmarkt, Kortrijk, Okra
222. Park Spoor Noord, Antwerpen, Secchi-Vigano

oppervlakte m2	groenoppervlak + percentage aandeel m2	waarvan toename groen m2	biodiversiteit	waterretentie	gezondheid	termijn	complexiteit
7.400	2.200 (30%)	+ 2.200				kort	

Het Volderhof heeft voornamelijk het karakter van logistiek binnenterrein tussen achterkanten van winkelpanden met gering sociaal toezicht. In potentie kan het Volderhof een uitnodigend groen hof worden met wellicht nieuwe voorkanten die ontmoeten op een rustige plek mogelijk maakt temidden in de drukke binnenstad. Zo’n hof kan onderdeel worden van een looproute waar interessante verborgen plekken met elkaar verbonden zijn. De ondergrondse infra is recentelijk gereconstrueerd (2017), waarmee een herinrichting zich meer leent voor langere termijn.

- 1

Logistiek en achterkanten zonder toezicht
- 2

Donkere onderdoorgang zonder toezicht
- 3

Potentie: verborgen hof als groene oase van rust
- 4

Potentie: uitnodigende toegang met verlichting
- 5

Potentie: verdichting met nieuwe voorkanten, logistiek i.c.m. levendige plint
- 6

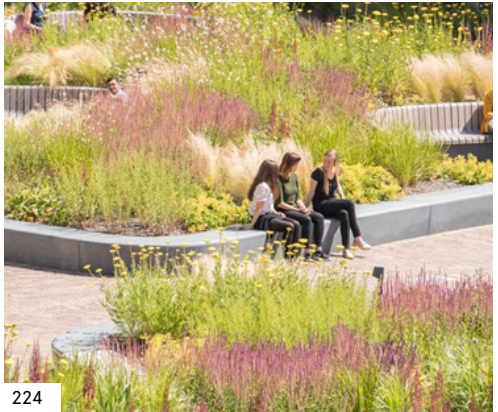
Potentie: groene daktuin verbonden met trappen naar het hof

223.

Nørrebrohus, København, VEGA landskab
224.

Hoogheemraadschap Delfland, Delft

ECOLOGIE

NIEUWE ONTWIKKELINGEN

oppervlakte m2	groenoppervlak + percentage aandeel m2	waarvan toename groen m2	biodiversiteit	waterretentie	gezondheid	termijn	complexiteit
1.400	400 (27%)	+ 400				middellang	

Het Fens-terrein was ooit een kavel met een grote villa met een groene tuin. Tegenwoordig dient het als parkeerterrein voor het stadscentrum met plaats voor zo’n 70 auto’s, waarmee het concurreert met nieuwere ondergrondse parkeerterreinen in de buurt. Aan de Bergstraat staan er grote bomen en liggen er groenvakken. Verder is het terrein sterk versteend en vooral functioneel voor parkeren. Het terrein heeft grote potentie om als kleinschalig groen plein te fungeren, met een sterke ecologische functie, maar ook als plek om te ontmoeten en te verblijven. Inbreiding van de stad aan de achterkanten van de Kleine Berg kunnen ervoor zorgen dat het een aantrekkelijke plek kan worden, waar mensen aan wonen en werken.

- 1

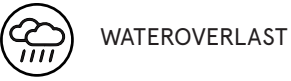
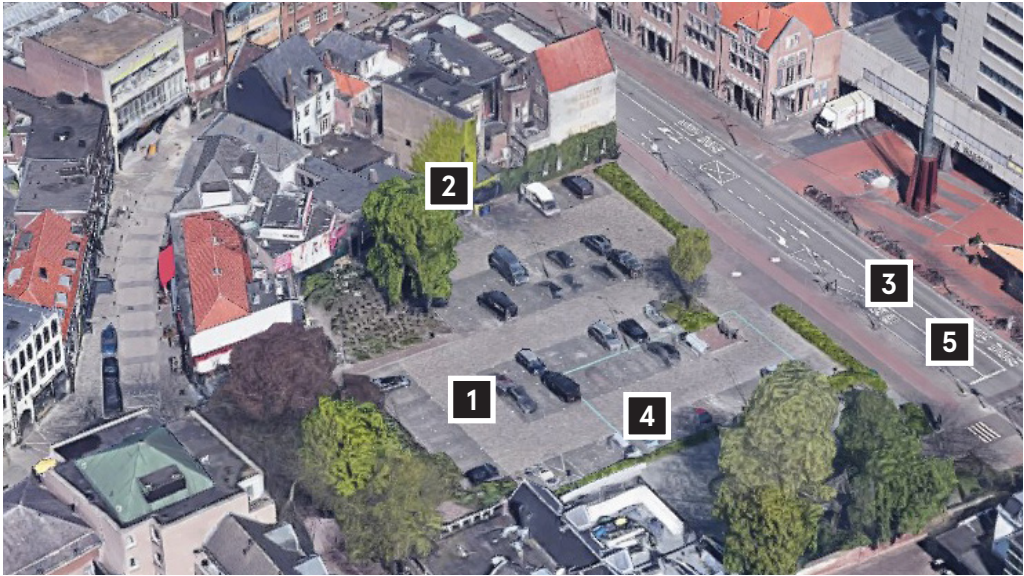
Maaiveldparkeren als inefficiënt ruimtegebruik bij toenemende verdichting en behoefte aan groen in centrum
- 2

Deels blinde achterkanten
- 3

Drukke weg als barrière tussen binnenstad en De Bergen
- 4

Potentie: verkoelend pocket park als aantrekkelijke ontmoetingsplek
- 5

Potentie: voetgangervriendelijke verbinding tussen binnenstad en De Bergen

225. Notenboompark, IJmuiden, Flux Landscape
226. South Park Commons, Los Angeles, RIOS

oppervlakte m2	groenoppervlak + percentage aandeel m2	waarvan toename groen m2	biodiversiteit	waterretentie	gezondheid	termijn	complexiteit
4.300	2.000 (23%)	+ 1.000				middellang	

Een grote mate van parkeerverharding en gebrek aan bomen maakt de Woenselse Markt kwetsbaar voor hittestress en wateroverlast. Nu is de Woenselse Markt vooral een parkeerplein. Zeker in het perspectief van toenemend inwoneraantal en behoefte aan groen op korte afstand, wordt het maaiveldparkeren steeds inefficiënter ruimtegebruik nabij vele winkels en horeca. De levendige plinten aan het plein bieden al een goede kwaliteit, verkoelende verblijfplekken zouden daarbij een welkome toevoeging zijn.

- 1

Veel parkeerverharding en gebrek aan bomen maakt Woenselse Markt kwetsbaar voor hittestress en wateroverlast
- 2

Maaiveldparkeren als inefficiënt ruimtegebruik bij voorzieningen met toenemende bevolking en behoefte aan groen
- 3

Potentie: groen parkplein met verplaatst of ondergronds parkeren
- 4

Potentie: verkoelende verblijfplekken bij levendige plint

HITTESTRESS

WATEROVERLAST

MOBILITEIT

227. Grotestraat, Nijverdal, Okra
228. Gustav Mahlerplein, Amsterdam, Gemeente Amsterdam

oppervlakte m2	groenoppervlak + percentage aandeel m2	waarvan toename groen m2	biodiversiteit	waterretentie	gezondheid	termijn	complexiteit
13.000	2.100 (15%)	+ 2.000				middellang	

De Rungraaf is een parkeerterrein waar momenteel nog een groot aantal vergunningparkeren zit. Het terrein bestaat volledig uit verharding zonder bomen. Hierdoor is de plek gevoelig voor hittestress en wateroverlast. Nabij de Deken van Somerenstraat wordt de nieuwbouwontwikkeling Nieuw Bergen gerealiseerd. Deze verdichtingsslag legt extra druk op de behoefte naar nabijgelegen groene verblijfsruimte in de stad. In potentie kan De Rungraaf een groen binnenhof worden met waterberging, ruimte voor ontmoeting en een horecaterras van het aangrenzend restaurant.

- 1

Monofunctioneel parkeerterrein gevoelig voor hittestress en wateroverlast
- 2

Nieuwbouw ontwikkeling Nieuwe Bergen verhoogt vraag naar groene buitenruimte
- 3

Plinten stenig en kaal, deels blinde muur
- 4

Potentie: groen binnenhof met waterberging, ontmoetingsplein voor bewoners en horecaterras met reuring

HITTESTRESS

WATEROVERLAST

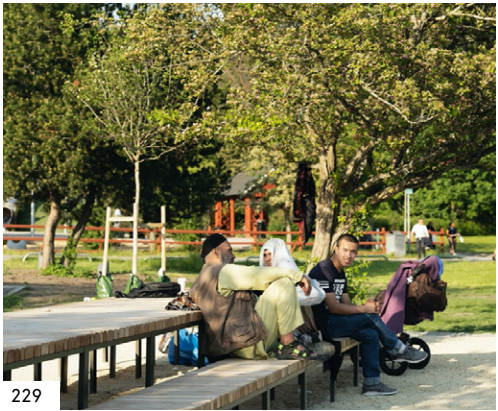

MOBILITEIT

NIEUWE ONTWIKKELINGEN

229. Husby, Stockholm, LAND arkitektur
230. Bolwerk Sint Jan, Den Bosch, Bureau OSLO

oppervlakte m2	groenoppervlak + percentage aandeel m2	waarvan toename groen m2	biodiversiteit	waterretentie	gezondheid	termijn	complexiteit
3.800	1.400 (27%)	+ 1.400				middellang	

VERVOLGSTAPPEN EN AANBEVELINGEN

Het Groenplan Centrum Eindhoven is een aanzet gedaan voor een verdere uitwerking van het groenbeleid van de gemeente. Hierbij is nadrukkelijk gekeken naar de groene ambities voor de mogelijke openbare in de binnenstad van Eindhoven. Hierbij is op hoofdlijnen meegekeken naar andere disciplines en urgente opgave die spelen in de stedelijke transitie zoals mobiliteit, ondergrondse infrastructuur, water, eigendom en dergelijke. Voor een concrete uitvoering is er verdere afstemming nodig met andere disciplines en stakeholders. Dit document zet de groene ambities van de gemeente uiteen en kan input zijn voor een gezamenlijke vervolgaanpak binnen de uitvoeringsstrategie. Hierbij zien wij de volgende punten die aandacht vragen in een verdere uitwerking:

- De analyse en diagnose zet op hoofdlijnen de situatie in en rondom de binnenstad van Eindhoven uiteen. Voor de volledigheid van deze studie en een mogelijk vervolgtraject is het wenselijk om op een aantal onderdelen een uitgebreidere studie te doen. Hierbij kan gedacht worden aan een nauwkeurige studie naar biodiversiteit, water en klimaat. Daarnaast staat Eindhoven net als vele steden voor een grote uitdaging op het gebied van ondergrondse infrastructuur. Dit beïnvloedt sterk toekomstige ontwikkelen en zou een goede aanvulling zijn op dit document. Hierin schuilt vaak een kansrijke strategie voor de aanleg en herinrichting van de openbare ruimte, groenvisie en waterstrategie. Op basis van bestaand materiaal aangevuld met bovenstaande punten zou het waardevol zijn om de verschillende thema's inzichtelijk te maken in een heldere kanskaart op basis van de analyse en diagnose.
- In deel 2 van dit document is een eerste indeling van typologieën voorgesteld. De afgelopen maanden is er met verschillende experts en afdelingen binnen de gemeente gesproken om duiding en invulling te geven aan de indeling. De komende tijd ligt er een opgave voor verdere integratie met andere ruimteclaims zoals mobiliteit, parkeren, ondergrondse opgave en stedelijke verdichtingsplannen. Eerder heeft er een eerste afstemming plaatsgevonden met het parallelle onderzoek dat momenteel gedaan wordt voor het handboek

openbare ruimte Eindhoven. In een vervolgtraject is het noodzakelijk verdere afstemming te hebben over de precieze invulling en ruimteclaims in de openbare ruimte. De integrale afweging kan een aanscherping van de types tot gevolg hebben die verder gaat dan de grove indeling die nu voorligt.

- De eerder genoemde diagnose en voorgestelde typologieën hebben geresulteerd in een aantal kaarten die uitspraak doen over de groenambitie voor het centrum van Eindhoven. Aanpassingen en aanvullingen in delen van het groenplan zouden kunnen leiden tot een verdere verdiepingsslag en aanscherping van deze kaarten. De genoemde aanpassingen zouden in een aantal ontwerpdeliers besproken kunnen worden met experts binnen de gemeente om tot een helder geformuleerd en breed gedragen visie te komen. Eerder is de wens uitgesproken om verschillende lagenkaarten verder uit te werken en op te nemen in het GIS-bestand van gemeente Eindhoven.
- Naast de aanscherping van deel 1 en 2 is het gewenst om een vervolg te geven aan deel 3 van het groenplan. Hierin is nu een eerste voorstel gedaan voor potentiële groene plekken in het centrum van Eindhoven. Deze deelgebieden zijn momenteel in schets uitgewerkt en brengen de potentie van verschillende plekken in beeld voor een mogelijk verbeterde groene inrichting. De voorstellen zijn nadrukkelijk nog op hoofdlijnen maar verdienen een vervolg in een verdere uitwerking. Daarbij dient in acht te worden genomen dat in mogelijke vervolgfasen met zorg gekeken dient te worden naar lokale complexiteiten zoals mobiliteit, ondergrondse infrastructuur en grondeigendom. In deze vervolgfase is het wenselijk om een traject op te zetten met de omgeving. Zo kunnen de wensen vanuit de omwonenden en lokale ondernemers betrokken worden in de verdere planvorming waarbij de schets puur als eerste verbeelding dient. Juist in de afstemming met omgeving ontstaat draagkracht om in het vervolg een beter en nauwkeurigere invulling te kunnen geven aan de deelgebieden.

apm, Goudappel Coffeng, Posad Maxwan, & Tauw. (2020). Ontwikkelperspectief 2040 Centrum Eindhoven (Issue April).

ED.nl. (2018, August 22). Nieuwe skyline van Eindhoven: hoogbouw-explosie in aantocht. <https://www.ed.nl/eindhoven/nieuwe-skyline-van-eindhoven-hoogbouw-explosie-in-aantocht-a178e862/?referrer=https%3A%2F%2Fduckduckgo.com%2F>

Gemeente Eindhoven. (2006). Visie Openbare Ruimte. https://rotterdam.raadsinformatie.nl/document/7704685/1/s19bb012319_1_51913_tds

Gemeente Eindhoven. (2013). Eindhoven op Weg. http://eindhoven.notudoc.nl/cgi-bin/showdoc.cgi/action=view/id=736203/type=pdf/Bijlage_1_Visie_Eindhoven_op_weg.pdf

Gemeente Eindhoven. (2016). Binnenstadvisie Eindhoven 2025. 65.

Gemeente Eindhoven. (2017a). Eindhoven Circulair.

Gemeente Eindhoven. (2017b). Groenbeleidsplan.

Gemeente Eindhoven. (2017c). Handboek Openbare Ruimte 2017 (Issue april). https://www.utrecht.nl/fileadmin/uploads/documenten/ondernemen/BlNG-Beheer_Inrichting_Gebruik/2017-08-handboek-openbare-ruimte-Utrecht-2017.pdf

Gemeente Eindhoven. (2020). Woonprogramma Eindhoven 2021-2025.

Gemeente Eindhoven. (2021a). Actieplan Verkeersveiligheid Eindhoven.

Gemeente Eindhoven. (2021b). Bomen. <https://data.eindhoven.nl/explore/dataset/bomen/information/?flg=nl&disjunctive.stadsdeel&disjunctive.buurt&disjunctive.eigenaar&disjunctive.beheerder&disjunctive.standplaats&disjunctive.wegtype&disjunctive.hoogte&disjunctive.diameter&disjunctive.status&di>

Gemeente Eindhoven. (2021c). Naar een klimaatneutraal Eindhoven Voorwoord.

Gemeente Eindhoven. (2021d). Parkeerstrategie eindhoven.

Gemeente Eindhoven. (2021e). Openbaar groen. https://data.eindhoven.nl/explore/dataset/openbaar-groen0/map/?disjunctive.stadsdeel&disjunctive.buurt_code&disjunctive.straat&disjunctive.hoofd_cate&disjunctive.categorie&location=18,51.43905,5.48156&basemap=62a92b

Kadaster. (n.d.). Top10NL. <https://www.pdok.nl/introductie/-/article/basisregistratie-topografie-brt-topnl>

Klimaat-effectatlas (a). Waterdiepte bij kortdurende hevige neerslag. <https://www.klimaat-effectatlas.nl/nl/waterdiepte-bij-kortdurende-hevige-neerslag>

Klimaat-effectatlas (b). Hittekaart gevoelstemperatuur. <https://www.klimaat-effectatlas.nl/nl/hittekaart-gevoelstemperatuur>

Klimaat-effectatlas (c). Data opvragen. <https://www.klimaat-effectatlas.nl/nl/data-opvragen>

Nieuwbouw Eindhoven. (2021). Nieuwbouw Eindhoven. <https://www.nieuwbouw-eindhoven.nl/>

Gemeente Eindhoven

Roel den Dikken
Tom Mineur
Paul Winkelmolen

Flux Landscape Architecture

Gerwin de Vries
Kasper Neeleman
Tom van Heeswijk
Sam van den Oetelaar
Adriaan Moerdijk

Geraadpleegde experts

Robert van Dongen - mobiliteit en stedelijke transitie
Arjen Roelandse - Acacia Water
Niels de Zwarte - Bureau stadsnatuur

Deelnemers Ateliers

Jurjen Vos - adviseur groen en beheer
Freddy Zeevenhooft - Landschapsarchitect
Ellen van Rosmalen - adviseur groen en ecologie
Alex Verkooijen - adviseur
Dennis Kaspori - adviseur stedelijke vergroening
Annelies Lammers - projectassistent
Robbert Snep - ecoloog WUR
Max Nguyen - projectassistent
Patrick Walravens - gebiedscoördinator
Luuk Postmes - adviseur water
Karel Beljaars - stadsecoloog

Geraadpleegde partijen

Trefpunt Groen Eindhoven (TGE)
PosadMaxwan - PHOR
Ondergrondse infrastructuur - Albert Reiling

Betrokkenen project Wilhelminaplein

Marlous Hermans - voorzitter Bewonersvereniging De Bergen
Patrick Walravens - Gemeente Eindhoven
Martijn Verdult - Gemeente Eindhoven
Bas Strijbosch - Restaurant 1910 Wilhelminaplein
Lokale bewoners en ondernemers

